Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolit de Kiev și Galiția

(22 decembrie)

Sfântul Petru Movilă (n. 21 decembrie 1596, Suceava d. 22 decembrie 1646/1 ianuarie 1647 Kiev) a fost mitropolit de Kiev și Galiția (Ucraina) din anul 1632 și până la moartea sa, în 1646. Este cunoscut ca un important teolog ortodox din secolul al XVII-lea și ca un reformator al învățământului teologic ortodox. A avut un rol deosebit în Sinodul de la Iași din 1642. Prăznuirea sa se face în Biserica Ortodoxă Română pe 22 decembrie.

Index

Slujba Sfântului ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului (1646).....3
Acatistul Sfântului ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului.....19
Imnografie 30
Vieţile Sfinţilor - Viaţa Sfântului Petru, mitropolitul Kievului şi a toată Rusia 32

Sfântul Petru Movilă - drumul spre sfințenie 37
Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - Viaţa si nevoinţele 39
Ierom. Petru Pruteanu - Viaţa şi activitatea mitropolitului Petru Movilă al Kievului (1596 -1646).....43
Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - Viața 50
Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului.....53
Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - †) Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului; Sfânta mare muceniță Anastasia 55
Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - Sfinte moaşte.....59
Ioniţă Apostolache - Mitropolitul Petru Movilă, apărătorul întregii Ortodoxii 61
Părintele Ştefan Alexe - Mitropolitul Petru Movilă, creator de punţi între Răsărit şi Apus.....67
Ştefan Popa - Petru Movilă, personalitate marcantă a ortodoxismului, a culturii şi a diplomaţiei.....73
Otilia Bălinişteanu - Sinodul de la Iaşi, „un eveniment mondial“ 77
Maria Burlă - „Sinodul de la Iași”, zugrăvit în biserica Mănăstirii Frumoasa...82
Arhimandrit Ioanichie Bălan - Episcopul Melchisedec Ştefănescu și lupta pentru unirea Principatelor Române 85
Maria Burlă - Ce ne spun Sfinții Români din biserica nouă a Mănăstirii Pângăraţi?.....87
Arhim. Veniamin Goreanu - Sfântul ierarh Petru Movilă, tipograf și înnoitor al vieții bisericești 93
Icoane 100

Slujba Sfântului ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului (1646)

Se pune şi slujba înainteprăznuirii Naşterii lui Hristos. (Dacă această sărbătoare se v-a întâmpla în sâmbăta sau duminica dinaintea Naşterii Domnului, să se vadă indicaţiile de Tipic din Minei.) Dacă este priveghere, slujba se face după rânduiala de mai jos:

La Vecernie

La

1. Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă; ia aminte la glasul rugăciunii mele, când strig către Tine.
2. Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfă de seară.
3. Pune Doamne, strajă gurii mele şi uşă de îngrădire, împrejurul buzelor mele.
4. Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să-mi dezvinovăţesc păcatele mele; iar cu oamenii cei care fac fărădelege nu mă voi însoţi cu aleşii lor.
5. Certa-mă-va dreptul cu milă şi mă va mustra, iar untdelemnul păcătoşilor să nu ungă capul meu; că încă şi rugăciunea mea este împotriva vrerilor lor.

6. Prăbuşească-se de pe stâncă judecătorii lor. Auzi-se-vor graiurile mele că s-au îndulcit,
7. Ca o brazdă de pământ s-au rupt pe pământ, risipitu-s-au oasele lor lângă iad.
8. Căci către Tine, Doamne, Doamne, ochii mei, spre Tine am nădăjduit, să nu iei sufletul meu.
9. Păzeşte-mă de cursa care mi-au pus mie şi de smintelile celor ce fac fărădelege.
10. Cădea-vor în mreaja lor păcătoşii, ferit sunt eu până ce voi trece.

Stihirile pe 8; ale Înaintepăznuirii trei din Minei şi cinci ale ierarhului.

Stihirile sfântului, glasul al 4-lea:

Ca un adevărat filosof, făcându-ţi cugetul stăpân desăvârşit peste patimi, prea fericite Petru, ai zugrăvit icoana sufletului cu chipurile virtuţilor şi cu smerenia obiceiurilor. Pentru aceasta ne rugăm ţie, ca unui păstor şi învăţător să ceri de la Dumnezeu pace sufletelor noastre.

Sporit-ai numărul credincioşilor şi al slujitorilor lui Hristos, prea sfinţite Petru; căci în osteneli te-ai arătat neîntrecut apărător al dreptei credinţe, povăţuind limpede pe dreptcredincioşi ca un turn al Ortodoxiei arătându-te; nu înceta a te ruga pentru sufletele noastre.

Odrasla domnească, din neamul moldovenilor ai răsărit lumii şi apărător al Ortodoxiei te-ai făcut, fericite Petru; din tinereţe te-ai ostenit cu învăţătura Sfintelor Scripturi întru dreapta predanie a Părinţilor ca şi întru deosebita râvnă a chipului călugăresc. Drept aceea, bucurându-te de nevoinţele vieţii tale, cu cântări de laudă te cinstim.

Ca un adevărat luminător al Ortodoxiei ai strălucit în vremuri de grele încercări pentru poporul dreptcredincios, bunule şi neînfricatule mărturisitor al lui Hristos, pentru aceasta prăznuim pomenirea ta cea sfântă, rugându-te să mijloceşti pentru noi.

Veniţi credincioşilor să cinstim cu cântări de laudă măritul praznic al cuviosului ierarh Petru, mitropolitul Kievului, prea mărindu-i nevoinţele şi ostenelile cele ascunse, căci acum ne stă înainte ca o făclie nestinsă care, risipind întunericul necunoştinţei, ne învaţă a ne închina după cuviinţă lui Dumnezeu, rugându-se pentru sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pe luminătorul Ucrainei, pe adevăratul mărturisitor al Ortodoxiei, astăzi adunându- ne, o, iubitorilor de prăznuire, cu dumnezeieşti laude să-l cinstim:
Bucură-te, ierarhe Petru cel tare în credinţă, care cu învăţăturile Ortodoxiei ai povăţuit obştea credincioşilor la limanul mântuirii;
Bucură-te, căci lăsând cinstea domniei ai îmbrăcat haina slujirii lui Hristos.
Bucură-te, cel ce ai dat toată averea pământească, dobândind Împărăţia Cerurilor.
Bucură-te, apărătorul adevărului şi al nostru, rugător către Hristos Dumnezeu.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

La Litie

Stihirile hramului, apoi:

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Prea lăudate Petru ca cel ce ai fost arhimandrit al Lavrei şi mitropolit al Kievului, domn peste patimi şi pofte, păstorind Biserica lui Hristos cu toată înţelepciunea şi în credinţă nu te-ai abătut de la învăţătura cea dreaptă, povăţuind mulţimea credincioşilor către Hristos, limanul mântuirii şi izvorul vieţii cele veşnice. Nu înceta şi acum, mijlocind pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Născătoare de Dumnezeu, tu eşti viţa cea adevărată care ai odrăslit Rodul vieţii; ţie ne rugăm, roagă-te Stăpână cu Sfinţii apostoli şi cu ierarhul lui Hristos, Petru să se mântuiască sufletele noastre.

La Stihoavnă

Stihurile Înaintepăznuirii, glasul al 2-lea, apoi, ***Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.*** glasul al 4-lea, a ierarhului:

Să se veselească pământul cel binecuvântat al Moldovei şi tot poporul să cânte cu bucurie, că iată, odrasla sa a făcut rod vrednic spre laudă întregii Ortodoxii: Petru, ierarhul Kievului şi mărturisitorul adevărului, apărătorul credinţei şi slujitorul Bisericii lui Hristos. Prin nevoinţele şi strădaniile sale ne învaţă şi pe noi cei de acum să mărturisim adevărul neschimbat şi să-i urmăm credinţa, ca să se roage pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

Troparul, glasul al 4-lea: Apărătorule şi mărturisitorule al Ortodoxiei, luminătorule al neamurilor, fiule al Moldovei şi părinte al Ucrainei, Sfinte ierarhe Petru, mult nevoitorule, roagă-te lui Hristos Dumnezeu, să ne apere credinţa şi să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

La Utrenie

Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului., Troparul sfântului (de 2 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

La primul rând de Sedelne (adăugăm): ***Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.***

Cu dumnezeieşti daruri fiind împodobit, Sfinte ierarhe Petru, mărturisitorul cel neînfricat al dreptei credinţe, Biserica lui Hristos o ai înfrumuseţat. Pe credincioşii păstoriţi de tine, i-ai apărat de învăţături greşite şi păgubitoare de suflet, ca un adevărat păstor şi învăţător.

La al doilea rând de Sedelne (adăugăm): ***Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.***

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Minunate sunt nevoinţele tale pentru slava lui Hristos, prea fericite; cu postul, cu privegherea şi cu alte osteneli împodobindu-ţi sufletul, pentru aceasta, prea slăvind pe Hristos, întâmpinăm cu cântări duhovniceşti Înaintepăznuirea naşterii Lui.

Polieleu:
Robii, Robii Domnului lăudaţi numele Lui.Aliluia
Cei ce staţi în casa Domnului în curţile Lui. Aliluia

Lăudaţi pe Domnul că este bun Domnul. Aliluia
Cântaţi numele Domnului că este bun. Aliluia

Că pe Iacov şi-a ales Lui de moştenitor. Aliluia
Şi pe Israel urmaş în legea sa. Aliluia

Că eu am cunoscut că este mare Domnul. Aliluia
Şi Domnul nostru peste tot ce este viu. Aliluia

Toate câte le-a voit în ceruri sus El le-a tocmit. Aliluia
Prin adânc şi pe pământ pe toate le-a zidit. Aliluia

El ridică nori prin nori spre ploaie tuturora dând. Aliluia
Soare vânt şi fulgere arzând El le-a făcut. Aliluia

Trimis-a semne şi minuni în mijlocul acelei lumi. Aliluia
Lui faraon cel împietrit şi paznicilor lui. Aliluia
Că neamuri multe a bătut şi pe-mpăraţi a doborât. Aliluia
Pe Og şi pe Sihon şi pe cei necredincioşi. Aliluia

Şi-a dat pământul lor poporului iubit al Său. Aliluia
Ca moştenire veşnică la toţi le-a dăruit. Aliluia

Bine este cuvântat Domnul nostru Dumnezeu. Aliluia
Bine este cuvântat Domnul nostru. Aliluia

Mărimurile sfântului (cu stihurile de la un ierarh):

Mărimu-te pe tine, ierarhe al lui Hristos, Petru cel ce ai întărit Biserica lui Hristos, zicând: pe apărătorul Ortodoxiei.

Veniţi toţi pe Petru al Kievului să-l lăudăm, apărătorul dreptei credinţe, zicând: pe vlăstarul Moldovei.

După Polieleu, Sedealna glasul al 8-lea; **Podobie:** Porunca cea cu taină luând-o întru cunoştinţă, cel fără de trup, în casa lui Iosif degrab a stătut înainte, zicând celei ce nu ştia de nuntă: Cel ce a plecat cu pogorârea cerurile încape, fără schimbare, tot întru tine. Pe care şi văzându-L în pântecele Tău, luând chip de rob, mă spăimântez a striga către tine: Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară.

De dragostea lui Hristos fiind cuprins, lumea şi cele lumeşti părăsind, ai rămas nedespărţit de poporul cel dreptcredincios, lucrând cu timp şi fără timp la înfrumuseţarea Bisericii ca un părinte şi învăţător, povăţuind cu fapta şi cuvântul la unitatea credinţei, Sfinte ierarhe Petru, mărturisitorul lui Hristos.

Primul rând al Antifoanelor glasul al 4-lea;

Prochimen, glasul al 4-lea: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Stih: Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie.

Toată suflarea...

Evanghelia de la Ioan (cap. X).

A se vedea pericopa Ierarhului din duminica a II-a din Postul mare.

Ioan: X, 1-9

Zis-a Domnul către iudeii care veniseră la El:
1. Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce nu intră pe uşă, în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur şi tâlhar.
2. Iar cel ce intră prin uşă este păstorul oilor.
3. Acestuia portarul îi deschide şi oile ascultă de glasul lui, şi oile sale le cheamă pe nume şi le mână afară.
4. Şi când le scoate afară pe toate ale sale, merge înaintea lor, şi oile merg după el, căci cunosc glasul lui.
5. Iar după un străin, ele nu vor merge, ci vor fugi de el, pentru că nu cunosc glasul lui.
6. Această pildă le-a spus-o Iisus, dar ei n-au înţeles ce înseamnă cuvintele Lui.
7. A zis deci iarăşi Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt uşa oilor.
8. Toţi câţi au venit mai înainte de Mine sunt furi şi tâlhari, dar oile nu i-au ascultat.
9. Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.

9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pentru rugăciunile ierarhului Tău Petru, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Stih: ***Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila ta şi după mulţimea îndurărilor Tale curăţeşte fărădelegile noastre.***

Vărsatu-s-a darul pe buzele tale, arhiereule al lui Hristos, adevărat păstor al Bisericii, călăuzind mulţimea credincioşilor prin cuvântul scris mărturisit prin fapte, să creadă în Treimea cea de o fiinţă întru o dumnezeire.

Canoanele al Înaintepăznuirii, apoi al Sfântului

Canonul Sfântului ierarh Petru Movilă

Cântarea I-a

Irmos: Pe Tine care ai pus Piatra cea adevărată, Temelia de neclintit a credinţei Tale, Hristoase Împărate, Care ai dat făgăduinţa neamăgitoare ca să nu fie biruită de porţile iadului, răscumpărând-o cu cinstitul Tău Sânge, Te rugăm cu lacrimi, izbăveşte-ne grabnic de necazurile eretice de acum şi de strâmtorările apostaţilor.

Pe tine ierarhe al lui Hristos, Petru cel ce prin strălucire te-ai făcut piatră de mult preţ a dumnezeieştii Biserici, te chem să-mi fii ajutător mie celui ce voiesc să te laud.

Părăsind mărirea cea pământească, ai moştenit slava cea cerească fiind pururea împreună cu Stăpânul tuturor, purtătorule de cunună şi mărturisitorule al lui Hristos, ierarhe Petru.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pentru Hristos stând împotriva înşelăciunii, ţi-ai arătat tinereţea vârstei şi vitejia cugetului ca un adevărat Ierarh şi mărturisitor al Ortodoxiei.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Dă putere robilor tăi, te rugăm Stăpână Maică, ca să aducem cântare vrednică ocrotirii tale şi să slăvim minunile tale.

Catavasie: Hristos Se naşte, slăviţi-L; Hristos din ceruri, întâmpinaţi-L; Hristos pe pământ, înălţaţi-vă; cântaţi Domnului tot pământul şi cu veselie lăudaţi-L, popoare, că S-a prea slăvit!

Cântarea a 3-a

Irmos: Tu Mântuitorule, care cunoşti necazurile Bisericii Tale, îndură-Te şi ascultă rugăciunea noastră şi Milostiv fiind, scap-o grabnic şi adânc întăreşte-o pe piatra mărturisirii Tale, ca să Te slăvim cu toţii într-un gând, cu Tatăl şi cu Duhul.

Cu nevoinţe călugăreşti mai întâi, înţelepte, patimile trupului biruind, ai strălucit prin curăţia vieţii, dar prin multe nevoinţe, cetăţean al Raiului împreună cu Sfinţii Ierarhi te-ai făcut. Roagă-te, ierarhe Petru, să se dăruiască şi sufletelor noastre mare milă.

Cetate nebiruită de asupririle nevoitorilor te-ai arătat, ierarhe Petru, cel ce ai fost întărirea dreptcredincioşilor, zid nesurpat şi acoperământ nestricat. Cel ce prin

scris ai mărturisit şi cuvântul Domnului prin faptă l-ai împlinit. De aceea te rugăm, nu ne uita în mijlocirile tale către Domnul.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Cu pavăza dreptei credinţe înarmându-te vitejeşte, ai sfărâmat toate asupririle tiranilor, iar pe fraţii tăi de credinţă şi de neam, i-ai povăţuit să mărturisească într-un gând: un Domn, o Credinţă, un Botez.
Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Marie, Născătoare de Dumnezeu, care ai născut pe Mântuitorul şi Izbăvitorul lumii, cu rugăciunile tale, scapă Biserica Fiului Tău de toate necazurile, ca să-L slăvim cu toţii într-un gând pe Unul Dumnezeu, cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt.

Condacul şi Icosul Înaintepăznuirii, apoi **Sedealna**, glasul al 4-lea: Veniţi să cinstim cu cântări de laude pe ostenitorul şi nevoitorul ierarh Petru, luptătorul pentru Ortodoxie, păstorul cel bun al Kievului şi frate al românilor şi să păzim cu râvnă credinţa neclintită prin care să primim mântuirea sufletelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

Cântarea a 4-a

Irmos: Ca să izbăveşti Biserica Ta de amăgirea duşmanului, Stăpâne Hristoase, Ţi-ai vărsat fără cruţare Sângele, iar acum ca un iubitor de oameni ce eşti, Te rugăm să o izbăveşti de toate eresurile şi de amăgirile schismatice şi să o păstrezi nestricată.

Cu puterea lui Hristos Cel ce a purtat crucea neputinţelor noastre, întru tot lăudate ierarhe Petru, ai înfruntat trufia deşartă a celor ce umblau să strice dreapta credinţă, drept aceea roagă-te şi pentru noi să rămânem în credinţa cea adevărată.

Luptând pentru păstrarea dreptei credinţe, ai biruit cu harul lui Hristos uneltirile celor rău credincioşi. Pentru aceasta, cu mărire încununându-te roagă-te să se izbăvească şi sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Bucură-te cu Sfântul Ioan cel nou, străjerul şi apărătorul Bucovinei, pe care l-ai iubit toată viaţa şi a cărui trăire ai urmat, mărturisind credinţa şi împlinind fap-tele ei.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Biserica înalţă, Fecioară, cântec de mulţumire Fiului tău, cu credinţă strigând: slavă Ţie Hristoase Împărate.

Cântarea a 5-a

Irmos: Hristoase, Iubitorule de oameni, dă Ierarhilor Tăi şi păstorilor Bisericii Tale virtutea de a îndrepta cu dreptate cuvântul adevărului Tău, Mântuitorule şi toate eresurile încetează-le, Binefăcătorule Milostive.

În oştirea lumească ai slujit doar cu trupul, căci mintea, inima şi sufletul erau îndreptate către cetele îngereşti care îţi erau ocrotitoare şi te povăţuiau în peregrinările tale, ca pe un ostaş dumnezeiesc.

Ostaş deplin al lui Hristos ai ajuns, în Lavra Pecerska, al cărei povăţuitor ai fost pus, prin purtarea de grijă şi rânduiala dumnezeiască de care, roagă-te să nu fim lipsiţi nici noi, următorii tăi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Zbuciumată a fost viaţa ta, cuvioase Părinte, şi fără de vreme mutarea ta la ceruri ierarhe, dar ca marele Pavel ai strigat: "credinţa am păzit..." de acum aştept cununa dreptăţii care mi-o va da Domnul Hristos; te rugăm dar, şi noi ca să nu fim lipsiţi de acest dar al mărturisirii.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Roagă-L totdeauna pe Hristos, Fecioară, să trimită Bisericii pe arhistrategul său ca să o ferească de necazuri şi de orice împresurare şi să dăruiască pace tuturor celor ce-ţi cântă cu credinţă.

Cântarea a 6-a

Irmos: Valurile mării amăgitoare s-au înălţat peste măsură spre înecarea Bisericii Tale Hristoase, dar acum Tu, precum oarecând sculându-Te din somn ai potolit Marea Tiberiadei, opreşte valurile şi cu rugăciunile sfinţilor Tăi opreşte de la înecul cel pierzător.

Cortul cel pământesc al trupului tău în biserica Pecerskăi a fost aşezat ca o mângâiere a celor ce te-au iubit şi ascultat, iar sufletul în ceruri s-a sălăşluit în ceata dreptţilor mărturisitori de unde te rugăm să mijloceşti la Hristos şi pentru noi cei ce te lăudăm cu credinţă.

Nicidecum nu te-ai învoit să semeni neghina eretică printre spicele de grâu ale Bisericii lui Hristos, ci te-ai luptat din toată puterea ca oarecând Grigore Teologul, iar Domnul ţi-a ajutat pentru gândul tău cel bun.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Voievodul Vasile al Moldovei, prieten te-a aflat întru mărirea credinţei şi ajutător grabnic pentru luminarea conştiinţei neamului românesc şi îndrumarea lui pe calea mântuirii.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Slăvim şi prea mărim fapta cea minunată pe care ai săvârşit-o pentru noi Fecioară şi cântând cerem: roagă-L neîncetat să miluiască şi să mântuiască pe cei ce te slăvesc cu credinţă.

Condacul, glasul al 8-lea:

Podobie: Apărătoare Doamnă, mulţumiri pentru biruinţă, izbăvindu-ne din nevoi aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu, noi robii tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate nevoile, ca să strigăm ţie: Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!

Vestitorul Ortodoxiei şi apărător al credinţei, arhiereul lui Hristos, Petru al Kievului, să se cinstească după vrednicie căci patria şi neamul le-a lăsat, dar nu le-a uitat, de cele lumeşti s-a lepădat, pe cele cereşti şi veşnice dobândind, de aceea se bucură împreună cu ceata ierarhilor mărturisitori ai credinţei.

Cântarea a 7-a

Irmos: Dumnezeule şi Răscumpărătorule, Mire al Bisericii, cu stăruinţă Te chemăm, scap-o pe Mireasa Ta din mâinile răufăcătorilor; stârpeşte puterea amăgirii lor ca să-ţi cântăm fără încetare: Tatăl nostru şi Doamne al puterilor, fii binecuvântat.

Precum tinerii odinioară au înfruntat văpaia cuptorului din Babilon, aşa ai înfruntat văpaia patimilor trupeşti şi a prigonitorilor credinţei, luptând pentru Dumnezeu cel Adevărat.

Pentru luminarea poporului cel bine credincios, întreită osteneală ai avut, mult lăudate Petre, căci toată averea ai cheltuit-o, mărirea şi cinstea lumească le-ai lăsat, până şi pe tine însuţi te-ai jertfit preţuind mai mult sufletul şi odihna cea cerească.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ascultând chemarea lui Hristos, nu ai uitat nici pe credincioşii români, strâmtoraţi de neştiinţă şi lipsa cărţilor, şi mult ai lucrat ca adevărul credinţei să se propovăduiască şi să dobândeşti pe cei mai mulţi.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Dobândind chezăşia ta Fecioară prea curată, te rugăm cu stăruinţă: izbăveşte locaşul tău de necazuri, de strâmtorări şi de năvălirea duşmanilor şi vom cânta neîncetat lui Hristos: Doamne fii Binecuvântat.

Cântarea a 8-a

Irmos:Mântuieşte-ne pe noi Hristoase, Iubitorule de oameni, care ne primejduim şi în fiecare zi deznădăjduim din pricina amăgirilor lumeşti şi ca pe Petru care se îneca în mare, întărindu-ne pe piatra adevăratei Tale mărturisiri pe noi cei ce cântăm cu dreaptă credinţă: pe Domnul lucrurile lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Ca o jertfă vie te-ai adus Stăpânului Hristos şi de vederea luminii celei dumnezeieşti te-ai învrednicit, Sfinte ierarhe al lui Hristos şi mărturisitorule al dreptei credinţe, podoaba Bisericii, Petru al Kievului.

Cu tot sufletul te-ai legat de dumnezeiasca lege şi luminându-i pe toţi creştinii, i-ai chemat la mărturisirea şi apărarea dreptei credinţe şi la pacea şi bucuria în Duhul Sfânt.

***Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh*.**

Nu ne uita pe noi cei ce te cinstim cu credinţă şi lăudăm ostenelile şi nevoinţele tale, ca să aflăm milă şi har la dreapta judecată a lui Hristos, cel ce te-a proslăvit pe tine.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Opreşte, Fecioară, te rugăm, toată mânia Fiului tău, pornită cu dreptate asupra noastră şi cu rugăciunile tale de Maică fă-L să îngrădească cu pace viaţa noastră şi să-i ferească de tot răul pe cei ce cântă: toate lucrurile lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi pe Domnul întru toţi vecii.

Cântarea a 9-a

Irmos: Turma Ta cea cuvântătoare, Hristoase, strigă cu mare glas: milostiveşte-Te, îndură-Te şi ne izbăveşte grabnic de mrejele celor ce vânează sufletele noastre, ca să nu pierim, ci să ne mântuim prin Tine şi să Te prea înălţăm în veci.

Saltă şi te bucură popor român de pretutindeni, căci din tine a răsărit mlădiţa cea bine roditoare a faptelor bune şi a mărturisirii dreptei credinţei Petru, ierarhul lui Hristos şi Mitropolitul Kievului.

Mult încercată a fost viaţa ta, ierarhe, iar mutarea la Domnul - timpurie, dar nimic din cele pământeşti nu ai preţuit mai mult decât trăirea după Hristos, pentru Hristos şi viaţă veşnică.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Întoarce Doamne în corabia Bisericii Tale pe toţi cei care pentru puţinătatea credinţei şi a dragostei au părăsit-o. Pe cei neştiutori îi luminează, celor reci cu inima, trimite-le căldura dragostei şi pe toţi ne miluieşte cu mijlocirile ierarhului Tău Petru al Kievului.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu)

Marie, Născătoare de Dumnezeu, una între femei binecuvântată, primeşte de la noi această cântare de mulţumire şi roagă-L pe Fiul şi Dumnezeul tău să dăruiască Bisericilor pace şi înţelegere, ca să strigăm cu toţii: Bucură-te de-a pururi prea curată Fecioară.

Luminânda

Stăpânul coborând din sânurile Părinteşti, Se sălăşluieşte în pântecele fecioresc, spre a Se naşte pe pământ, iar Petru, slujitorul şi ierarhul lui Hristos, astăzi se mută de pe pământ la locaşurile cele cereşti spre lauda Ortodoxiei şi întărirea credincioşilor, mijlocind mântuirea sufletelor noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

La Laude

Stihirile pe şase: trei ale Înaintepăznuirii, glasul al 6-lea şi trei ale ierarhului, glasul al 5-lea

Podobie: Cuvioase părinte...

Viaţa ta, ierarhe al lui Hristos, a fost zbuciumată şi plină de încercări, dar sfârşitul ţi-a fost încununat de Domnul cu cunună de biruinţă pentru credinţa drept slăvitoare înveşmântată în fapte. De aceea, Biserica te dăruieşte ca un dar la Naşterea lui Hristos.

Cuvioase părinte Petru, în tot pământul a ieşit vestirea faptelor tale. Credinţa ta ca aurul ne întăreşte, faptele ca o tămâie bine primită ne înmiresmează, iar cuvintele ca smirna răspândesc miros cu bună mireasmă, lăudându-te după cuviinţă ca pe un cetăţean ceresc şi mijlocitor al sufletelor noastre.

Astăzi, peştera Lavrei primeşte spre odihnă trupul ierarhului Petru, cel încărcat de osteneli, iar Betleemul primeşte în peşteră pe Fecioară ca să nască pe Mesia spre mântuirea sufletelor noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Deschide-te cerule şi primeşte pe slujitorul lui Hristos, ierarhul Bisericii şi luminătorul lumii, căci pământul a odihnit trupul său cel mult ostenit de nevoinţe. Îngeri, primiţi pe nevoitorul, pe cel ce în chipul vostru a fost împodobit, soborul ierarhilor, primiţi pe ierarhul şi folositorul nostru şi mijlociţi la Mântuitorul, cel ce din Fecioară vrea să Se nască pentru mântuirea sufletelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Născătoarei de Dumnezeu) al Înaintepăznuirii

Doxologia mare, apoi Troparul ierarhului,

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

Ecteniile si Apolisul.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a Înaintepăznuirii)

Ecteniile si Apolisul.

Sfântul ierarh Petru Movilă

Epilog

Fiu al românilor din Moldova şi părinte duhovnicesc al Ucrainei, Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, este un simbol al apărării dreptei credinţe şi al apropierii dintre Bisericile surori şi popoarele vecine.

El a fost un dar al Moldovei, pentru Ucraina, după cum mai târziu Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ (1794), originar din Poltava Ucrainei, va fi un dar al Ucrainei pentru Moldova.

Numele Sfântului Petru Movilă este îndeosebi legat de Mărturisirea Ortodoxă pe care a scris-o pentru apărarea dreptei credinţe într-o vreme de mari tulburări în planul vieţii creştine şi al relaţiilor dintre Bisericile Europei secolului al XVII-lea.

Mărturisirea de credinţă ortodoxă scrisă de Sfântul ierarh Petru Movilă a fost examinată la Sinodul de la Iaşi din 1642, tradusă din limba latină în limba greacă şi apoi a fost trimisă la Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, al cărei Sfânt Sinod a aprobat-o în anul următor (1643).

La scurt timp, Mărturisirea Ortodoxă de la Iaşi a fost aprobată de toate Patriarhiile ortodoxe răsăritene: Alexandria, Antiohia şi Ierusalim, devenind o Mărturisire de credinţă a întregii Ortodoxii.

Sfântul ierarh Petru Movilă, fiu al familiei domnitoare moldave, a Movileştilor, s-a născut în cetatea Sucevei în 1596 şi a trecut la cele veşnice în oraşul Kiev (Ucraina), în 1646, la vârsta de 50 de ani. El a fost un ierarh învăţat şi evlavios, harnic şi înţelept, dornic de a aduce pace în rândul credincioşilor şi între Biserici.

Ajuns mitropolit al Kievului, Galiţiei şi Ucrainei, el nu a uitat poporul său de origine, ci a ajutat pe românii din Moldova şi Ţara Românească, mai ales prin organizarea de tipografii ca cea de la Iaşi, în care mitropolitul Varlaam al Moldovei a tipărit multe cărţi folositoare de suflet pentru credincioşii din "toată seminţia românească" - după cum zicea acesta, iar prin Mărturisirea sa de credinţă, mitropolitul Petru Movilă a ajutat întreaga Ortodoxie.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ucrainene l-a canonizat, adică l-a trecut în rândul sfinţilor, în anul 1996, cu prilejul serbării a 400 de ani de la naşterea sa, sărbătoare patronată şi de Organizaţia internaţională culturală UNESCO.

În anul următor, 1997, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a recunoscut canonizarea făcută de Biserica Ortodoxă a Ucrainei şi a hotărât să-l treacă pe Sfântul ierarh Petru Movilă în calendarul ortodox român.

În anul 2002, Sfântul Sinod al Bisericii noastre a fixat ca dată de pomenire a Sfântului Petru Movilă ziua de 22 decembrie care este şi ziua trecerii sale la viaţa veşnică.

Arhiepiscopia Iaşilor a fost solicitată de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prezidat de prea fericitul părinte patriarh Teoctist, să pregătească icoana, troparul, sinaxarul şi apoi întreaga slujbă de pomenire a marelui ierarh.

În data de 13 octombrie 2002, în ajunul hramului Sfintei cuvioasei Maicii noastre Parascheva de la Iaşi, a fost proclamată solemn canonizarea Sfântului Petru Movilă; credincioşilor pelerini le-a fost arătată icoana lui şi s-a cântat troparul lui pregătit de către Mănăstirea Sfinţii trei Ierarhi din Iaşi, mănăstire în care s-a ţinut Sinodul de la Iaşi din 1642. Icoana lui a fost expusă apoi spre cinstire alături de moaştele Sfintei Parascheva.

Cu acest prilej, s-a publicat Viaţa şi slujba Sfântului ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, pe care îl rugăm să ne ocrotească cu rugăciunile sale, să ne ajute să păstrăm dreapta credinţă şi să sporim iubirea noastră frăţească în Hristos faţă de toate Bisericile Ortodoxe surori din alte ţări şi faţă de toţi oamenii care iubesc pe sfinţii lui Dumnezeu.

† Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei,
Iaşi 2002

Acatistul Sfântului ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului

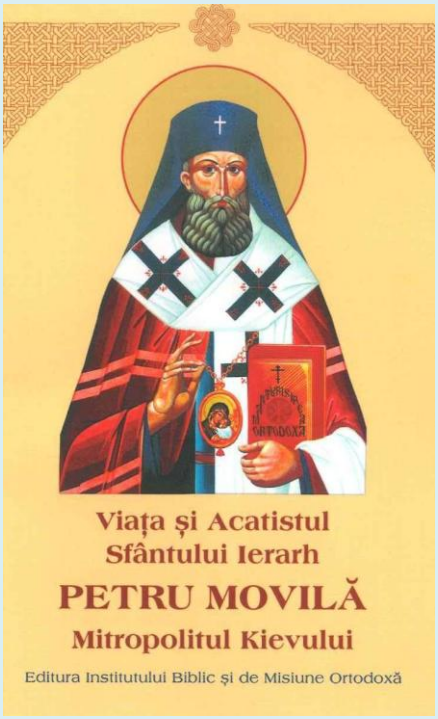

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat. Şi a înviat a treia zi după Scripturi .

Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Podobie: Apărătoare Doamnă, mulţumiri pentru biruinţă, izbăvindu-ne din nevoi aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu, noi robii tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate nevoile, ca să strigăm ţie: Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!

Condac 1

Vestitorul Ortodoxiei şi apărătorul credinţei, arhiereul lui Hristos, Petru al Kievului, să se cinstească după vrednicie, căci patria şi neamul le-a lăsat, dar nu le-a uitat, de cele lumeşti s-a lepădat, pe cele cereşti şi veşnice dobândind, de aceea se veseleşte împreună cu ceata ierarhilor mărturisitori ai credinţei, auzind cântarea: ***Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!***

Icos 1

Ales fiind de Dumnezeu din pântecele maicii tale spre a deveni păstor vrednic al Bisericii Ortodoxe, împodobit cu smerita cugetare şi credinţa neclintită, prin ispitele vieţii ai trecut neşovăielnic, căci ai avut ca ţintă neschimbată odihna în sălaşele cereşti. De aceea, te rugăm primeşte de la noi cântarea aceasta:
Bucură-te, făclie duhovnicească;
Bucură-te, slujitor al Ortodoxiei;
Bucură-te, purtător al harului Sfântului Duh;
Bucură-te, strănepot al Sfântului voievod Ştefan cel mare;
Bucură-te, cel ce te-ai dăruit cu totul Bisericii;
Bucură-te, întărire a credincioşilor;
Bucură-te, alungare a înşelăciunii;
Bucură-te, cel ce te-ai ostenit pentru Hristos;
Bucură-te, lumină a sufletelor tulburate;
Bucură-te, purtător al cuvintelor sfinţite;
Bucură-te, povăţuitor al Bisericii;
Bucură-te, păstor credincios;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 2

Ca un trandafir bine-mirositor ai răsărit în binecuvântata grădină a Moldovei, având obârşia în slăvitul neam al Muşatinilor, dar ai sfinţit prin viaţă şi oste-

nelile tale pământul Ucrainei, unde ai fost rânduit de Dumnezeu ca arhiereu şi îndrumător prea luminat al Bisericii pravoslavnice, când furtunile eresurilor izbeau corabia Ortodoxiei şi biruitor ai cântat: ***Aliluia!***

Icos 2

În curţile domneşti de la Suceava ai copilărit fiind ocrotit de Sfântul mare mucenic Ioan cel nou; ai deprins frumoasele învăţături şi obiceiuri şi ai găsit pilde demne de urmat în viaţă. întărindu-ţi mintea şi sufletul cu poveţele şi rugăciunile părinţilor tăi, i-ai bucurat de darurile cu care Dumnezeu te-a binecuvântat, pentru care te lăudăm zicând:
Bucură-te, fiu al neamului românesc;
Bucură-te, sfinţitor al poporului ucrainean;
Bucură-te, cel ce ai primit lumina Botezului;
Bucură-te, purtător al unui nume de apostol;
Bucură-te, slujitor al Evangheliei;
Bucură-te, cel împodobit cu lumina gândului;
Bucură-te, vestitor al cuvintelor vieţii;
Bucură-te, purtător al harului;
Bucură-te, trăitor al smereniei;
Bucură-te, păzitor al poruncilor dumnezeieşti;
Bucură-te, mireasmă a vieţuirii curate;
Bucură-te, păstorule mult nevoitor;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 3

Harul lui Dumnezeu te-a cercetat pe tine, sfinte, din pruncie, punând în sufletul tău dorul după cele sfinte şi năzuinţa de a sluji lui Dumnezeu având de aproape învăţător şi povăţuitor pe unchiul tău, mitropolitul Gheorghe Movilă, de la care ai învăţat a-L iubi pe Dumnezeu şi a te jertfi pentru credinţă cântându-I: ***Aliluia!***

Icos 3

Încă din fragedă tinereţe ai cunoscut osteneala pribegiei în ţări străine şi durerea de orfan, când părintele tău, voievodul Simion, a răposat şi prin rânduiala lui Dumnezeu, ai ajuns împreună cu mama şi fraţii tăi în Polonia, unde te-ai desăvârşit în învăţătura cărţii. Cinstindu-te pentru iscusinţa ta, te lăudăm cântând:
Bucură-te, că ai răspuns chemării cereşti;
Bucură-te, rod bun al Ortodoxiei;
Bucură-te, binecuvântarea neamului tău;
Bucură-te, vlăstar domnesc al Moldovei;
Bucură-te, rodire în pământ străin;
Bucură-te, călător neostenit;
Bucură-te, făclie a Bisericii;
Bucură-te, lucrător în via Domnului;

Bucură-te, ochi privighetor;
Bucură-te, minte ascuţită;
Bucură-te, cinstitor al Sfântului mucenic Ioan cel nou;
Bucură-te, propovăduitor neobosit;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 4

Având povăţuitori pe dascălii vremii şi hrănindu-ţi sufletul cu învăţăturile Evangheliei Domnului, ocrotit fiind de rugăciunile maicii tale, ai ajuns la vârsta deplinătăţii când drumurile vieţii s-au deschis înaintea ta, iar în vâltoarea timpului tău ai luptat pentru creştinătate cântând: ***Aliluia!***

Icos 4

Dăruit fiind de Dumnezeu cu multe daruri şi văzând pe cei din neamul tău lucrând cu multă stăruinţă pentru întărirea Ortodoxiei, prin ctitorirea de biserici şi mănăstiri şi prin danii la Muntele Athos, cu toată râvna ţi-ai pus în slujba Bisericii toate puterile sufleteşti şi trupeşti dovedindu-te un bun oştean, de aceea te lăudăm aşa:
Bucură-te, luptător pentru credinţă;
Bucură-te, biruitorule al potrivnicilor;
Bucură-te, pom încărcat cu fapte bune;
Bucură-te, următor neclintit al lui Hristos;
Bucură-te, cinstitor al Maicii Domnului;
Bucură-te, cugetare la ceasul judecăţii;
Bucură-te, mângâiere a celor necăjiţi;
Bucură-te, miluitor al sărmanilor;
Bucură-te, ajutător al întristaţilor;
Bucură-te, alipire de piatra Hristos;
Bucură-te, minte înţeleaptă;
Bucură-te, doritor al sfinţeniei;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 5

Cugetând la vieţile Sfinţilor, la faptele înaintaşilor şi la nemurirea sufletului, te-ai retras din viaţa ostăşească şi ai găsit în Biserică, odihna sufletului şi răspunsuri la doririle inimii tale. Roagă-te acum pentru noi, credincioşii care ne luptăm cu valurile vieţii, ca să ajungem la limanul mântuirii unde, izbăviţi fiind, vom cânta lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 5

N-ai râvnit domnia cea pământească şi trecătoare ci viaţa veşnică şi nepieritoare, mergând pe calea cea strâmtă şi anevoioasă; cu ajutorul ceresc ai călătorit pe ea până la obştescul tău sfârşit şi ai primit din mâinile lui Hristos locaş în Împărăţia

sfinţilor, unde ai intrat cântând cântări de biruinţă. Pentru aceasta primeşte de la noi aceste laude:
Bucură-te, iubitor de curăţie;
Bucură-te, mult ostenitorule;
Bucură-te, căutător al veşnicului Adevăr;
Bucură-te, rostire a cuvintelor pline de har;
Bucură-te, iubitor al vieţii monahale;
Bucură-te, povăţuitor al credincioşilor;
Bucură-te, împlinitor al virtuţilor;
Bucură-te, potolire a patimilor;
Bucură-te, cugetare a celor sfinte;
Bucură-te, vieţuire aleasă;
Bucură-te, cugetare smerită;
Bucură-te, slujitor al lui Hristos;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 6

Punând în slujba Bisericii lui Hristos toate averile tale, te-ai dăruit pe tine însuţi cu totul lui Dumnezeu, slujind cu râvnă neobosită în obştea Lavrei Pecerska din Kiev, unde ai înmulţit talanţii primiţi. Bucurându-ne de cereasca ta alegere, te lăudăm şi cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 6

Printr-o minunată rânduială dumnezeiască ai fost ales de obştea mănăstirii pentru a îndeplini ascultarea de egumen. Cu dragoste şi răbdare ai povăţuit şi luminat pe cei ce veneau la tine, făcându-te îndrăgit de toţi pentru sfinţenia vieţii tale. Luminează-ne şi pe noi, cei ce te lăudăm pe tine, zicând aşa:
Bucură-te, născător al virtuţilor;
Bucură-te, părinte al fiilor duhovniceşti;
Bucură-te, sfătuitor iscusit;
Bucură-te, iubitor al bunelor nevoinţe;
Bucură-te, pilduitor al faptei;
Bucură-te, întărire a celor slabi în credinţă;
Bucură-te, cinstitor al Sfinţilor;
Bucură-te, sporire a lucrărilor bisericeşti;
Bucură-te, căutător al vistieriilor cereşti;
Bucură-te, înnoire a vieţii duhovniceşti;
Bucură-te, slujire cu sfinţenie;
Bucură-te, vrednicule de îndoită cinste;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 7

Trudind fără preget pentru mântuirea credincioşilor ai întemeiat la Pecerska prima academie teologică, unde s-au format apărători ai Ortodoxiei, fiind cu dragoste îndemnaţi şi povăţuiţi de tine. Hrăneşte-ne şi pe noi cu poveţele tale, prea fericite părinte Petru şi luminează-ne mintea, ca să umblăm în calea voii lui Dumnezeu, cântându-I: ***Aliluia!***

Icos 7

Cine va putea spune nevoinţele tale, sfinte, privegherile de toată noaptea, metaniile, lacrimile pe care le aduceai lui Hristos pentru mântuirea sufletului tău şi a păstoriţilor tăi. Aşa te-ai făcut pildă tuturor prin înţelepciunea cugetării şi dragostea de Dumnezeu, iar noi îţi cântăm:
Bucură-te, bărbăţie duhovnicească;
Bucură-te, ocrotire a fiilor sufleteşti;
Bucură-te, ostenitor neobosit;
Bucură-te, pocăinţă neîntreruptă;
Bucură-te, prieten al sfinţilor lui Hristos;
Bucură-te, pildă a nevoitorilor;
Bucură-te, slujitor harnic;
Bucură-te, arhiereu darnic;
Bucură-te, învăţător duhovnicesc;
Bucură-te, păstor iubit de Tatăl ceresc;
Bucură-te, vas al alegerii Domnului;
Bucură-te, locaş curat al Duhului Sfânt;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 8

De la păstorirea de egumen, după scurtă vreme, ai trecut la slujirea arhierească, fiind ales mitropolit al Kievului şi al întregii Ucraine, fără cârtire purtând pe umeri crucea arhierească, lucrând cu râvnă pentru luminarea poporului prin întemeierea de şcoli, tipografii, spitale, frăţii ortodoxe, care ajutau pe cei din nevoi, aducând aproape pe fiii Bisericii lui Hristos, care împreună cu noi strigă: ***Aliluia!***

Icos 8

Nici de vitregiile vremurilor, nici de mulţimea vrăjmaşilor nu te-ai temut, înnoind cu totul viaţa Bisericii din Ucraina. Cu vitejie ai înfruntat pe potrivnici, care luptau împotriva Ortodoxiei şi ai scos din mâinile lor multe biserici pe care le-au răpit; de aceea minunându-ne de vieţuirea ta, îţi cântăm:
Bucură-te, ierarh înţelepţit de Dumnezeu;
Bucură-te, lucrător cu trezvie;
Bucură-te, neîncetată rugăciune;
Bucură-te, semănător duhovnicesc;
Bucură-te, răbdător în suferinţă;

Bucură-te, luptător al Bisericii;
Bucură-te, mustrare a celor potrivnici;
Bucură-te, îndemnare la virtuţile creştineşti;
Bucură-te, povăţuitor al dreptcredincioşilor;
Bucură-te, părinte al frăţiei ortodoxe;
Bucură-te, ocrotitor al celor slabi;
Bucură-te, arhiereu vrednic de laudă;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 9

Ce laude vrednice vom aduce ţie, slujitor ales al Bisericii; căci prin tine a rodit credinţa ortodoxă, lăsând urmaşilor cărţi folositoare şi ziditoare de suflet, care împodobesc cununa răsplătirilor pregătită pentru tine de Domnul în ceruri. Aşa-dar, nu înceta cu rugăciunile tale să alungi rătăcirile şi eresurile pierzătoare de suflet, ca să cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 9

Cuvintele marelui apostol Pavel: „Toate le pot în Hristos, cel care mă întăreşte”, te-au întărit în luptele pe care le-ai purtat pentru credinţă, fără a te înfricoşa, căci ai săvârşit lucrarea apostolească de vestire a cuvântului Evangheliei, biruind toate vicleniile potrivnicilor. Întăreşte-ne pe noi cu puterea îndrăznelii tale, cei ce ne poticnim şi suntem neputincioşi, ca să-ţi cântăm aşa:
Bucură-te, iubitor al sfinţeniei;
Bucură-te, învăţător al virtuţilor;
Bucură-te, împăciuitor al popoarelor;
Bucură-te, păstor al Bisericii Ucrainei;
Bucură-te, teolog al dreptei credinţe;
Bucură-te, alcătuitor al „Mărturisirii ortodoxe”;
Bucură-te, pricinuitorul Sinodului de la Iaşi;
Bucură-te, slujitor al întregii Ortodoxii;
Bucură-te, prieten al lui Vasile, voievod;
Bucură-te, sfetnic al Patriarhiei Ecumenice;
Bucură-te, luptător pentru adevăr;
Bucură-te, iubitor de sfinţenie;
Bucură-te, dăruire jertfelnică pentru fraţi;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 10

Cel ce în vremuri tulburi ai ştiut a păstra nestinsă lumina Ortodoxiei şi ai mărit-o prin darurile şi sârguinţa ta, cel ce te-ai ostenit pentru facerile de bine şi ai mângâiat pe toţi cei din nevoi şi suferinţe, ajută-ne şi pe noi, luminându-ne calea mântuirii când suntem cuprinşi de nepăsare, ca să cântăm împreună cu tine lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 10

Tu, Doamne, cel ce ai creat lumea şi tuturor toate cele de folos le dăruieşti, Cel ce răsplăteşti cu bunătate pe aleşii Tăi ca să fie mijlocitori şi pururea rugători în faţa tronului Tău pentru noi păcătoşii, primeşte rugăciunile părintelui nostru Petru, care prin chemarea şi slujirea sa, mijloceşte pentru popoarele ortodoxe şi ne auzi pe noi care cinstim pe sfântul Tău:

Bucură-te, comoară a Bisericii Ortodoxe;
Bucură-te, propovăduitor al credinţei adevărate;
Bucură-te, podoabă a teologiei;
Bucură-te, laudă a ortodocşilor;
Bucură-te, învăţător înţelept;
Bucură-te, luminător al conştiinţelor;
Bucură-te, lucrător al prieteniei dintre popoare;
Bucură-te, om al lui Dumnezeu;
Bucură-te, părinte al Bisericii;
Bucură-te, păzitor al frăţiei adevărate;
Bucură-te, călăuză vieţii duhovniceşti;
Bucură-te, cel încununat de Hristos;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 11

Ca o lumânare în sfeşnic ai luminat pe toţi, binecuvântând obştea călugărilor, odihnind pe cei osteniţi, întărind pe cei slăbănogi, mângâind pe cei întristaţi, pe sărmani miluindu-i şi pe toţi iubindu-i cu părintească dragoste, îndemnându-i spre Lumina Hristos, bine chivernisind darurile încredinţate ţie. Pentru aceasta, având-te pe tine ocrotitor, cu mulţumire cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 11

Părinte al Bisericii Ucrainei, prieten al Poloniei şi iubitor al neamului tău românesc, ai trimis în Moldova şi în Ţara Românească tiparniţe şi meşteri iscusiţi, profesori la Academia din Iaşi, cărţi bisericeşti şi Pravile pentru întărirea vieţii duhovniceşti. De aceea, noi te lăudăm şi nădăjduim ca prin sfintele tale rugăciuni să ajungem la bucuria cea fără de sfârşit a darurilor cereşti şi lăudând moştenirea luminii faptelor tale îţi cântăm aşa:

Bucură-te, păstor înţelept;
Bucură-te, chivernisitor al bunelor rânduieli;
Bucură-te, vindecător sufletesc;
Bucură-te, învăţător în tainele credinţei;
Bucură-te, ajutător al săracilor;
Bucură-te, dascăl al pocăinţei;
Bucură-te, sprijinitor al celor prigoniţi;
Bucură-te, săvârşitor al faptelor bune;
Bucură-te, stareţ al Lavrei Pecerska;

Bucură-te, mitropolit al Kievului;
Bucură-te, candelă a Bisericii;
Bucură-te, cetăţean al Raiului;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 12

Ştiind mai dinainte că se apropie ceasul călătoriei celei mari, ai pus în bună rânduială toate ale Bisericii, averea ai dăruit-o şcolilor şi mănăstirilor, apoi, mulţumind lui Dumnezeu pentru toate, împodobit în haina credinţei ortodoxe, te-ai apropiat de tronul Dreptului Judecător, de unde ai primit răsplata cuvenită şi odihna cerească, cântând în veci: ***Aliluia!***

Icos 12

Scurtă ţi-a fost viaţa pământească, dar veşnică îţi este pomenirea; puţină vreme ai slujit în vrednicia arhierească, dar însutite au fost roadele; bună alergare ai săvârşit, nădejde şi bucurie semănând în sufletele credincioşilor, iar ei cu multă jale te-au petrecut la Pecerska, unde cu trupul te-ai adăugat sfinţilor ce odihnesc aici, iar cu sufletul sfinţilor din cer, pentru care cu dragoste cinstim pomenirea ta şi-ţi cântăm aşa:
Bucură-te, vestitor al Cuvântului Cel întrupat;
Bucură-te, sprijinitor al Ortodoxiei;
Bucură-te, purtător al bunătăţilor dumnezeieşti;
Bucură-te, vas duhovnicesc;
Bucură-te, nevoitor al Bisericii luptătoare;
Bucură-te, biruitor al ispitelor;
Bucură-te, că te odihneşti acum în ceruri;
Bucură-te, că lauzi pe Domnul împreună cu îngerii;
Bucură-te, că ai ajuns în lumina vieţii veşnice;
Bucură-te, primitor al bucuriei netrecătoare;
Bucură-te, purtător al cununii de slavă;
Bucură-te, rugător al nostru către Domnul;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 13 (de trei ori)

O, fericite ierarhe Petru, arhiereu al lui Hristos, părintele nostru ocrotitor şi luminător, întăritor al nostru în necazuri şi supărări, slujitor adevărat al Cuvântului, cercetează-ne pe noi din ceruri, precum odinioară pe pământ pe păstoriţii tăi şi potoleşte încercările ispitelor ce năvălesc asupra noastră; ajută-ne în nevoinţele noastre şi cu rugăciunile tale întăreşte dreapta credinţă şi iubirea frăţească, apără Biserica Ortodoxă de năvălirile ereticilor şi de uneltirile potrivnicilor, umple inimile noastre de bucurie sfântă şi de dragoste către aproapele, ca împreună să-I cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Apoi:

Icos 1

Ales fiind de Dumnezeu din pântecele maicii tale spre a deveni păstor vrednic al Bisericii Ortodoxe, împodobit cu smerita cugetare şi credinţa neclintită, prin ispitele vieţii ai trecut neşovăielnic, căci ai avut ca ţintă neschimbată odihna în sălaşele cereşti. De aceea, te rugăm primeşte de la noi cântarea aceasta:
Bucură-te, făclie duhovnicească;
Bucură-te, slujitor al Ortodoxiei;
Bucură-te, purtător al harului Sfântului Duh;
Bucură-te, strănepot al Sfântului voievod Ştefan cel mare;
Bucură-te, cel ce te-ai dăruit cu totul Bisericii;
Bucură-te, întărire a credincioşilor;
Bucură-te, alungare a înşelăciunii;
Bucură-te, cel ce te-ai ostenit pentru Hristos;
Bucură-te, lumină a sufletelor tulburate;
Bucură-te, purtător al cuvintelor sfinţite;
Bucură-te, povăţuitor al Bisericii;
Bucură-te, păstor credincios;
Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!

Condac 1

Vestitorul Ortodoxiei şi apărătorul credinţei, arhiereul lui Hristos, Petru al Kievului, să se cinstească după vrednicie, căci patria şi neamul le-a lăsat, dar nu le-a uitat, de cele lumeşti s-a lepădat, pe cele cereşti şi veşnice dobândind, de aceea se veseleşte împreună cu ceata ierarhilor mărturisitori ai credinţei, auzind cântarea: ***Bucură-te, ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!***

Imnografie

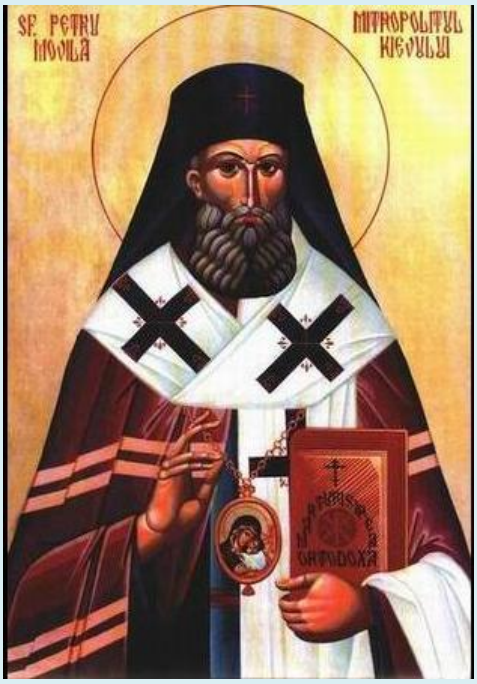

Tropar, glasul al 4-lea: Apărătorule și mărturisitorule al Ortodoxiei, luminătorule al neamurilor, fiule al Moldovei și părinte al Ucrainei, Sfinte ierarhe Petru, mult nevoitorule, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ne apere credința și să mântuiască sufletele noastre.

Condac, glasul al 8-lea: Vestitorul Ortodoxiei și apărător al credinței, arhiereul lui Hristos, Petru al Kievului, să se cinstească după vrednicie, căci patria și neamul le-a lăsat, dar nu le-a uitat, de cele lumești s-a lepădat, pe cele cerești și veșnice dobândind, de aceea se bucură împreună cu ceata ierarhilor mărturisitori ai credinței.

Sinaxar - Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - 22 decembrie:
https://www.youtube.com/watch?v=f2hH7OZoruE

SFINȚII ZILEI
NĂSCUT ÎN ANUL 1596
LA SUCEAVA, A FOST UNA DINTRE
PERSONALITĂȚILE DE SEAMĂ
ALE BISERICII ORTODOXE.
SFÂNTUL IERARH
PETRU MOVILĂ,
MITROPOLITUL KIEVULUI
22 DECEMBRIE

Vieţile Sfinţilor - Viaţa Sfântului Petru, mitropolitul Kievului şi a toată Rusia

Acest fericit Petru s-a născut din creştini dreptcredincioşi, în ţinutul Volinskiei. Fiind încă în pântecele maicii sale, pe când se lumina spre o zi de duminică, maica sa a avut o vedenie: i se părea că ţine în mâinile sale un miel, iar între coarnele lui a crescut un pom cu frunze frumoase şi cu multe flori şi roade. Între ramurile lui luminau multe lumânări şi ieşea frumoasă mirosire.

Născându-se sfântul şi la şapte ani dându-se la învăţătura cărţilor sfinte, cu zăbavă învaţă fericitul copil, de care lucru nu puţină mâhnire aveau părinţii, însă aceasta s-a făcut ca să ia de la Dumnezeu înţelepciunea cărţii, mai mult decât de la oameni, pe care a primit-o în acest chip***: a văzut în vis pe un oarecare om în veşminte arhiereşti, venind şi zicând către dânsul: "Deschide-ţi, fiule, gura ta". Iar el, deschizând-o, cel ce i se arătase a atins cu mâna dreapă limba lui şi l-a binecuvântat, apoi i-a umplut de dulceaţă gâtlejul lui. Deşteptându-se, copilaşul n-a văzut pe nimeni, decât numai şi-a simţit inima sa plină de dulceaţă şi de veselie. De atunci, cât îi dădea dascălul său să înveţe, degrabă primea şi în puţină vreme a învăţat toată Scriptura.***

Când era de douăzeci de ani, s-a dus la o mănăstire şi a primit rânduiala monahicească, fiind ascultător în lucrurile mănăstireşti, aducând în bucătărie apă şi lemne, spălând hainele fraţilor şi iarna şi vara, iar din pravila sa nimic nu lăsa. Căci mai înainte decât toţi se afla la cântarea bisericească şi mai pe urmă ieşea. În biserică, stătea cu frică, ascultând dumnezeieştile Scripturi, cu toată luarea-aminte, niciodată rezemându-se de perete. Totdeauna era ascultător şi fraţilor le

slujea fără lenevire, întru smerenie şi în tăcere. Apoi, cu voia povăţuitorului, s-a hirotonisit diacon şi preot. După aceea a învăţat a zugrăvi Sfinte icoane şi zugrăvind închipuirea acestora, se depărta cu gândirea de la cele pământeşti şi cu totul făcându-se gânditor la Dumnezeu, cu mai multă dorire se ridica spre îmbunătăţita viaţă.

Luând binecuvântare de la povăţuitorul său, s-a dus la un loc liniştit şi şi-a făcut sălăşluire la râul Raga, care acum se cheamă mănăstirea Dvorti, zidind o biserică în numele Domnului nostru Iisus Hristos şi în scurt timp s-au adunat mulţi fraţi.

Sfântul era bun la obicei şi fără răutate, iar mai pe urmă învăţa în linişte şi cu blândeţe pe toţi. Silindu-se spre milostenie, niciodată n-a lăsat în deşert pe sărac, pe cerşetor şi străin, încât până şi la voievod a mers vestea despre dânsul şi viaţa lui îmbunătăţită. Pentru aceasta, de toţi era cinstit şi toţi primeau cuvântul învăţăturii de la dânsul.

În vremea aceea a venit prin locul acela, arhiereul Maxim de la Constantinopol, învăţând pe oameni rânduiala lui Dumnezeu. Petru, mergând cu fraţi săi, să ia binecuvântare, i-a dat arhiereului icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care singur o zugrăvise. Iar arhiereul lui Dumnezeu l-a binecuvântat pe el şi pe fraţi, iar sfânta icoană, primind-o, cu mare cinste o avea la dânsul. Nu după multă vreme, arhiereul Maxim murind, un oarecare egumen, anume Gherontie, îndrăznind, a luat arhierescul veşmânt, podoaba şi toiagul păstoresc, precum şi acea icoană zugrăvită de Petru şi dată arhiereului; şi s-a dus la Constantinopol, vrând să se facă mitropolit al Rusiei. Atunci voievodul părţilor Volinskiei, silea pe fericitul Petru, uneori singur rugându-l, alteori prin boieri îndemnându-l, ca să meargă la Constantinopol pentru alegerea la scaunul mitropoliei Kievului, căci pe Gherontie nimeni nu-l voia, pentru îndrăzneala lui, fiindcă fără sfat şi alegere a alergat să răpească vrednicia, neintrînd pe uşă, ci sărind pe aiurea.

Fericitul Petru multă vreme n-a voit. Apoi fiind înduplecat de voievod, de boieri şi de sfinţitul sobor, s-a dus, trimiţând voievodul pentru dânsul rugăminte la preasfinţitul Patriarh şi la tot soborul lui, poftind ca să vadă pe Petru pe scaunul arhieresc.

Gherontie, mergând pe mare, i s-a întâmplat vifor grozav şi vânturi potrivnice, încât a zăbovit nu puţină vreme oareunde. Iar fericitului Petru vântul i-a fost lin şi prielnic şi ca în vis a plutit pe mare.

Apoi lui Gherontie i s-a arătat, în vedenie, icoana Maicii Domnului, a Preasfintei de Dumnezeu Născătoare, despre care înainte s-a vorbit, zicându-i: "În deşert te osteneşti tu, bătrânule Gherontie, că nu vei sui treapta arhierească pe care o cauţi, ci cel ce m-a zugrăvit, Petru, egumenul, slujitorul Fiului meu şi

Dumnezeu, acela va fi ridicat la scaunul arhieresc şi pe popor bine îl va paşte, pentru că Fiul meu, Hristos Domnul, Şi-a vărsat sângele Său cel împrumutat din mine. Căci acela, cu dumnezeiască plăcere vieţuieşte şi bătrâneţi bune va trece bucurându-se la Stăpânul tuturor".Gherontie, degrabă deşteptându-se, s-a înspăimântat şi tuturor a spus cele ce văzuse.

Iar când Cuviosul părintele nostru Petru a mers la Constantinopol, era atunci în Sfânta biserică a înţelepciunii lui Dumnezeu, Sfânta Sofia, patriarhul Atanasie cel minunat, care cu bunătăţile sale împodobea scaunul a toată lumea.

Intrând fericitul Petru la patriarh, s-a umplut de bună mireasmă biserica acea şi patriarhul a înţeles cu duhul, că pentru venirea lui Petru s-a făcut aceea bună mireasmă şi l-a binecuvântat cu bucurie. Apoi, aflând pricina venirii lui, a adunat sfinţitul sobor şi cercetare după obicei făcându-se, Petru s-a aflat vrednic de arhierie, fiind însemnat mai înainte de naşterea sa. Drept aceea, patriarhul săvârşind dumnezeiasca slujbă, a sfinţit pe minunatul Petru, a cărui cinstită faţă în vremea sfinţirii atât de mult s-a luminat, încât toţi s-au minunat şi au zis: "Cu adevărat acest om, prin porunca lui Dumnezeu a venit la noi". Deci, s-a făcut tuturor veselie duhovnicească.

După câteva zile a venit şi Gherontie şi a spus toate cele ce i se întâmplaseră. Apoi, luând patriarhul veşmintele arhiereşti cu cinstita icoană şi toiagul păstoresc de la Gherontie, a dat bisericeştile semne de dregătorie în mâinile adevăratului păstor, Petru. Şi aşa preasfinţitul patriarh, învăţând multe zile pe Sfântul şi fericitul Petru şi binecuvântându-l cu slavă, l-a eliberat de la Constantinopol.

Sfântul, venind întru a sa Mitropolie, a dat pace şi binecuvântare tuturor şi învăţa cu osârdie turma cea de Dumnezeu încredinţată lui, mergând din loc în loc. Acestea binefăcîndu-se n-a suferit vicleanul vrăjmaş, ci a făcut împiedicare sfântului, îndemnând pe unii ca să nu-l primească. Însă după aceea s-au pocăit şi au primit pe arhiereul, căruia supunându-se, au cerut iertare de la dânsul.

Apoi, după o vreme, iarăşi a pornit vrăjmaşul spre zavistie pe Andrei, episcopul Tferului, care ascuţindu-şi limba sa, a grăit fără de lege, scriind asupra dreptului multe cuvinte mincinoase şi hulitoare, pe care le-a trimis la preasfinţitul patriarh, Atanasie. Iar patriarhul, mirându-se, nu l-a crezut, ci, fiind cu multă pricepere, a trimis pe unul din clericii Bisericii în pământul Rusiei şi s-a adunat sobor în cetatea Pereiaslaviei, fiind acolo Simeon, episcopul Rostovului şi Cuviosul Prohor, egumenul Pecerskăi, cum şi domni, boieri, preoţi, monahi şi mulţime mare. Acolo, fiind chemat şi Andrei, episcopul Tferului, s-a făcut cercetare şi tulburare mare, stând înainte mincinoşii clevetitori ai Sfântului Petru. Atunci lucrătorul de răutate nu s-a tăinuit, ci a venit înaintea tuturor, pentru că răutatea

lui Andrei şi clevetirea lui s-au vădit, iar clevetitorul cel mincinos a fost ruşinat şi defăimat.

Sfântul Petru nimic rău nu i-a făcut, ci l-a iertat şi din destul pe toţi învăţându-i, i-a eliberat întru ale lor. Dar el însuşi adăuga osteneli peste osteneli, înmulţind, până la sută, talantul cel dat lui, fiind şi sărmanilor tată.

În acea vreme s-a arătat un eretic oarecare, Seit, care nu se supunea învăţăturii sfântului. Pe acela arhiereul lui Dumnezeu l-a dat blestemului şi a pierit rău.

După aceasta a mers plăcutul lui Dumnezeu în slăvita cetate Moscova, stăpânind într-însa, atunci, binecredinciosul şi marele domn Ioan Daniilovici, cel bine împodobit cu toate lucrurile, milostiv spre săraci şi preoţi, iubitor de cinstea bisericilor şi de Sfintele scripturi ascultând. Deci foarte mult l-a iubit arhiereul şi a rămas mai mult decât în alte locuri întru acea cetate. Apoi a sfătuit pe binecredinciosul domn ca să zidească o biserică de piatră, în numele Preasfintei Stăpâne Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, zicându-i aşa: "Dacă mă vei asculta şi vei ridica biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, apoi te vei prea mări mai mult decât alţi domni, cetatea ta va fi slăvită şi arhierei vor locui într-însa. Apoi se vor birui vrăjmaşii şi Dumnezeu într-însa se va prea slăvi, iar oasele mele aici se vor pune".

Voievodul, ascultând sfatul sfântului, a avut sârguinţa către biserică şi punându-se temelie, din zi în zi se înălţa şi singur sfântul se silea, ca în toate zilele să sporească lucrul. Şi, mai înainte văzându-şi ieşirea sa din viaţă prin descoperire dumnezeiască, şi-a făcut singur mormântul, aproape de jertfelnic. După săvârşirea mormântului, i s-a făcut iarăşi vestire de la Dumnezeu despre moartea lui. Atunci, cu totul umplându-se de bucurie, a mers în biserică şi a săvârşit Sfânta Liturghie, rugându-se pentru toţi credincioşii împăraţi şi domni şi pentru al său fiu sufletesc, drept-credinciosul domn Ioan, cum şi pentru toţi binecredincioşii creştini de pe pământul Rusiei. După aceea a făcut mare pomenire pentru cei răposaţi şi s-a împărtăşit cu Sfintele Taine. Venind din biserică, a chemat tot clerul şi învăţându-i după obicei, i-a eliberat. În aceea vreme multă milostenie făcea la săraci, la scăpătaţi, la biserici, la mănăstiri, la preoţi, dar slăbea cu trupul.

Sosind ziua ducerii lui din viaţă, a chemat pe Protasie, mai marele cetăţii, neîntâmplându-se atunci a fi voievodul în cetate şi i-a zis lui: "Fiule, iată eu mă duc din viaţa aceasta şi las fiului meu, iubitului meu domn Ioan, milă, pace şi binecuvântare de la Dumnezeu şi seminţiei lui până în veac".

Apoi, dând alte aşezăminte, i-a încredinţat lui punga, ca să cheltuiască pentru săvârşirea bisericii şi dându-le tuturor pace, a început a cânta Vecernia. Şi încă

rugăciunea fiind în gura lui, sufletul său s-a dus către Domnul, ridicându-şi singur mâinile spre Dumnezeu.

Voievodul, auzind despre moartea sfântului, degrabă a mers mâhnit în cetate şi cu toţi boierii şi poporul, plângeau şi se tânguiau pentru moartea Sfântului Petru. Apoi, punând pe pat cinstitul său trup, l-a dus în biserică precum este obiceiul.

În acea vreme um om, cuprinzându-se de necredinţă către sfânt, a mers în mijlocul poporului şi în gândul său defăima, zicând: "Cine este acesta căruia însuşi domnul cu poporul îi merge înainte şi îi urmează şi i se dă atâta cinste"? Acestea gândindu-le, îndată a văzut pe sfânt pe pat şi binecuvântând poporul de amândouă părţile, până ce a fost dus la mormânt şi s-a încredinţat omul acela de sfinţenia plăcutului lui Dumnezeu. Apoi cele văzute le-a spus poporului, iar sfintele lui moaşte ducându-le, le-a pus în mormântul pe care singur şi l-a zidit, unde şi acum zac, făcând felurite minuni celor ce cu credinţă se apropie de ele.
Un tânăr oarecare, din naşterea sa avea mâinile slăbănoage şi cu totul nemişcate, încât nici la gură nu-i era cu putinţă a le duce. Mergând el la mormântul acelui sfânt, rugându-se cu lacrimi, îndată i s-au întărit mâinile şi s-a însănătoşit.

Apoi, pe un gârbov şi pe un surd i-a făcut sănătoşi.

Încă şi un orb de mulţi ani, care a venit şi s-a rugat, îndată i-a deschis luminile ochilor.

Şi multe alte minuni, celor ce cu credinţă merg la dumnezeiasca raclă, izvorăsc şi până acum, întru cinstea şi slava Celui în Treime slăvit, Dumnezeu în veci. Amin.

Sfântul Petru Movilă - drumul spre sfințenie

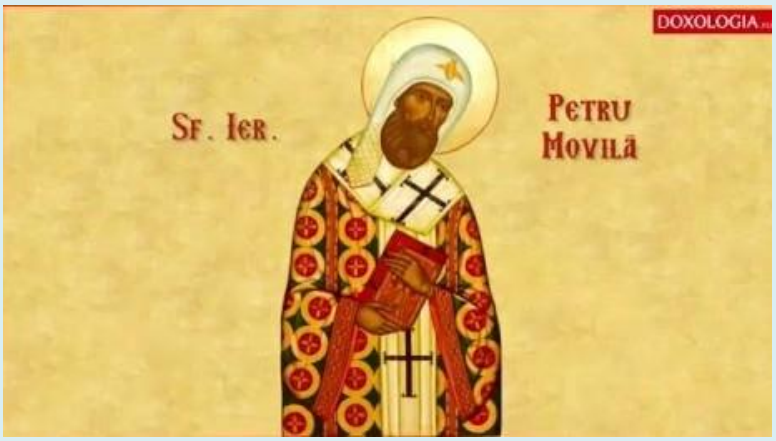

Născut la Suceava, Petru Movilă (1596–1646) a fost nevoit, după uciderea tatălui său, să pribegească împreună cu mama și frații lui în Polonia. Și-a continuat studiile la școala „Frăției Ortodoxe" din Lvov și la Academia Zamoiska din Zamosč. De asemenea, a studiat în limba latină la Sorbona. Însușindu-și mânuirea armelor, a luat parte ca militar la două lupte împotriva turcilor, la Țuțora și Hotin. Cu binecuvântarea starețului Mănăstirii Pecerska și datorită chemării lăuntrice, a luat hotărârea de a se călugări, iar în toamna anului 1627, pe când avea 31 de ani, a fost ales egumen al mănăstirii.

A avut misiunea de a restaura mănăstirile și peșterile în care se regăseau sfinte moaște și a continuat activitatea tipografică. A făcut posibilă tipărirea mai multor cărți de slujbă și învățătură, apărând Ortodoxia în fața prozelitismului catolic. A înființat și un colegiu la Lavra, iar apoi la Mănăstirea Bratska, formându-se, astfel, renumita Academie Duhovnicească de la Kiev, instituție căreia i-a pus la dispozițiile domeniile sale pe care le cumpărase înainte de călugărie.

Activitatea sa culturală nu îl împiedica să practice nevoința, căci din primii ani de călugărie, pe sub hainele obișnuite, purta o cămașă din păr foarte aspru, presărată cu nasturi de fier, și un brâu din fier cu dinți ascuțiți pe partea interioară, care îi provoca multe răni. Își petrecea timpul rugându-se și făcând metanii, iar adesea plângea.

A fost ales mitropolit al Kievului în 1633 și a ocupat scaunul arhieresc al Bisericii Ortodoxe ucraino-ruse din Polonia vreme de 13 ani.

Cea mai importantă lucrare a sa a fost Mărturisirea Ortodoxă, carte folosită drept manual de teologie în Rusia și Țările Române.

Intitulându-se „fiu de domn moldovean”, a ajutat poporul român adesea, trimițând tipografii în mai multe orașe.

Trecând la viața veșnică, a fost înmormântat în biserica mare a Mănăstirii Pecerska.

Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - Viaţa si nevoinţele

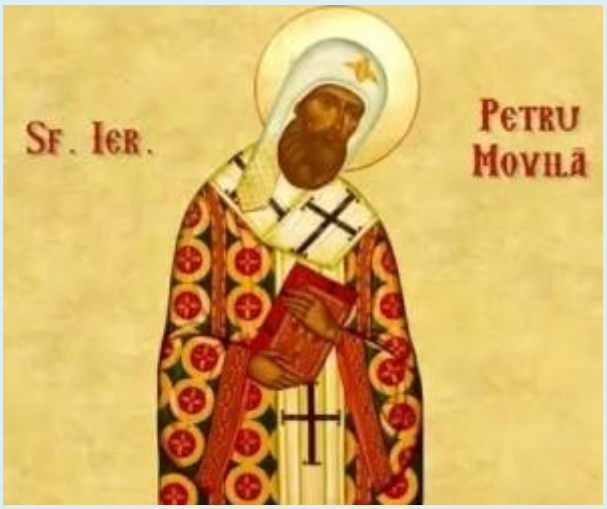

În mijlocul poporului român au odrăslit şi mulţi oameni de seamă care şi-au pus toate puterile de muncă în slujba altor Biserici şi popoare, aducându-şi o contribuţie preţioasă la renaşterea lor culturală, politică sau bisericească. Între aceştia se situează la loc de cinste şi Petru Movilă, mitropolitul Kievului, a cărui personalitate a dominat întreaga viaţă bisericească şi naţională a Ucrainei ortodoxe în prima jumătate a sec. al XVII-lea.

S-a născut la Suceava, probabil în anul 1596, ca fiu al lui Simion Movilă, care va domni mai târziu în Ţara Românească, şi al soţiei acestuia, Marghita, călugărită ulterior sub numele de Melania. Tatăl său a avut ca fraţi pe Ieremia Movilă, domn al Moldovei între 1595-1606 şi pe Gheorghe, viitorul mitropolit.

După moartea tatălui său, tânărul fiu de domnitor va pribegi, împreună cu mama şi cu fraţii săi în Ţara Românească, după care se vor aşeza definitiv în Polonia. Învăţătura şi-o va începe în casa părintească, apoi o va continua la vestita şcoală a „Frăţiei" ortodoxe din Kiev şi la Academia Zamoiska din Zemosč, unde va învăţa limbile latină, greacă, slavonă şi polonă, la care se adăugau şi celelalte discipline studiate: gramatica, poetica, retorica, dialectica, teologia. Potrivit obiceiului nobililor polonezi, a trebuit să înveţe şi mânuirea armelor, luând parte şi la două lupte ale polonilor împotriva turcilor, la Ţuţora şi Hotin.

Datorită unei chemări lăuntrice, dar şi sub înrâurirea stareţului mănăstirii Pecerska, arhimandritul Zaharia Kopâstenski, a hotărât să se călugărească. Astfel, după ce se va pregăti duhovniceşte la moşia sa din Rubiejovka, unde a zidit şi o biserică cu hramul Sfântul Ioan cel nou de la Suceava, va fi tuns în monahism, la Lavra Pecerska, după anul 1625. În toamna anului 1627 a fost ales egumen al mănăstirii, la vârsta de 31 de ani.

Situaţia ortodoxiei în acea perioadă era tulbure din cauza încercărilor de catolicizare a nobilimii lituane, bieloruse şi ucrainiene, care era, în mare parte, ortodoxă. Însă, prin activitatea sa depusă timp de 5 ani ca egumen, Petru Movilă a reuşit să ridice prestigiul cultural şi bisericesc al mănăstirii la un nivel necunoscut până atunci. Astfel, s-a ocupat de restaurarea şi înfrumuseţarea mănăstirilor şi a peşterilor în care se găseau moaşte de sfinţi şi a continuat activitatea tipografică a înaintaşilor săi, dând la lumină mai multe cărţi de slujbă şi de învăţătură.

În anul 1631 a pus bazele unui colegiu în Lavră, din care se va dezvolta vestita Academie duhovnicească de la Kiev, iar în 1632, prin alegerea şi înscăunarea lui Wladislav IV (1632-1648) ca rege al Poloniei, a reuşit să recâştige libertatea de cult a Ortodoxiei în regatul polonez, recunoaşterea legală a Mitropoliei ortodoxe a Kievului, dreptul Bisericii Ortodoxe de a avea biserici, tipografii şi spitale, restituirea tuturor bisericilor ortodoxe din Kiev, care fuseseră răpite de uniţi.

La 2 martie 1631, mitropolitul Kievului, Ion Boreţki a trecut la cele veşnice, şi ca urmare a alegerilor, Petru Movilă va fi numit mitropolit „al Kievului, Haliciului şi a toată Rusia”, alegere recunoscută de Wladislav IV şi întărită de Patriarhul ecumenic Chiril Lucaris.

La 28 aprilie 1633 va fi hirotonit arhiereu, în catedrala cu hramul Adormirea Maicii Domnului din Lvov. În acest fel, rodnica sa activitate începută ca egumen al Lavrei Pecerska va fi continuată cu şi mai mare însufleţire.

În latura gospodărească remarcăm refacerea şi înfrumuseţarea unor biserici şi mănăstiri din Kiev, printre care catedrala mitropolitană Sfânta Sofia şi mănăstirile aferente acesteia, precum şi biserica principală a mănăstirii Pecerska. În afară de acestea, a ridicat şi câteva spitale şi azile şi a pus bazele unei noi frăţii ortodoxe, şi a luat măsuri pentru întărirea disciplinei clericale şi monahale.

În chip deosebit însă trebuie subliniată activitatea culturală a mitropolitului Petru Movilă, care a purtat o permanentă grijă faţă de colegiul său din Kiev, considerată cel mai vechi aşezământ de învăţământ superior la slavii ortodocşi, după model căreia se va organiza, în 1640, o şcoală la mănăstirea Trei Ierarhi, de către domnitorul Vasile Lupu. Sub aspect tipografic, se cunosc aproximativ 50 de tipărituri îngrijite de mitropolitul Petru Movilă, unele dintre ele fiind lucrate de el însuşi.

Aceste lucrări se pot împărţi în 3 categorii:

- *de slujbă,*
- *de evlavie şi zidire sufletească, şi*
- *de apărare a ortodoxiei.*

Dar cea mai însemnată carte a lui Petru Movilă rămâne Evhologhionul sau Molitfelnicul (Trebnicul), cu peste 1500 de pagini şi 126 de slujbe, tipărit în 1646 la Lavra Pecerska.

Mai putem menţiona ca făcând parte dintre lucrările sale şi lucrarea Evanghelia învăţătoare sau Cazania, tradusă din greceşte şi tipărită la Kiev în 1637, precum şi Nomocanonul, o lucrare canonico-juridică apărută în 1629.

Ca expresie a dragostei sale faţă de neamul din care făcea parte, pe frontispiciul multora din tipărituri se găsea stema Movileştilor sau a celor două ţări române în care domnise ai săi, iar el însuşi se intitula adesea „fiu de neam moldovean" sau „fiu al voievodului Ţării Moldovei".

Dar dintre toate se distinge prin importanţa ei, lucrarea Mărturisirea Ortodoxă (Pravoslavnica Mărturisire), care a apărut ca urmare a nevoii de învăţătură ortodoxă, cât şi din pricina apariţiei unei mărturisiri de credinţă calvinizante, pusă în seama patriarhului ecumenic Chiril Lucaris. Această lucrare a fost întocmită în limba latină sub titlul Expositio fidei Ecclesiaae Rusiae minoris, şi cuprindea 261 de întrebări şi răspunsuri, împărţite după cele trei virtuţi teologice: credinţa, nădejdea şi dragostea.

Deoarece la lucrările Sinodului întrunit între 8 şi 18 septembrie 1640 la Kiev nu s-au putut pune de acord membrii participanţi asupra a două puncte din această lucrare, care stipulau existenţa purgatoriului şi momentul epiclezei, s-a ajuns la ideea convocării unui alt Sinod, cu participarea delegaţiilor mai multor Biserici Ortodoxe surori. Cum acest Sinod nu se putea ţine nici la Constantinopol, care era stăpânit de turci, şi nici la Kiev, aflat sub stăpânirea polonilor catolici, mitropolitul Petru Movilă s-a gândit că Moldova, ţara sa natală, ar fi un loc potrivit pentru convocarea acestui Sinod. Astfel, între 15 septembrie şi 27 octombrie 1642, la Iaşi s-au ţinut lucrările acestui Sinod, care avea ca drept scop cercetarea Mărturisirii ortodoxe a mitropolitului Petru Movilă. Cele două puncte care conţineau influenţe catolice au fost îndreptate, astfel că la data de 30 octombrie Mărturisirea, tradusă în greceşte, a fost transmisă Sinodului patriarhal din Constantinopol, care în martie 1643 a aprobat ca traducerea greacă a acestei Mărturisiri, să devină Mărturisirea ortodoxă a Bisericii sobornicești şi apostoleşti a Răsăritului. Astfel, lucrarea învăţatului mitropolit de neam român devenea a treia mărturisire de credinţă a Bisericii ortodoxe, după Simbolul credinţei şi Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin.

După 1667, această Mărturisire va fi tradusă în mai multe limbi şi tipărită în numeroase ediţii, fiind cercetată şi apreciată de numeroşi teologi, din toate timpurile şi toate confesiunile, mult timp fiind folosită şi ca manual în şcolile teologice din Rusia, Ţările Române sau alte părţi. De aceea, pe bună dreptate,

marele istoric şi dogmatist Macarie Bulgakov socotea pe Petru Movilă drept „părintele teologiei ortodoxe moderne” (Ibidem, p. 43), iar profesorul Alexandru Elian remarca faptul că ”opera lui Movilă şi-a câştigat un loc neatins de nici o altă lucrare similară din cadrul teologiei simbolice ortodoxe” (Ibidem). În acest fel putem considera că Petru Movilă a fost un mare dar duhovnicesc făcut de poporul român Bisericii ucraino-bieloruse, dar şi Ortodoxiei întregi.

După o păstorire de 13 ani, mitropolitul Petru Movilă a trecut la cele veşnice, în ziua de 1 ianuarie 1647, fiind îngropat în biserica cea mare a mănăstirii Pecerska. Prin testamentul său, averea sa fost lăsată Colegiului de la Kiev şi catedralei Sfintei Sofia şi mănăstirii Pecerska, pentru refacerea lor şi pentru azilul de bătrâni.

În anul 1995, pe data de 27 iulie, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe din Ucraina a trecut în rândul sfinţilor pe marele ierarh român, ca dată de prăznuire fiind stabilită ziua de 31 decembrie.

1. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. II, E.I.B.M.B.O.R, 1994, p. 32-48.

Ierom. Petru Pruteanu - Viaţa şi activitatea mitropolitului Petru Movilă al Kievului (1596 -1646)

Petru Movilă s-a născut la Suceava, la 21 decembrie 1596, [1] ca fiu al lui Simion Movilă – viitor domn în Muntenia şi în Moldova - şi al soţiei sale Marghita (Margareta) [2]. În acea vreme era domn în Moldova unchiul său, Ieremia, iar mitropolit - celalalt unchi, Gheorghe, ctitorii Mănăstirii Sucevița.

Petru era deci strănepotul lui Petru Rareş [3], bunicul său Ioan, fiind căsătorit cu fiica lui Rareş.

După asasinarea tatălui său în 1611 de către soţia fratelui său Ieremia (care-i râvnea tronul), a pribegit cu familia în Muntenia, aşezându-se apoi definitiv în Polonia, unde familia viitorului ierarh avea multe cunoştinţe, dacă nu chiar rude. Pe atunci tânărul Petru avea doar 15 ani.

Studiile începute în Moldova le-a continuat la şcoala ortodoxă a "Frăţiei" din Lvov (Lemberg) unde a avut drept îndrumător direct pe un diacon învăţat. Nu se

---

[1] *Unii cercetători fixează ca an al naşterii lui Petru Movilă anul 1574. Afirmaţia se bazează pe o descoperire arhiologică făcută de doi cercetători ucraineni de la temelia Catedralei Uspenia din Kiev. Toate celelalte izvoare infirmă această ipoteză încât, majoritatea se opresc la anul 1596.*

[2] *Acest nume este de origine maghiară, dar în realitate mama lui Petru Movilă era de origine franceză (Cf. P.P. Panaitescu, Introducere în istoria culturii româneşti, Buc. 1969, p.313).*

[3] *Chiar de la această personalitate a moştenit numele de botez, nume care nu va fi schimbat nici la călugărie.*

ştie exact, dar se pare că a studiat şi la Academia (laică) din Lvov, pentru că altfel nu se justifică cunoaşterea atât de profundă a limbilor greacă şi latină. Se ştie că a făcut cursuri şi la Sorbona unde se preda tot latineşte.

După obiceiul vremii, ca fiu de nobil, a trebuit să facă şi studii militare devenind astfel, încă de tânăr, subofiţer în armata poloneză. Ca militar, participă în 1620 la lupta de la Ţuţora-Iaşi, în care alianţa româno-turcească învinge alianţa moldo-polonezã, iar în 1622 ia parte la luptele de la Hotin.

Între 1622 şi 1627 face 4 pelerinaje la Lavra Pecerska unde rămâne ca frate de mănăstire. În toamna anului 1627 a fost călugărit fără să i se schimbe numele, iar, după numai câteva luni, devine egumen, fiind ridicat la treapta de arhimandrit, având doar 31 de ani. Pe atunci, Ukraina de astăzi făcea parte din Regatul Catolic al Poloniei care era condus de un rege fanatic pe nume Sigismund al III-lea, care-i prigonea pe ortodocşi. Totuşi acesta a confirmat alegerea lui Petru Movilă ca stareţ la Kiev.

Alegerea făcută de obştea Lavrei Pecerska care era pe atunci stavropighie a Patriarhiei Ecumenice a fost confirmată şi de patriarhul Kiril Lukaris al Constantinopolului.

Timp de cinci ani, Petru Movilă a desfăşurat o bogată activitate bisericească şi culturală, continuând să tipărească mai multe cărţi care aveau rostul de a apăra Ortodoxia în faţa prozelitismului catolic care a început să pustiească aceste pământuri imediat după “Unirea de la Brest-Litovsk” din 1596.

Pune bazele unui colegiu, întâi la Lavra, apoi la Mânăstirea Bratska, din care se va dezvolta vestita Academie Duhovnicească de la Kiev în 1633. A pus la dispoziţia Academiei şi domeniile sale de la Rubejovka pe care le cumpărase încă înainte de călugărie.

Semnează la 16 august 1628 declaraţiile Sinodului Eclesiastic de la Kiev în care erau condamnaţi clericii care au aderat la Uniaţia din 1596.

A sprijinit alegerea ca Rege al Poloniei a lui Wladislav I, în 1632, care a recunoscut drepturile eparhiilor Ortodoxe din Mitropolia Kievului şi a menţinut “Frăţiile Ortodoxe”.

Murind bătrânul mitropolit Iov Boreţki, Bunul Dumnezeu a rânduit ca arhimandritul Petru să fie ales ca Mitropolit al Kievului, Haliciului (Galiţia) şi a toată Rusia (Mică, n.n.); aceasta datorită originii sale voievodale, dar mai ales pregătirii sale teologice şi sprijinului celor care îl cunoştea şi care vedeau în el salvarea Ortodoxiei ameninţată de iezuiţii latini.

Hirotonia în arhiereu a avut loc la 28 aprilie 1633 având în fruntea soborului pe patriarhul Teofan al Ierusalimului ca delegat al lui Kiril Lukaris, patriarhul ecumenic de atunci.

Ca Mitropolit al Bisericii Ortodoxe ucraino-ruse din Polonia, timp de 13 ani, a desfăşurat o intensă activitate bisericească şi culturală, mai ales în domeniul tipăririi de cărţi bisericeşti, cunoscându-se peste 50 de cărţi îngrijite de el.

Printre cărţile de slujbă, cea mai importantă este Evhologhionul sau Trebnicul (1646), care conţine o parte originală şi anume, explicarea sensurilor liturgice şi dogmatice ale slujbelor, precum şi felul cum sa se pregătească preoţii pentru săvârşirea lor.[4] Alte cărţi de slujbă, tipărite de el sunt Liturghierul (1629), Evangheliarul (1636), Apostolul (1638), Psaltirea (1640), etc.
Dintre cărţile de apărare a Ortodoxiei amintim Lithos (1644) în care combate primatul papal şi Filioque printr-o expunere irenică şi obiectivă a dogmelor ortodoxe.

II

Cea mai importantă lucrare a acestui sfânt ierarh este desigur Mărturisirea Ortodoxă (Pravoslavnica Mărturisire), alcătuită în intenţia de a face o precizare a doctrinei ortodoxe, expusă la un şi mai mare pericol după apariţia - la Geneva, în 1629 şi 1633 - a unei Mărturisiri de credinţa calvinizantă, pusă sub numele Patriarhului Ecumenic Kiril Lucaris.

În 1640 Movilă convoacă la Kiev un Sinod care cercetează o mărturisire de credinţă alcătuită de el în latină: "Expositio fidei Ecclesiae Russiae Minoris", împărţită după cele trei virtuţi teologice - credinţa, nădejdea şi dragostea - cu 261 de întrebări şi răspunsuri. Sinodalii n-au căzut de acord asupra a două puncte şi au cerut părerea Patriarhului Ecumenic.

Astfel s-a ajuns la necesitatea unei întruniri teologice inter-ortodoxe. Singurul loc posibil pentru convocarea unei astfel de întruniri era oraşul Iaşi, unde

---

[4] *Acest Trebnic este foarte mult criticat de liturgiştii şi dogmatiştii contemporani. Trebuie să ştim că Petru Movilă a scris această carte în urma constatărilor de necunoaştere de către preoţi a rânduielilor Sfintelor Taine şi Ierurgii şi în acelaşi timp, a rezervelor clericilor ucraineni faţă de ediţiile cărţilor de cult editate la Moscova. Tocmai de aceea, el încearcă să facă o operă originală în baza manuscriselor greceşti şi slavone mai vechi, iar explicaţiile dogmatice şi cazuistice le împrumută din Euhologiul roman editat de papa Paul al V-lea în 1615. Deşi mai multe elemente ale Trebnicului movilean au fost aspru criticate, încă la sfârşitul secolului al XVII-lea, o bună parte din ele au fost preluate şi de ediţiile de la Moscova şi treptat şi de cele româneşti (Cf. http://www.wikiznanie.ru/ru-wz/ index.php/Требник_Петра_Могилы).*

domnea Vasile Lupu, sprijinitor al Bisericilor Ortodoxe de pretutindeni. La această conferinţă ţinută în trapeza Mănăstirii Sfinţii Trei Ierarhi din Iaşi, au fost prezenţi delegaţi din partea Patriarhiei Ecumenice, ai Bisericii din Kiev şi ai Bisericii moldovene, în frunte cu Mitropolitul Varlaam. Ei au analizat Mărturisirea de credinţă a lui Petru Movilă, respingând doar cele două puncte: purgatoriul şi timpul prefacerii elementelor la Sfânta Liturghie, corectările fiind făcute de Meletie Sirigul, cel mai învăţat teolog grec al secolului al XVII-lea, prezent la Iaşi.

Deşi acest mare teolog a corectat doar cele două puncte evident greşite, el avea îndoială şi reţinere asupra mai multor probleme. Fiind foarte rigorist şi ataşat de tradiţia bizantină el a văzut, pe bună dreptate, că Mărturisirea lui Petru Movilă are foarte multe influenţe latine, dacă nu ca doctrină cel puţin ca mod de prezentare. Mai mulţi teologi contemporani sunt de acord cu faptul că prin această Mărturisire pătrunde scolastica în teologia ortodoxă, alţii acuzându-l pe mitropolitul Petru că ar fi copiat această Expunere din Catehismul (Romano - Catolic al) lui Canisius sau cel puţin a rămas foarte mult influenţat de el. [5]

Teologia lui Petru Movilă este foarte antropocentrică, spunea undeva episcopul grec Vasilios Krivoşein, iar teologul rus George Florovski afirmă în tratatul său teologico-istoric întitulat "Căile teologiei ruse" că … toxina internă a lui Movilă a fost mult mai periculoasă decât însăşi uniaţia. La uniaţie s-a putut rezista, dar "cripto-romano-catolicismul" lui Petru Movilă s-a infiltrat tăcut şi inperceptibil… Mărturisirea lui Movilă a fost o compilaţie patentă după surse latine şi în stil latin.[6] …Biserica fiind constrânsă să ia poziţie clară în conflictul dintre Roma şi Reformă, s-a silit atunci să întrebuinţeze argumente protestante împotriva Romei şi argumente romane contra protestantismului, fără să le examineze pe amândouă cu grijă în lumina tradiţiei răsăritene. Aceasta a fost rădăcina unei "pseudomorfoze" a gândirii ortodoxe...[7]. Acest idei sunt susţinute şi de teologii greci Balanos, dar mai ales de Christos Yannaras.

Deşi afirmaţiile făcute mai sus au şi o doză de exagerare şi de subiectivism, ele rămân valabile cel puţin pentru faptul că sunt bazate pe observarea urmărilor nefaste pe care le-a făcut această Mărturisire. Chiar dacă unii încearcă o respingere totală a acestei Expuneri de credinţă, greşelile cele mai mari, afară de

---

[5] *Cf. G. Racoveanu, în Predania, Ed. Deisis, 2001, p.131 şi la Paul Evdokimov, Hristos în gândirea rusă, Ed. Symbol, trad. Pr. Ion Buga, p.65.*

[6] *Ways of Russian Theology, Massachussets, 1979, pp. 65, 73, 77 şi 85, apud, Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, Discuţii mai noi asupra unor probleme mai vechi în jurul Mărturisirilor de credinţă, în Logos. Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului la împlinirea vârstei de 80 de ani, Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 2001, p. 315.*

[7] *G. Florovski, The Ethos of the Orthodox Church, în "The Ecumenical Review", nr. 2/1960, p.191, apud, , Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, op. cit., p.315.*

cele două respinse în 1642, sunt legate numai de Sfintele Taine şi doar într-o măsură mai mică de învăţătura despre păcatul originar şi încă de alte câteva puncte interpretabile şi un pic inexacte.

Cu toate acestea, aşa cum spunea şi G. Florovski, Conferinţa - numită uneori pe nedrept şi "Sinod" deşi singurul ierarh prezent la toate întrunirile a fost Porfirie al Niceii [8] – a discutat şi acceptat Mărturisirea de credinţă a Mitropolitului de Kiev, iar recunoaşterea ei de către Sinodul Constantinopolitan în 1643, a făcut din ea o Mărturisire a întregii Biserici Răsăritene. A fost semnată la început de Patriarhul Ecumenic Partenie I şi, ulterior, şi de Patriarhii Alexandriei, Antiohiei şi Ierusalimului. A fost tipărită în greaca populară abia în 1677, la Amsterdam, după moartea lui Movilă, şi pentru prima dată în româneşte, la Buzău, în 1691 - fiind tradusă de Radu şi Ştefan Greceanu. Mult timp a fost folosită ca manual în şcolile teologice din Rusia, din Ţările Române şi din alte părţi.

III

Sub raport edilitar, Petru Movilă a restaurat catedrala Sfânta Sofia din Kiev şi cele două mănăstiri care depindeau de ea, a reînnoit biserica mare a Lavrei Pecerska, a restaurat din temelie „Biserica Mântuitorului", ctitorită de Cneazul Vladimir etc.

A instituit vicari şi protopopi pentru a îndruma pe preoţi şi un "consistoriu" pentru a judeca abaterile clerului.

Sub raport cultural a acordat o atenţie deosebită Academiei duhovniceşti din Kiev, corpul profesoral fiind recrutat din membrii Frăţiei ortodoxe, această şcoală fiind cea mai veche instituţie de învăţământ universitar la slavii ortodocşi.

Mitropolitul Petru Movilă a păstrat legături neîntrerupte cu Ţările Româneşti.

Nu numai că Mărturisirea Ortodoxă a fost aprobată în Sinodul de la Iaşi, dar în 1631 - când fratele său, Moise, devine domn al Moldovei – îi va închina o carte

---

[8] *Probabil la unele şedinţe a participat şi Mitropolitul Varlaam ca ierarh al locului deşi actele vremii nu amintesc nici măcar acest lucru. Este cert însă că eparhioţii moldoveni de la Roman, Huşi şi Rădăuţi nu au participat, ci doar au semnat hotărârile Conferinţei.(Cf. Pr. Scarlat Porcescu, Sinodul de la Iaşi – 1642, în volumul "Hristos în Moldova", Ed. "Trinitas", Iaşi, 2001). Nici grecii şi nici ruşii nu recunosc Conferinţa de la Iaşi drept Sinod, întrucât recunoaşterea oficială a Mărturisirii s-a făcut abia în 1643 de Sfântul Sinod al Patriarhiei Ecumenice. Dacă ea s-ar fi făcut de un "Sinod Panortodox" în 1642 la Iaşi, de ce ar mai fi fost nevoie încă de unul local la Constantinopol. Este clar că exagerarea pe care o fac istoricii Nicolae Iorga şi Mircea Păcurariu are o tentă naţionalistă, fără un suport teologic.*

tipărită la Kiev, Triodul înflorat, în a cărei prefaţă îl sfătuieşte cum să se comporte ca domn creştin.

A sprijinit activitatea cultural-tipografică din Ţările Româneşti, dăruind sau cumpărând tipografiile lui Matei Basarab de la Câmpulung, Govora şi Târgovişte sau cea a lui Vasile Lupu de la Iaşi, în care au apărut primele cărţi româneşti, după cele din Transilvania. În 1640, Vasile Lupu întemeiază la Iaşi Academia domnească, după modelul celei din Kiev, venind de aici patru profesori.

În 1645 vine la Iaşi şi binecuvântează căsătoria fetei lui Vasile Lupu, Maria, cu nobilul calvin Ianusz Radziwill. Pe frontispiciul multora din tipăriturile sale se găseşte stema Movileştilor sau a celor două Ţări Româneşti, unde domniseră ai săi. El însuşi se intitula "fiu al voievodului Ţării Moldovei" sau "fiu de domn moldovean", ca expresie a dragostei faţă de neamul din care descindea.

A decedat la 22 decembrie 1646 [9], fiind îngropat în biserica mare a Mănăstirii Pecerska.

Întreaga avere a dat-o pentru restaurarea de biserici şi înfiinţarea de şcoli.

Pentru deosebitele sale merite, Mitropolitul ortodox român Petru Movilă al Kievului a fost canonizat de Biserica Ortodoxă din Ucraina în luna decembrie 1996 stabilindu-se ca zi de prăznuire data de 31 decembrie. La festivităţi a participat şi o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Mitropolitul Nestor al Olteniei. Festivităţile au început la Bucureşti, au continuat la Suceviţa şi la Chişinău şi s-au încheiat la Kiev, cu o sesiune academică şi bisericească.

În octombrie 2002, Biserica Ortodoxă Română recunoaşte oficial Canonizarea Sfântului ierarh Petru Movilă şi îl trece şi în Calendarul său la data de 22 decembrie - ziua trecerii sale la Domnul.

În ciuda criticilor aduse acestui dascăl profetic şi apostolic al Bisericii Ortodoxe din Ucraina din sec. XVII, Sfântul ierarh Petru Movilă este recunoscut de toţi ca un mare apărător al credinţei ortodoxe şi luptător împotriva uniatismului.

Bibliografie:

1) Petru Movilă, Mitropolitul Kievului, apud: http://www.plasticsusa.com/ortho/petrumov.html
2) Pr. Dr. Cezar Vasiliu, Mitropolitul român Petru Movilă al Kievului, http://www.allwebconcept.com/eglise/documentar_333_34_97.html

[9] *Unele surse ruseşti indică peste tot anul 1647.*

3) IPS Irineu, Mitropolitul Moldovei, Petru Movilă şi Sinodul de la Iaşi, Iaşi, 1943.
4) IPS Nestor Vornicescu, Sfântul Ierarh Petru Movilă, Craiova, 1999.
5) Pr. Scarlat Porcescu, Sinodul de la Iaşi – 1642, în volumul "Hristos în Moldova", Ed. "Trinitas", Iaşi, 2001.
6) Pr. Niculae M. Popescu, Petru Movilă, în rev. BOR 1-3/1947.
7) T.G. Bulat Petru Movilă prinţ de Moldova, apărător al Ortodoxismului, Iaşi, 1941.
8) I. Mărtinaş, Petru Movilă şi catolicismul, Iaşi 1943.
9) Prof. Dr. I. C. Chiţimia, Consideraţii istoriografice la Panegiricul movilean, în rev. MA 1/1988.
10) Un material oficial al Bisericii Ruse: http://www.sedmitza.ru/index.html?did=6479
11) O critică şi polemică pe marginea operei lui Petru Movilă: Протоиерей Валентин Асмус, К ОЦЕНКЕ БОГОСЛОВИЯ СВЯТИТЕЛЯ ПЕТРА МОГИЛЫ, МИТРОПОЛИТА КИЕВСКОГО, Богословский сборник. Вып.10. М. ПСТБИ. 2002, стр.224-241, apud http://proroza.narod.ru/Asmus-2.htm şi discuţii pe marginea acestui material aici: http://euhenio.livejournal.com/5898.html

Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - Viața

Biserica Ortodoxă Română sărbătorește astăzi, 22 decembrie, pe Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, a cărui personalitate a dominat întreaga viață bisericească și națională a Ucrainei ortodoxe în prima jumătate a sec. al XVII-lea.

Marele ierarh s-a născut în ziua de 21 decembrie 1596, la Suceava, fiind fiul unei mari familii boierești a Movileștilor care a dat mai mulți domnitori, Moldovei și Munteniei. Era vlăstarul marelui hatman Simeon Movilă - mai târziu domn în Muntenia și în Moldova - și al doamnei Margareta. Părinții săi i-au dat la botez numele de Petru, pentru a se păstra vie memoria străbunicului său Petru Rareș. De la unchiul său Gheorghe, mitropolitul Moldovei, s-a deprins cu citirea cărților sfinte și cu frica de Dumnezeu.

În anul 1600, când Mihai Viteazul intră în Moldova, Petru Movilă împreună cu familia pleacă în Polonia. Câțiva ani mai târziu, va părăsi pentru totdeauna Țara Moldovei, stabilindu-se definitiv în Polonia.

După obiceiul vremii, ca fiu al unei familii domnești, Petru a trebuit să urmeze studiile militare, devenind, astfel, încă de tânăr, ofițer în armata polonă. Ca ostaș

va participa la două lupte: cea de la Țuțora – Iași, din 1620, și la lupta din 1622, de la Hotin. După bătălia de la Hotin, regele Poloniei, Sigismund al III-lea, remarcându-l pentru devotamentul său în luptă, l-a recomandat Înaltei Porți spre a fi instalat ca domnitor al Moldovei. Petru nu acceptă deoarece a ales să se dedice slujirii lui Hristos.

La 15 august 1622, Petru ajungea să viziteze marea Lavră Pecerka de lângă Kiev, unde va rămâne pentru multă vreme. Este tuns în monahism la Kiev, în anul 1627, ajungând arhimandrit în luna decembrie a aceluiași an și starețul Mănăstirii Pecerska.

În timpul stăreției sale de aici, arhimandritul Petru Movilă pune bazele unui colegiu la Kiev de care se va ocupa în mod direct, aducând dascăli pregătiți și cărți de studiu în latină și greacă.

Datorită vredniciei de care a dat dovadă în scaunul de arhimandrit al Lavrei Pecerska, Petru Movilă a fost ales în anul 1633 în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Kievului. Alegerea sa a fost recunoscută canonic de Patriarhul Ecumenic Chiril Lukaris, la începutul lunii aprilie din același an. Regele Poloniei, Vladislav, a întărit alegerea la data de 12 mai 1633.

Printre numeroasele sale realizări ca arhiereu se numără și transformarea colegiului pe care îl înființase la Kiev în Academie – școală cu caracter universitar, considerată cea mai veche instituție de învățământ superior la slavii ortodocși. Această școală de învățământ superior va lua mai târziu numele fondatorului ei. De asemenea, a înființat tipografii la Kiev și Lvov pentru a revigora cultura ortodoxă din Rusia, tipărind numeroase cărți de slujbă, de învățătură, de apologie ortodoxă, precum și traduceri ale Sfinților Părinți.

Cea mai importantă moștenire pe care Ortodoxia a primit-o de la mitropolitul cărturar Petru Movilă este „Mărturisirea de credință”. În anul 1630, mitropolitul lucra la realizarea unui Catehism ortodox, pentru a-l contrapune lucrării cu același nume scrisă de Meletie Smotrițki, în care se găsea o vădită nuanță catolică. Apariția și răspândirea în țările slave a „Mărturisirii de credință” atribuită patriarhului ecumenic Chiril Lucaris din 1629, tipărită la Geneva, a reorientat direcția lucrării pe care dorea să o editeze mitropolitul Movilă. Ca răspuns la această provocare, mitropolitul Petru a scris „Mărturisirea de credință”, lucrare argumentată cu Sfânta Scriptură, canoanele Bisericii și scrierile Sfinților Părinți. Scopul ei a fost să expună învățătura ortodoxă de credință și, în același timp, morala creștină. Pentru recunoașterea acestei scrieri s-a organizat Sinodul de la Kiev din anul 1640. Sinodul a cercetat lucrarea, dar nu s-a pronunțat în totalitate asupra ei. Din această cauză a fost convocat un sinod panortodox la Iași între 15 septembrie și 26 octombrie 1642. Sinodul a

aprobat Mărturisirea lui Petru Movilă la data de 11 mai 1643, ea devenind în mod oficial Mărturisirea de credință a Bisericii de Răsărit.

Mitropolitul Petru Movilă a trecut la cele veșnice pe 22 decembrie.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului

Acest sfânt ierarh, Petru Movilă (†1646), de neam român, s-a născut la Suceava în 1596, ca fiu al lui Simion Movilă, mai târziu domnitor în Muntenia şi Moldova.

După uciderea tatălui său, în 1611, a pribegit cu familia în Muntenia, apoi s-a aşezat în Polonia. Aici a studiat la şcoala ortodoxă a „Frăţiei" din Liov, unde a învăţat teologie, dar şi greacă şi latină.

După obiceiul vremii, ca fiu de nobil, a fost nevoit să facă şi studii militare. Cu toate acestea, în scurt timp s-a dovedit mai degrabă un iscusit ostaş duhovnicesc în apărarea Ortodoxiei, ameninţată de prozelitismul romano-catolic şi cel calvin. Situaţia ortodocşilor din Ucraina din acea perioadă era una foarte grea, mai ales în timpul regelui Sigismund al 3-lea, care a interzis total Ortodoxia, confiscând multe biserici şi chiar averile personale ale creştinilor ortodocşi care refuzau unirea cu Roma.

Sfântul Petru Movilă a intrat în obştea Lavrei Pecerska, unde a fost călugărit, la doar câteva luni a fost ales egumen al mănăstirii, iar la 31 de ani a fost ridicat la treapta de arhimandrit.

În cei cinci ani de stăreţie a tipărit multe cărţi şi a pus temelia unui colegiu care în 1633 va deveni Academia Duhovnicească de la Kiev.

A fost ales apoi mitropolit al Kievului, Galiţiei şi a toată Rusia Mică.

Ca mitropolit, vreme de 13 ani a tipărit peste 50 de cărţi: Evhologhionul (1646); Liturghierul (1629); Evangheliarul (1636); Apostolul (1638); Psaltirea (1640); o carte de apărare a Ortodoxiei, Lithos (Piatra) (1644); Mărturisirea Ortodoxă etc.

Sfântul ierarh Petru Movilă nu a uitat nici de poporul român, el trimiţând tipografii la Târgovişte, Câmpulung, Govora şi la Iaşi.

Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - †) Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului; Sfânta mare muceniță Anastasia

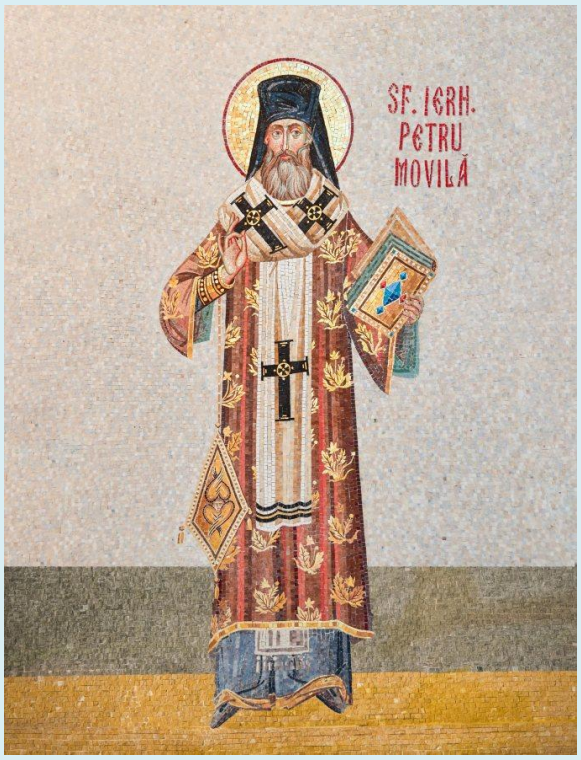

Sfântul ierarh Petru Movilă s-a născut la Suceava, la 21 decembrie 1596, ca fiu al lui Simion Movilă - mai târziu, domnitor în Muntenia şi în Moldova - şi al soţiei sale, Marghita.

De mic copil a învăţat carte şi a fost crescut în frica de Dumnezeu, sub povăţuirea unchiului său Gheorghe, mitropolitul Moldovei, care, împreună cu un alt unchi al său - Ieremia, domn al Moldovei, au ctitorit Mănăstirea Suceviţa. De aceea îndrăgea de mic viaţa călugărească şi avea o deosebită evlavie la Sfântul Ioan cel nou, ale cărui cinstite moaşte ocroteau Moldova.

După uciderea tatălui său, în 1611, Petru a pribegit cu familia în Muntenia, apoi s-a aşezat definitiv în Polonia. Aici el şi-a continuat studiile la şcoala ortodoxă a „Frăţiei" din Liov, unde a învăţat nu numai teologia, ci şi multe limbi străine, dar în special limbile greacă şi latină.

După obiceiul vremii, ca fiu de nobil, a fost nevoit să facă şi studii militare. Totuşi, în scurt timp s-a dovedit mai degrabă un iscusit ostaş duhovnicesc, în apărarea Ortodoxiei, ameninţată de prozelitismul romano-catolic şi cel calvin.

Situaţia ortodocşilor din Ucraina de atunci era foarte gravă, mai ales în timpul regelui Sigismund al III-lea, care a lipsit Ortodoxia de dreptul la existenţă, confiscând astfel multe biserici şi chiar averile personale ale ortodocşilor care

refuzau unirea cu Roma. De aceea, tânărul Petru s-a retras la Rubejovka, nu departe de Kiev, unde a ctitorit o biserică de lemn cu hramul „Sfântul Ioan cel nou de la Suceava”.

De aici mergea adeseori la Lavra Pecerska (adică „a Peşterilor”), rugându-se Sfinţilor cuvioşi ale căror moaşte întregi se află acolo, ca să-l călăuzească în viaţă.

După cinci ani petrecuţi în liniştire şi studierea Sfintei Scripturi şi a Sfinţilor părinţi, a intrat în obştea Lavrei Pecerska unde, în noiembrie 1627, a fost călugărit cu acelaşi nume de Petru, iar după numai câteva luni a devenit egumen, fiind ridicat la treapta de arhimandrit.

Alegerea făcută de obştea Lavrei Pecerska, care era pe atunci stavropighie a Patriarhiei Ecumenice, a fost confirmată şi de patriarhul Chiril Lukaris al Constantinopolului.

Arhimandritul Petru Movilă, chiar din primii ani de călugărie şi până la sfârşitul vieţii sale, s-a nevoit spre biruirea patimilor cu post, rugăciune şi mari osteneli, şi a purtat în ascuns, pe sub hainele obişnuite, o cămaşă ţesută din păr foarte aspru, ce avea presăraţi pe dinăuntru nişte nasturi de fier.

Mai purta pe trup o cingătoare tot din fier, cu dinţi ascuţiţi, spre a-şi smeri trupul. Se ruga foarte mult, făcea multe metanii şi vărsa multe lacrimi. Cu toate acestea, nevoinţa nu l-a împiedicat de la lucrarea cărturărească şi de păstor sufletesc.

În doar cinci ani de stăreţie la Pecerska, arhimandritul Petru a săvârşit o bogată lucrare bisericească şi culturală, tipărind multe cărţi spre apărarea Ortodoxiei de prozelitismul catolic şi întemeind un colegiu, la Lavra Pecerska, colegiu care, mai târziu, va deveni „Academia Duhovnicească” de la Kiev.

Pentru buna chivernisire a Academiei, sfântul a dat în folosinţa ei bunurile sale de la Rubejovka, pe care le dobândise înainte de călugărie.

Murind bătrânul mitropolit Iov Boreţki, arhimandritul Petru a fost ales ca mitropolit al Kievului, Galiţiei şi a toată Rusia Mică. Hirotonia în arhiereu a avut loc la 28 aprilie 1633, în fruntea soborului aflându-se patriarhul Teofan al Ierusalimului.

Ca mitropolit, vreme de 13 ani, s-a preocupat în primul rând de tipărirea cărţilor bisericeşti, cunoscându-se peste 50 de cărţi îngrijite de el. Printre cărţile de slujbă, cele mai însemnate sunt „Liturghierul” (1629), „Evangheliarul” (1636),

„Apostolul” (1638), „Psaltirea” (1640), precum şi „Trebnicul” adică „Molitfelnicul” (1646).

Dintre cărţile de apărare a Ortodoxiei amintim „Lithos” („Piatra”) (1644), în care arată netemeinicia învăţăturilor apusene despre primatul papal şi despre purcederea Duhului Sfânt de la Fiul, printr-o expunere paşnică şi obiectivă a dogmelor ortodoxe.

Cea mai importantă lucrare a acestui sfânt ierarh este însă „Mărturisirea Ortodoxă”, revizuită şi corectată de învăţatul teolog grec Meletie Sirigul, apoi aprobată de Sinodul de la Iaşi, din anul 1642. Acest Sinod s-a ţinut în Mănăstirea „Sfinţii trei Ierarhi” şi la el au participat trimişi ai Patriarhiei de Constantinopol, ai Bisericii din Kiev şi ai Bisericii Moldovei, în frunte cu Sfântul mitropolit Varlaam.

Fiind semnată, ulterior, de patriarhii Constantinopolului, Alexandriei, Antiohiei şi Ierusalimului, ea a devenit o „Mărturisire de credinţă” a întregii Biserici Ortodoxe.

Deşi departe de plaiurile natale, marele ierarh al Kievului n-a uitat de poporul român din care a provenit şi l-a ajutat ori de câte ori a fost nevoie. El a trimis tipografii la Târgovişte, la Câmpulung şi la Govora, iar la Iaşi, pe lângă tipografie, a trimis şi patru profesori pentru noua Academie înfiinţată de drept-credinciosul voievod Vasile Lupu, după modelul celei de la Kiev.

A trecut la Domnul în ziua de 22 decembrie 1646, fiind îngropat în biserica mare a Mănăstirii Pecerska.

Toate bunurile sale le-a folosit pentru restaurarea de biserici, înfiinţarea de şcoli şi întreţinerea lor. Pentru vredniciile sale, mitropolitul Petru Movilă al Kievului a fost trecut în rândul sfinţilor, pe care i-a cinstit şi ale căror virtuţi le-a urmat cu stăruinţă.

Troparul, glasul al 4-lea: Apărătorule și mărturisitorule al Ortodoxiei, luminătorule al neamurilor, fiule al Moldovei și părinte al Ucrainei, Sfinte ierarhe Petru, mult nevoitorule, roagă-te lui Hristos Dumnezeu, să ne apere credința și să mântuiască sufletele noastre.

***

Sfânta mare mucenită Anastasia a trăit în vremea domniei lui Diocleţian (284-305), fiind dintr-o casă de bun neam. Și tatăl ei, Pretextat cu numele, era păgân cu credință, iar mama sa Fausta, creștină.

Și a fost încredințată pentru învățătura cărții unui dascăl, bărbat prea slăvit și bine credincios, Hristogon, care, după aceea s-a făcut și mucenic. Și ai învățat de la el Sfânta Carte, iar credința în Hristos o învață de la maica sa. Și se sârguia în citirea cărților creștinești, ziua și noaptea, învățând Calea Domnului și întărindu-și inima în dragostea lui Dumnezeu.

Tropar, glasul 4: Mielușeaua Ta, Iisuse, Anastasia, strigă cu glas mare: pe Tine, Mirele meu, te iubesc și pe Tine căutându-Te mă chinuiesc și împreună mă răstignesc și împreună mă îngrop cu Botezul Tău; și pătimesc pentru Tine, ca să împărățesc întru Tine; și mor pentru tine, ca să viez pentru Tine; ci, ca o jertfă fără de prihană, primește-mă pe mine ceea ce cu dragoste mă jertfesc Ție. Pentru rugăciunile ei, ca un Milostiv, mântuiește sufletele noastre.

Și, trecând mama ei, Fausta, din această viață, a fost dată de tatăl ei după un bărbat Puplie, de neam bun, dar păgân cu credință. Și ea nu putea suferi o însoțire fără dragoste, pentru necredința lui, făcându-se pururea bolnavă.

Și adeseori își schimba hainele cele luminate și, pe ascuns, se îmbracă în haine sărace și ieșea din casă, neștiind nimeni, numai o slujnică fiind pururea cu dânsa și slujea pe ascuns celor ce se chinuiau pentru Hristos, intrând în temnițele unde se aflau, scoțându-i din legături, ungându-le rănile, ștergând puroaiele și întărindu-i cu bucate.

Când bărbatul ei pricepu gândul ei, după cele ce făcea, pentru unele ca acestea, a fost dată mai întâi la chinuri, iar apoi a pus-o sub aspră strajă, ca piciorul ei să nu mai calce afară. Și ea se mâhnea că nu poate sluji pe mărturisitorii lui Hristos.

Și s-a izbăvit, precum se izbăvește o pasăre din cursa vânătorului, abia când bărbatul ei, trimis fiind de împăratul și umblând pe mare, corabia s-a scufundat de vifor și el s-a înecat. Deci, sfânta, văzându-se liberă, și-a împărțit toată averea la săraci și slujea cu și mai mare râvnă, celor ce se chinuiau pentru Hristos, iar după sfârșitul vieții lor îi lua și-i îngropa cu cinste.

Și îndemna pe mulți spre mucenicie, pătimind ea însăși pentru credință. Iar, în cele mai de pe urmă, poruncind dregătorul s-o întindă între patru pari, să o lege și să o ardă în foc, fericita și-a luat cununa muceniciei.

Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului - Sfinte moaşte

Mormântul Sfântului se află la:

• Mănăstirea (Lavra) Pecerska Kiev, Ucraina (despre Mănăstirea Peşterilor, Lavra Pecerska în limba română)

http://www.lavra.ua/

http://lavra.ua/3dtour/index.html - tur virtual

Un nou sfânt în calendarul Bisericii Ortodoxe Române: Ierarhul Petru Movilă, mitropolitul Kievului

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat, în şedinţa sa de lucru din 12-13 martie 2002, prăznuirea Sfântului ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, la 22 decembrie (data reală a mutării sale la Domnul), urmând să fie înscris în calendar în această zi, înaintea Sfintei marii muceniţe Anastasia şi a Sfinţilor mucenici Hrisogon şi Teodota.

Canonizarea ierarhului Petru Movilă a fost săvârşită de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ucrainene la 6 decembrie 1996 şi proclamată la 15 decembrie a aceluiaşi an, dar înscrisă în calendarul acestei Biserici la 31 decembrie.

La propunerea Comisiei pentru doctrină, viaţă monahală şi misiune socială, Sfântul Sinod al BOR a aprobat Troparul, Condacul şi Sinaxarul Sfântului ierarh

Petru Movilă, mitropolitul Kievului, în forma propusă de Arhiepiscopia Iașilor (care a propus, de altfel, și schimbarea datei de prăznuire a Sfântului Petru Movilă).

Troparul, Condacul și Sinaxarul vor fi preluate în textul Slujbei și Acatistului în curs de finalizare la Iași, care vor fi înaintate apoi Sfântului Sinod spre aprobare.

Icoana Sfântului, întocmită prin grija Arhiepiscopiei Iașilor, va deveni icoana sa oficială în toată Biserica Ortodoxă Română; biserici nou construite sau restaurate vor putea să ia hramul Sfântului Ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului.

Anul acesta se împlinesc 360 de ani de la Sinodul de la Iași (1642), în cadrul căruia a fost îndreptat și definitivat textul Mărturisirii de credință ortodoxă întocmită de mitropolitul Petru Movilă al Kievului.

Mărturisirea este o lucrare teologică care expune dogma ortodoxă, recunoscută la vremea aceea și ulterior, până în secolul al XX-lea, de întreaga Ortodoxie. La sfârșitul secolului trecut, ea a fost contestată de unii teologi ruși care i-au reproșat metoda apuseană folosită la elaborare.

(Sursa: Curierul Ortodox INFO / Buletin informațional nr. 4 (12 iulie 2002))

Ioniţă Apostolache - Mitropolitul Petru Movilă, apărătorul întregii Ortodoxii

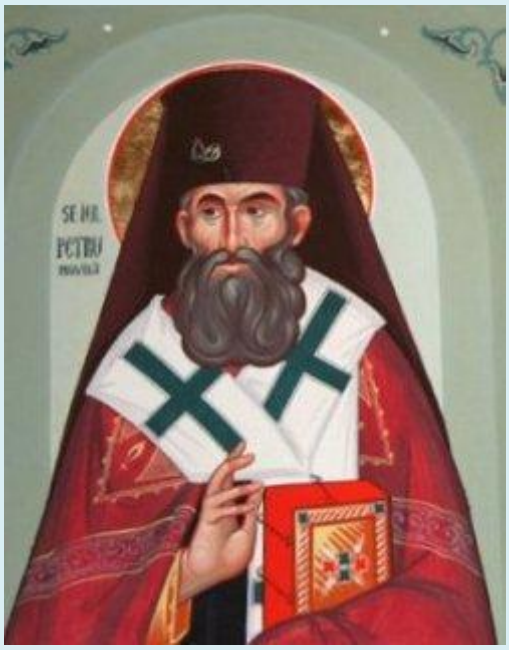

Mare teolog şi cărturar, destoinic conducător al Bisericii Ortodoxe, mediator neîntrecut între Răsărit şi Apus, Sfântul ierarh Petru Movilă este una dintre cele mai reprezentative figuri ale Ortodoxiei din secolul al XVII-lea. Pentru viaţa sa aleasă şi pentru osteneala jertfelnică cu care a slujit Biserica, Petru Movilă, mitropolitul Kievului, a fost trecut în rândul ierarhilor sfinţi şi este prăznuit de Biserică în ziua de 22 decembrie a fiecărui an.

Sfântul ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, este venerat de români cu mult timp înainte de canonizarea sa, pentru pilda de credinţă, înţelepciune şi demnă slujire arhierească.

Mitropolitul Petru Movilă a fost un mare dar duhovnicesc pe care l-a făcut neamul românesc întregii Ortodoxii

Acest mare ierarh s-a născut în ziua de 21 decembrie 1596, la Suceava, fiind fiul unei mari familii boiereşti din Moldova. Era vlăstarul marelui hatman Simeon Movilă - mai târziu domn în Muntenia şi în Moldova - şi al doamnei Margareta. Părinţii săi i-au dat la botez numele de Petru, pentru a se păstra vie memoria străbunicului său Petru Rareş. De la unchiul său Gheorghe, mitropolitul Moldovei, s-a deprins cu citirea cărţilor sfinte şi cu frica de Dumnezeu.

Era foarte apropiat de mănăstirile bucovinene, la care mergea foarte des. A cinstit încă de mic moaştele Sfântului Ioan cel nou de la Suceava, sfânt la care a avut evlavie toată viaţa.

În anul 1600, din cauza ocupării Moldovei de către Mihai Viteazul, Petru Movilă împreună cu familia pribegesc în Polonia. Câţiva ani mai târziu, va părăsi pentru totdeauna Ţara Moldovei, stabilindu-se definitiv în Polonia.

Familie de Dumnezeu iubitoare

Petru a crescut în sânul unei familii care, deşi era pe treptele cele mai înalte ale orânduirii statale modoveneşti, cunoştea comuniunea cu Dumnezeu, având ca criteriu de bază în educaţia pruncilor religiozitatea şi în special Ortodoxia.

Toţi aceşti factori au făcut ca tânărul Petru, deşi înzestrat cu calităţi native deosebite, să se ridice deasupra cerinţelor unui om de rând. Încă din pruncie a fost deprins cu contemplarea înaltă, nutrind pentru viitor bogate idealuri duhovniceşti.

A crescut înconjurat de oameni cu profundă evlavie, care, prin viaţa lor, au lăsat o impresie adâncă asupra sufletului său, făcându-l să-i imite şi să-şi aducă aminte de virtuţile lor. Astfel, unul dintre aceştia a fost servitorul familiei Movilă - Ştefan, care, după voia lui Dumnezeu, la timpul cuvenit, s-a călugărit la Mănăstirea Suceviţa. Un alt model pentru tânărul Petru a fost unchiul său Gheorghe, mitropolitul, care a rămas pentru el drept model de arhipăstorire mai târziu.

Tatăl său, Simeon Movilă, a fost un apărător înţelept al Ortodoxiei, calitate pe care a transmis-o şi fiului său: „Din copilărie, după o dorinţă de Dumnezeu iubitoare şi o dispoziţiune a inimii, am ţinut cu tot dinadinsul la întărirea, cinstirea şi înfrumuseţarea Sfintei Biserici“. Altă dată, tot Ieremia spunea că „întărind şi înfrumuseţând biserica, cineva întăreşte şi îşi înfrumuseţează sufletul său, şi ferice de bărbatul care nu cruţă avuţia cea trecătoare pentru oamenii lui Dumnezeu şi pentru sfintele mănăstiri“. Acestor pilde a urmat şi tânărul Petru.

Ucenic în oastea polonă

După obiceiul vremii, ca fiu de nobil, Petru a trebuit să urmeze studiile militare, devenind, astfel, încă de tânăr, ofiţer în armata polonă. Ca ostaş va participa la două lupte: cea de la Ţuţora - Iaşi, din 1620, şi la lupta din 1622, de la Hotin.

În campania de la Hotin, unul dintre camarazii de arme ai viitorului mitropolit Petru Movilă a găsit un tetraevanghel de pe vremea Voievodului Ştefan cel mare, aparţinând Mănăstirii Neamţ. Petru, în momentul în care a văzut acest sfânt odor, s-a închinat, sărutându-l; apoi l-a răscumpărat de la camaradul său cu bani de aur şi, purtându-l cu sine, a cinstit memoria strămunilor credincioşi. În

anul 1637 a donat acest tetraevanghel Lavrei Pecerska, lăsând însemnat la pagina trei testamentul prin care ţinea să fie îngropat în această mănăstire.

A refuzat tronul Moldovei

După bătălia de la Hotin, regele Poloniei, Sigismund al III-lea, remarcându-l pentru devotamentul său în luptă, l-a recomandat Înaltei Porţi spre a fi instalat în scaunul Moldovei.

De data aceasta, Petru nu mai este dispus să accepte slava lumii celei trecătoare. Viaţa lui luase un alt curs, căci, nu după mult timp, ostaşul Petru deveni ostaşul lui Hristos, după cuvântul din Sfânta Liturghie: „Toată grija cea lumească să o lepădăm“.

Pentru prima dată, la 15 august 1622, Petru ajungea să viziteze marea Lavră Pecerka de lângă Kiev, unde va rămâne pentru multă vreme.

Este tuns în monahism la Kiev, în anul 1627, ajungând arhimandritul Mănăstirii Pecerska în luna decembrie a aceluiaşi an. În timpul stăreţiei sale de aici, arhimandritul Petru Movilă pune bazele unui colegiu la Kiev de care se va ocupa în mod direct, aducând dascăli pregătiţi şi cărţi de studiu în latină şi greacă.

Activitatea sa a avut îndeosebi un caracter apologetic, deoarece Ortodoxia era între expansiunea Reformei protestante şi replica viguroasă dată acesteia de Contrareforma Bisericii Romano-Catolice.

Mitropolit al Kievului

Datorită vredniciei de care a dat dovadă în scaunul de arhimandrit al Lavrei Pecerska, Petru Movilă a fost ales în anul 1633 în scaunul de Arhiepiscop şi Mitropolit al Kievului, al Galatiei şi a toată Rusia. Alegerea sa a fost recunoscută canonic de Patriarhul Ecumenic Chiril Lukaris, la începutul lunii aprilie din acelaşi an. Regele Poloniei, Vladislav, a întărit alegerea la data de 12 mai 1633.

De acum înainte, munca mitropolitului Petru Movilă pentru Biserica încredinţată lui nu cunoaşte nici un fel de odihnă, iar piedicile pe care le va întâmpina le va înlătura prin hotărâre şi înţelepciune.

Printre numeroasele sale realizări ca arhiereu se numără şi transformarea colegiului pe care îl înfiinţase la Kiev în Academie - şcoală cu caracter universitar, considerată cea mai veche instituţie de învăţământ superior la slavii

ortodocşi. Această şcoală de învăţământ superior va lua mai târziu numele fondatorului ei.

De asemenea, a înfiinţat tipografii la Kiev şi Lvov pentru a revigora cultura ortodoxă din Rusia, tipărind numeroase cărţi de slujbă, de învăţătură, de apologie ortodoxă, precum şi traduceri ale Sfinţilor Părinţi. Se cunosc aproape 50 de tipărituri, scoase de sub tipar cu îngrijirea directă a mitropolitului Petru Movilă, unele fiind lucrate de el însuşi, altele de către ucenicii săi, dar toate purtând în prefaţă cuvântul său de binecuvântare. Dintre lucrările care îi aparţin, cea mai importantă este „Litos“ (Piatra), tipărită în anul 1644, operă de polemică religioasă cu aproape 900 de pagini.

Mărturisirea de credinţă şi Sinodul de la Iaşi

Cea mai importantă moştenire pe care Ortodoxia a primit-o de la mitropolitul cărturar Petru Movilă este „Mărturisirea de credinţă“. În anul 1630, mitropolitul lucra la realizarea unui Catehism ortodox, pentru a-l contrapune lucrării cu acelaşi nume scrisă de Meletie Smotriţki, în care se găsea o vădită nuanţă catolică. Apariţia şi răspândirea în ţările slave a „Mărturisirii de credinţă“ atribuită patriarhului ecumenic Chiril Lucaris din 1629, tipărită la Geneva, a reorientat direcţia lucrării pe care dorea să o editeze mitropolitul Movilă.

Ca răspuns la această provocare, mitropolitul Petru a scris „Mărturisirea de credinţă“, lucrare argumentată cu Sfânta Scriptură, canoanele Bisericii şi scrierile Sfinţilor Părinţi. Scopul ei a fost să expună învăţătura ortodoxă de credinţă şi, în acelaşi timp, morala creştină. Prima ei redactare a fost în limba latină, sub formă de întrebări şi răspunsuri. Este structurată în trei părţi: Despre credinţă - parte care explică Crezul; Despre nădejde - în care este explicată rugăciunea „Tatăl nostru“; şi Despre iubire - parte ce explică Decalogul.

Pentru recunoaşterea acestei scrieri s-a organizat Sinodul de la Kiev din anul 1640. Sinodul a cercetat lucrarea, dar nu s-a pronunţat în totalitate asupra ei. Din această cauză a fost convocat un sinod panortodox la Iaşi între 15 septembrie şi 26 octombrie 1642. Din partea Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol au participat exarhii patriarhali. De asemenea, au mai luat parte la discuţii şi mitropolitul Porfirie al Niceei, teologul grec Meletie Sirigul, egumenii de la Kiev - Isaia Trofinovici şi Ignatie Oxenovici, iar Mitropolia Moldovei a fost reprezentată de mitropolitul Varlaam.

Sinodul a aprobat Mărturisirea lui Petru Movilă la data de 11 mai 1643, ea devenind în mod oficial Mărturisirea de credinţă a Bisericii de Răsărit.

A purtat pe sub hainele arhiereşti cămaşa pocăinţei

Despre mitropolitul Petru Movilă se spune că, din primii ani de călugărie la Pecerska şi până la ultimul moment al vieţii sale, a purtat tainic pe sub hainele obişnuite cămaşa pocăinţei ţesută din păr foarte aspru. Acest veşmânt al nevoinţelor ascetice avea presărat pe dinăuntru nişte nasturi, care, de multe ori, lăsau pe trup umflături dureroase.

Sfântul mai purta pe trup un brâu de fier cu dinţi ascuţiţi. În miez de noapte, Petru Movilă se ruga făcând metanii, iar faţa lui era scăldată în râuri de lacrimi de pocăinţă.

În chiar ziua aniversării sale (21 decembrie), marele mitropolit se pregătea pentru cealaltă naştere, în împărăţia lui Dumnezeu. În noaptea următoare, 22 decembrie, cel mai umil călugăr din chinovie a mers la Domnul său spre odihnă.

Canonizarea

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ucrainene l-a canonizat pe mitropolitul Petru Movilă în anul 1996, cu prilejul serbării a 400 de ani de la naşterea sa. În anul următor, 1997, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a recunoscut canonizarea făcută de Biserica Ortodoxă a Ucrainei, iar în anul 2002, când s-au împlinit 360 de ani de la Sinodul de la Iaşi (1642), a fost proclamată oficial canonizarea Sfântului Ierarh Petru Movilă, în Catedrala mitropolitană din Iaşi, în ziua de 13 octombrie, în ajunul sărbătorii Sfintei Cuvioase Parascheva, după ce Arhiepiscopia Iaşilor răspunsese solicitării Sfântului Sinod de a pregăti icoana, troparul, sinaxarul şi slujba de pomenire.

Data de serbare a vrednicului ierarh a fost stabilită pentru ziua de 22 decembrie, ziua mutării sale la Domnul.

(Ioniţă Apostolache /în Ziarul Lumina - Duminică, 21 decembrie 2008)

Părintele Ştefan Alexe - Mitropolitul Petru Movilă, creator de punţi între Răsărit şi Apus

La anul 787, Sinodul al VII-lea ecumenic hotăra pentru Biserica lui Hristos, cinstirea Sfintelor icoane. Acest Sinod însemna într-un fel încheierea disputelor hristologice care ţinuseră Biserica în tensiune, îndeosebi în Răsărit, încă din secolul IV, pentru a da Bisericii răsăritene răgazul de a se ocupa mai intens de teologie, de trăirea în Duhul Sfânt şi de propovăduire. În istoria Bisericii răsăritene apar în curând adevărate monumente, cum este întemeierea republicii monahale din Athos în secolul al X-lea, din care avea să rodească teologia luminii taborice. Tot acum a avut loc şi creştinarea poporului rus, apărut atunci pe scena istoriei bisericeşti. Din lucrarea de propovăduire şi misiune a Bisericii bizantine lua fiinţă una din cele mai de seamă fiice ale ei, Biserica Ortodoxă Rusă.

Biserica bizantină avea să trăiască mai departe prin fiicele ei mai vârstnice sau mai tinere, mai mari sau mai mici, care şi-au dat întotdeauna mâna în duhul comuniunii cu Biserica-mamă şi întreolaltă. Ne referim la situaţia grea a Bisericii bizantine după cucerirea Constantinopolului de către turci (1453) şi la o situaţie tot atât de grea, cea a Bisericii ruse în secolele XVI-XVII, odată cu alipirea Rusiei Mici la imperiul polonez catolic. În această perioadă ne aflăm în plină epocă de expansiune a Reformei protestante, dar şi a replicii viguroase date acesteia de Contrareforma Bisericii Romano-Catolice şi căreia, întrucât se servea de puterea politică a imperiilor creştine, aveau să-i cadă victimă importante părţi ale Bisericii Ortodoxe Ruse din Ucraina.

În acest context este amintită şi activitatea fructuoasă desfăşurată la Kiev de mitropolitul român Petru Movilă, pentru apărarea ortodoxiei ruseşti şi a Ortodoxiei în general. Căci a vorbi despre Petru Movilă ca despre un creator de punţi între răsărit şi apus înseamnă, înainte de toate, a-l preţui ca pe acela care s-a străduit îndeosebi să întărească unul dintre maluri pe care să existe aceste punţi şi anume, întărirea Ortodoxiei pe malul răsăritean.

Ca fiu al Bisericii Ortodoxe Române, singura Biserică ce se bucură atunci de mai multă libertate şi era centrul culturii ortodoxe, Petru Movilă poate fi considerat un factor de legătură între Bisericile Ortodoxe din Constantinopol şi Kiev, greu încercate de soartă. În acelaşi duh al comuniunii, Ortodoxia rusă avea să întindă mâna Ortodoxiei româneşti, când aceasta, în urma aceleiaşi probleme a uniatismului din anul 1700 în Transilvania, se afla într-o situaţie dificilă. Astfel, preoţi şi credincioşi transilvăneni au făcut drumuri lungi, şi obositoare până la Petersburg, la ţarina Elisabeta a Rusiei (1741-1761), pentru a o ruga să intervină în favoarea lor la curtea imperială de la Viena. În toate aceste situaţii, oricât de dificile ar părea ele, este vorba de un contact direct al Ortodoxiei cu confesiunile apusene şi înainte de toate, al Ortodoxiei ruseşti din Ucraina

Stăpânirea tătară de după 1240, care a durat două veacuri şi jumătate, întrerupsese orice contact cu Apusul, cu toate că Biserica rămăsese în Rusia cu privilegiile ei. Convieţuirea cu mulţi reprezentanţi ai altor religii asiatice necreştine a creat o foarte pronunţată conştiinţă a Ortodoxiei ruseşti, care s-a îndreptat şi împotriva Apusului. Alexandru Nevski, de exemplu, s-a opus pe toate căile încercării Apusului "latin" de a pătrunde în Rusia.

Contrareforma catolică cu urmările ei grele pentru Ortodoxie în Ucraina, alipită la imperiul polonez spre sfârşitul secolului al XVI-lea, a silit Ortodoxia să poarte un dialog mai direct cu confesiunile apusene. Pentru perioada de început a acestor confruntări, un merit deosebit îi revine, fără îndoială, ierarhului moldovean Petru Movilă, ajuns mitropolit de Kiev. Pe atunci nimeni nu bănuia ce partener serios de dialog ecumenic va deveni Ortodoxia şi cât de indispensabilă este tradiţia ei pentru apropierea dintre confesiuni. Cu atât mai meritorie ne apare astăzi activitatea neobosită a Mitropolitului Petru Movilă din Kiev de a face din Ortodoxie un partener apt de dialog în perioada de început a contactelor dintre Răsărit şi Apus. Prin activitatea sa, Apusul secolului al XVII-lea a putut lua cunoştinţă de Ortodoxie ca Biserică a Sfinţilor Apostoli şi a Sinoadelor ecumenice.

Petru Movilă s-a născut la 21 decembrie 1596 ca al patrulea fiu al voievodului Moldovei Simion Movilă. Tatăl său a murit la 1607 şi sub domnia lui Ştefan Tomşa (1611), familia lui Petru Movilă s-a retras în Polonia, unde avea multe rudenii. Acolo copilul de 15 ani şi-a continuat învăţătura la Colegiul Frăţiei

Ortodoxe din Liov, a cărui biserică era ctitoria neamului Movileştilor. La Liov se făceau studii ortodoxe la un nivel înalt. Programul ortodox era completat cu studii umaniste. Alături de limbile veche-slavă, greacă şi latină, se studiau gramatică, poetică, retorică, dialectică, teologia şi omiletică. Petru Movilă cunoştea şi limbile polonă şi ruteană. În anul 1622, după pacea dintre poloni şi turci, regele Poloniei Sigismund (1587-1632) recomandă vizirului turc pe "magnificul Petru Movilă", ca să fie numit domn în Moldova.

Petru Movilă a vizitat în 1622 vestita mănăstire Pecerska, de la Kiev, cunoscută de mult moldovenilor pentru viaţa duhovnicească şi credinţa călugărilor, cât şi pentru moaştele sfinţilor aflate acolo. Aici, el s-a împrietenit cu stareţul Zaharia Copistensclii şi cu mitropolitul Iov Boretchi al Kievului. De la moşia familiei sale, Rubejovka, de lângă Kiev, tânărul Petru mergea deseori să vadă pe mitropolitul Iov şi mănăstirea Pecerska unde, în 1627, s-a călugărit la 31 de ani. Peste trei luni el a ajuns arhimandrit şi stareţ al mănăstirii Pecerska, iar în 1632, la moartea mitropolitului Iov, a fost ales în unanimitate Mitropolit al Kievului, Galiţiei şi a toată Ucraina.

În această epocă, centrul Ortodoxiei în haina slavonă începuse să se mute spre est în Rusia, devenită din ce în ce mai puternică. Prin întemeierea vestitelor şcoli ruseşti, Petru Movilă a devenit unul dintre cei mai mari oameni de cultură ai vremii. Ca erudit, el a fost vestit de asemenea în tot spaţiul sud-est european şi în tot Răsăritul ortodox unde a răspândit cărţi bisericeşti. Cu el a început renaşterea Ortodoxiei. El a introdus umanismul occidental, care avea la bază studiul limbii latine şi interesul pentru cercetarea ştiinţifică. De asemenea, el a fost socotit precursorul lui Petru cel mare. Învăţatul rus Venelin spunea că statul modern are la temelie activitatea a doi oameni: Petru Movilă şi Petru cel mare.

Deşi mitropolitul Petru Movilă s-a identificat cu problemele şi interesele poporului rutean, totuşi activitatea lui a fost importantă şi pentru viaţa spirituală şi culturală a Principatelor Române. Prin opera sa: Mărturisirea Ortodoxă şi prin cunoscuta Academie Movileană, înfiinţată în anul 1633, el a dat un nou impuls teologiei şi vieţii bisericeşti ortodoxe. Activitatea lui a însemnat o uriaşă operă de ridicare a Ortodoxiei din prima jumătate a secolului al XVII-lea, când cultura din toată Europa a fost influenţată ca urmare a ciocnirii întreolaltă şi a stimulării reciproce a protestantismului şi catolicismului, după Sinodul de la Trident.

Mai mult, prin opera dogmatică a lui Petru Movilă, Mărturisirea de credinţă, care a fost aprobată de Sinodul de la Iaşi din 1642 şi confirmată de toţi patriarhii ortodocşi, Ortodoxia ar fi putut tempera exagerările protestante şi menţine drept Biserica Romano-Catolică în cadrul tradiţiei dogmatice, dacă nu ar fi suferit multe apăsări şi asupriri politice şi religioase.

Opera mitropolitului Petru Movilă s-a concentrat în trei direcţii mari: câştigarea unui statut juridic pentru Biserica ortodoxă poloneză; formarea unui cler instruit, care, să facă faţă confruntărilor interconfesionale şi întărirea vieţii dog-matice şi liturgice pe temeiul tradiţiei ortodoxe. Cu ajutorul rudelor sale din Polonia, mitropolitul Petru Movilă a obţinut sub regele Vladislav IV (1632), drepturi pentru restabilirea Bisericii Ortodoxe din Rusia Mică. Pentru formarea clerului, el a înfiinţat o Şcoală în Pecerska, o altă în Bratska, apoi Scoala Frăţiei din Kiev pe care a transformat-o în anul 1633 în Academie.

Prin aceste şcoli, mitropolitul Petru Movilă a urmărit ca clerul ortodox să-şi recunoască personal apartenenţa la tradiţia ortodoxă şi să accentueze mărturia de credinţă faţă de învăţătura celorlalte confesiuni. Mitropolitul Petru Movilă nu voia o occidentalizare a culturii şi a Ortodoxiei, ci el a prescris noi metode de lucru şi a preluat unele idei noi care veneau din Apus.

Cu ajutorul acestor metode noi, Petru Movilă a căutat să trezească resursele adânci de viaţă spirituală ale Bisericii Ortodoxe. Potrivit cu spiritul vremii, el a introdus limba latină ca limbă de predare în şcoală şi pentru publicaţii, precum şi tot sistemul de organizare a şcolilor apusene (împărţirea pe clase, manuale, funcţia şi numirea personalului didactic, organizarea disputelor publice, serbările festive, etc). El a preluat de asemenea spiritul umanist, care domina toate manifestaţiile culturale din Europa medievală. Dar în toate domeniile, el a preluat numai cadrul şi forma şi a ştiut să păstreze nealterat fondul tradiţiei ortodoxe.

După unele păreri, Petru Movilă ar fi studiat în Apus. El s-a format însă în atmosfera religioasă a locului natal moldovean şi s-a dezvoltat apoi în centrul ortodox din Liov, unde a petrecut mai mult timp. În lucrarea sa de apologie intitulată Lithos, el avea să scoată în evidenţă profunzimea evlaviei ortodoxe.

Mitropolitul Petru Movilă a pus pe colaboratorii săi să facă cunoscută viaţa duhovnicească a călugărilor şi ieromonahilor din Lavra Pecerska. Astfel au apărut cărţile: Patericul Sfinţilor din Pecerska (Kiev 1634) şi Minunile Peş-terilor Kievului (Kiev 1638). De asemenea s-a scris şi despre icoanele făcătoare de minuni din Pecerska. El însuşi a tradus şi publicat tratate ale Sfinţilor Părinţi pentru îndrumare în viaţă duhovnicească şi ascetică a preoţimii şi a conducătorilor săi.

La 22 decembrie 1646, Petru Movilă a trecut la cele veşnice. Activitatea sa rodnică a fost continuată însă de colaboratorii săi. Ca fond şi structură, opera lui Petru Movilă păstrează toate însuşirile tradiţiei Sfinţilor Părinţi, pe care el a căutat s-o reînvie, prin toate aşezămintele şi mijloacele avute la îndemână şi în

acest fel, Ortodoxia a putut face faţă solicitării maxime la care a fost supusă în prima jumătate a secolului al XVII-lea.

Prin lucrarea sa Mărturisirea de credinţă, Petru Movilă s-a dovedit a fi un mare apărător al Ortodoxiei. Lucrarea a fost publicată în anul 1667 în limba greacă şi a fost citită atât de protestanţi cât şi de catolici, cunoscând astfel Ortodoxia.

O copie greco-latină a fost trimisă de către editor, Panait Nikussios, marelui dragoman al Porţii, regelui Ludovic XIV şi se păstrează sub numele de Codex Parisinus Nr. 1265, în Biblioteca Naţională din Paris. A fost publicată în revista "Orientalia Christiana", (X, 1927), de către iezuiţii A. Malvy şi M. Viller. Opera a fost tradusă în olandeză, engleză, germană, maghiară, rusă şi română. Despre ea s-a spus că este "un dar românesc pentru Ortodoxie". Acestei Mărturisiri i s-a dat uneori locul al treilea în Dogmatica ortodoxă, după Simbolul Niceo-Constantinopolitan şi după Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin. Un alt erudit român o consideră "o preţioasă cristalizare de doctrină", "prima consacrare solemnă a colaborării teologice greco-româno-ruse, în puterea căreia stau şi astăzi destinele Bisericii răsăritului".

În una din cele trei opere principale ale sale, şi anume în Simbolica ortodoxă, Prof. Hristu Andrutsos din Atena aduce precizări clare şi hotărâte în legătură cu această Mărturisire de credinţă, când scrie: "Această Mărturisire de credinţă alcătuită din întrebări şi răspunsuri se împarte în trei capitole: primul, "Despre credinţă", dezvoltând simbolul de la Constantinopol, al doilea "Despre nădejde", interpretând Tatăl nostru şi "Fericirile", iar al treilea "Despre dragoste", explicând "Decalogul". Mărturisirea lui Petru Movilă este după conţinut, o expunere foarte completă şi în acelaşi timp foarte pătrunzătoare a sistemului dogmatic şi moral al Bisericii Ortodoxe, iar ca formă este un catehism plin de viaţă, scris cu tărie de cuvânt şi cu excepţional farmec în limba populară, aducând aminte de stilul simplu şi totodată impunător al vechilor părinţi ai Bisericii, din care autorul scoate argumentele şi materialul. Cu toate că rânduirea materiei, diviziunea şi subdiviziunea nu sunt reuşite peste tot, opera lui Petru Movilă respiră duhul Bisericii Ortodoxe Răsăritene în toată mărita lui vechime şi aşa cum el străbate în scrierile marilor Părinţi ai Bisericii: Grigorie, Atanasie, Vasile şi Ioan Damaschin, rămânând pururea un monument de foarte mare preţ al Ortodoxiei, iar pentru Simbolică, o carte ajutătoare cu totul neîntinată de rătăciri".

Într-o vreme când Ortodoxia era greu încercată de Apusul creştin, românul Petru Movilă din Moldova, mitropolitul Kievului, Galiţiei şi a toată Rusia "a putut oferi un echilibru stabil, o capacitate de gândire măsurată şi dreaptă, capabilă de arbitraj şi mediere în probleme spinoase şi controversate" . El poate fi socotit drept "promotorul şi iniţiatorul unui dialog al Europei răsăritene cu Europa

occidentală", chiar dacă s-ar părea că prin activitatea sa ca apărător al Ortodoxiei în împrejurările istorice în care a trăit, nu este un creator de punţi între Răsărit şi Apus, în sensul modern al înţelegerii acestui concept. Petru Movilă este o mărturie că numai ceea ce este profund local, are valoare universală. Ca monah evlavios şi ca ierarh erudit, el a urmat cuvântul Evangheliei şi învăţătura credinţei apostolice, potrivit cu timpul istoric în care a trăit.

În controversa dintre cele două mari confesiuni creştine din Apus, Mărturisirea de credinţă a mitropolitului Petru Movilă a fost o chemare la viaţa Harului apostolic, o chemare care îşi păstrează valabilitatea şi astăzi în strădania de a restabili unitatea Bisericilor noastre.

Ştefan Popa - Petru Movilă, personalitate marcantă a ortodoxismului, a culturii şi a diplomaţiei

Nu este exagerată afirmaţia că lumina cărţii, atât de necesară, în prima jumătate a secolului al XVII-lea a venit în ţările române prin Petru Movilă, mitropolitul Kievului şi a toată Ucraina. Legăturile culturale se ţes mai ales cu Kievul lui Petru Movilă. De acolo vin în Muntenia, atât meşterii, cât şi întregul atelier, cu scule, literă şi clişee. În tipografiile de la Câmpulung, Govora, Dealu şi Târgovişte s-au tipărit în limba slavă cărţile de cult, şi nu numai, pentru ca să poată fi folosite în întreaga ţară, în timp ce în limba română vedeau lumina tiparului scrieri de drept canonic (Pravila de la Govora) sau de drept canonic şi laic (Îndreptarea legii, Târgovişte, 1652), potrivit istoricului Mircea Tomescu.

Prima carte

Despre ajutorul şi implicarea lui Petru Movilă în reînfiinţare tiparniţei muntene, mărturiseşte însuşi Matei Basarab în Prefaţa Molitfelnicului, prima carte tipărită la o mănăstire din Câmpulung, în 1635: „Nu puţin m-am mâhnit, văzând că nu este nicăieri o astfel de hrană şi adăpare sufletească, vădit din pricina împuţinării cărţilor ni s-a arătat nouă un bărbat străin, ieromonahul Meletie Macedoneanul, venit de la Kiev, care ne-a grăit”.

De altfel, Petru Movilă a primit de la predecesorii săi una din cele mai bune tipografii, renumită în lumea ucraineană prin editarea multor cărţi de slujbă şi învăţătură.

Restabilind, în mare parte, baza materială a Lavrei Pecerska, Petru Movilă a trecut la întărirea mănăstirii, ca centru important de răspândire a culturii. În tipografia Lavrei s-au tipărit numeroase cărţii, aşa că putem spune că opera lui Petru Movilă este vastă. Gheorghe Bobana, în lucrarea Petru Movilă, profilul

unui destin, prezintă o clasificare a ei făcută de cercetătorul ucrainean V. N. Peretz, prin anii 1930, care atribuie lui Petru Movilă trei categorii de scrieri: scrieri proprii în studii şi articole, dedicaţii şi predoslovii, cărţi de cult şi de învăţătură.

Reforma în învăţământ

Fapta de cultură a lui Petru Movilă este apreciată de Dan Horea Mazilu ca o perpetuă ardere pentru zămislirea cărţii, deoarece, în carte, în alcătuirea ei, multiplicarea, răspândirea şi cercetarea ei asiduă a fixat cărturarul român, ajuns înalt prelat al Kievului ucrainean, soluţia propăşirii unui întreg sistem de valori apropiat de modelul pe care îl propunea cultura europeană a timpului. Totuşi, cea mai însemnătate realizare a lui Petru Movilă din vremea când era arhimandrit a fost transformarea şcolii Frăţiei din Kiev, întemeiată de Elisei Pletenetki în anul 1616, în instituţie de învăţământ superior.

Politică şi diplomaţie

Relaţiile mitropolitului din Kiev cu Moldova, nu aveau numai caracter cultural şi religios, ci şi politic. Petru Movilă împărtăşea ideea creării unei largi coaliţii antiotomane, urmărind scopul ca în ea un rol deosebit să le revină Poloniei, Moldovei şi Ţării Româneşti. Pentru a atinge acest deziderat, trebuia mai întâi înlăturată starea de tensiune în relaţiile dintre Polonia şi Moldova, care au apărut la înscăunarea lui Vasile Lupu. Petru Movilă pe căi diplomatice întreprinde măsuri pentru a pregăti căsătoria fiicei mai mari a lui Vasile Lupu, Maria, cu principele polon Janusz Radziwill, care a fost celebrată la Iaşi în 1645 cu binecuvântarea sa. Implicarea directă şi totală a lui Petru Movilă în promovarea acestei alianţe matrimoniale, avea aşadar pe lângă motivaţia de natură emotiv-sentimentală şi una de ordin politic-diplomatic.

Punte între Răsărit şi Apus

Aşadar, îmbinând valoarea tradiţiei răsăritene cu metodele eficiente ale culturii apusene, puse în circulaţie de Renaştere, Reformă şi Contrareformă, Petru Movilă s-a dovedit un creator de punţi între răsărit şi apus, sau mai exact, exponentul de mare valoare care "s-a străduit să întărească unul dintre maluri pe care să existe aceste punţi şi anume, întărirea Ortodoxiei pe malul răsăritean", după cum precizează Părintele Ştefan Alexe.

În acest sens, conştient de importanţa actului sau de cultură şi pentru cultură, Petru Movilă a considerat Colegiul din Kiev cea mai însemnată realizare a sa, lăsându-i prin testament importante valori materiale: cincizeci şi cinci de mii de zloţi, datoria pe care o avea Adam Kisel din Brusilov, castelan de Kiev; două

zeci de mii de zloţi, contravaloarea moşiei cumpărată de Petru Movilă; bani gheaţă în sumă de şaizeci de mii de zloţi polonezi şi mitra de argint aurit; întreaga bibliotecă în diferite limbi; toate clădirile Colegiului cumpărate de Petru Movilă, cu toate drepturile lor.

Revoluţie culturală

Petru Movilă este cel care a reformat sistemul de învăţământ superior şi mediu din Ucraina şi după modelul lui, din Rusia. El a fondat prima instituţie de învăţământ superior din întreaga Europă de est, care, fără a copia pur şi simplu şcoala vest europeană, era la acelaşi nivel cu ea. Promovarea culturii în rândul maselor largi era o preocupare permanentă a lui Petru Movilă. Primii care trebuiau să îndeplinească această misiune nobilă erau, în primul rând, membrii clerului, care, în opinia lui, constituiau adevărate călăuze spirituale şi morale ale întregului popor.

Eforturile lui Petru Movilă au fost încununate de o remarcabilă victorie. Ea a însemnat o veritabilă revoluţie modernă într-o lume pe care o izolare tradiţională o baricadase între zidurile dogmatice. Elevii din Kiev, recunoscători ocrotitorului lor, închină în 1633 lui Petru Movilă o cărticică numită Mnemozina slavei, cuprinzând o dedicaţie şi unsprezece poezii.

Un rol însemnat a avut Petru Movilă în consolidarea relaţiilor confesionale, culturale şi politice dintre Ucraina şi Ţara Românească. Situaţia social-politică şi culturală a Moldovei din secolul al XVII-lea nu se deosebeşte prea mult de cea din Ţara Românească. Această asemănare este dată de o mulţime de similitudini: limba, religie, conştiinţă de neam. Direct sau indirect, Petru Movilă a înrâurit, prin actele sale, marile transformări culturale din Moldova şi Ţara Românească în prima jumătate a secolului al XVII-lea.

Dând dovadă de patriotism şi de multă dărnicie, el a contribuit la înfiinţarea tiparniţelor de la Câmpulung (1635) şi Iaşi (1642), de sub teascurile cărora au ieşit primele cărţi româneşti, după cele apărute în secolul al XVI-lea în Transilvania. Spre deosebire de Ţara Românească, unde majoritatea cărţilor au fost tipărite în limba slavonă, în Moldova ele au fost editate în limba română.

Cartea şi învăţătura

Mecena al artei ucrainene, scriitor şi publicist, Petru Movilă a lăsat prosperităţii lucrări cu caracter bisericesc-teologic, polemic, educativ, filozofic şi moralizator. În maniera caracteristică scriitorilor şi filozofilor renascentişti, Petru Movilă elogiază cartea şi învăţătura. Cu excepţia cuvântului scris care rămâne pe veci, orice monument material – spune cărturarul – arde, se ruinează, dispare în

negura vremurilor. Sarcina principală a oricărui cărturar, după tradiţia bizantină, este eliberarea cuvântului aşezat în slovă, acţiunea acestuia fiind egalată doar de cea a actului divin, atunci când acesta, cuvântul scris, se face înţeles. Primele lucrări arheologice din Ucraina aparţin tot lui Petru Movilă şi constau în săpăturile făcute în vremea sa la biserica Desiatina.

Servind progresului cultural şi luptei pentru eliberare a ucrainenilor, politica promovată de marele cărturar, Petru Movilă, de apărare a dogmei ortodoxe şi de ridicare a nivelului cultural al clerului, influenţată de idei umaniste a fost benefică şi spaţiului românesc. Înscriindu-l pe Petru Movilă în rândul pionierilor actelor culturale româneşti, academicianul Mihai Cimpoi concluzionează despre "Mărturisirea . " movileană şi atitudinea renascentistă a mitropolitului spunând: ". expunerea incipientă de argumente în evantai, trăsătura dominantă a barochistului Petru Movilă descoperă – un roman.

Petru Movilă consideră cultura ca fiind o conjugare de acte de zidire de sine a unui homo singulare, homo unico, astfel încât faptele culturale movilene sunt susţinute de un patos al înfiinţării ca cel ce marchează profund compoziţiile picturale şi sculpturale ale Renaşterii, ce reprezintă în coloane, porţi, basoreliefuri pregnante, porticuri, mase monumentale, procesul creării oamenilor, muncii artelor, adică "pricină şi începătură".

Iubitor de carte

Prin geniul său organizatoric şi cultural, el a jucat atât în Ucraina şi Polonia, cât şi în Ţara Românească şi Moldova rolul pe care l-a avut Nicolae Olahus, cu un secol înainte, în Ungaria. Mare iubitor de cultură, mitropolitul Kievului scrie: "Ştiinţa este ca arta lui Arhimede, care reuşeşte să respingă atacurile romanilor". Aşadar, mitropolitul Petru Movilă, de origine română, a deschis, prin munca lui, porţile pentru elemente şi forme de cultură occidentală în Răsăritul Europei, în zona zisa pravoslavnică.

Umanist de marcă, personalitate complexă care a polarizat o întreagă suită de valori cultural-spirituale, unindu-le într-un efort de întoarcere spre Europa, Petru Movilă ocupă o poziţie de marcă în galeria figurilor culturale ale epocii.

Puternica personalitate a lui Petru Movilă a dominat spaţiul cultural al Europei centrale, răsăritene şi sudice în al doilea sfert al secolului al XVII-lea. Român prin origine, conştiinţă, simţire şi legături cu spaţiul românesc, nobil al Poloniei şi ierarh ortodox al Ucrainei, el a rămas în conştiinţa posterităţii ca apărător de seamă al culturii, în general şi al celei ucrainene şi româneşti, în special.

Otilia Bălinişteanu - Sinodul de la Iaşi, „un eveniment mondial“

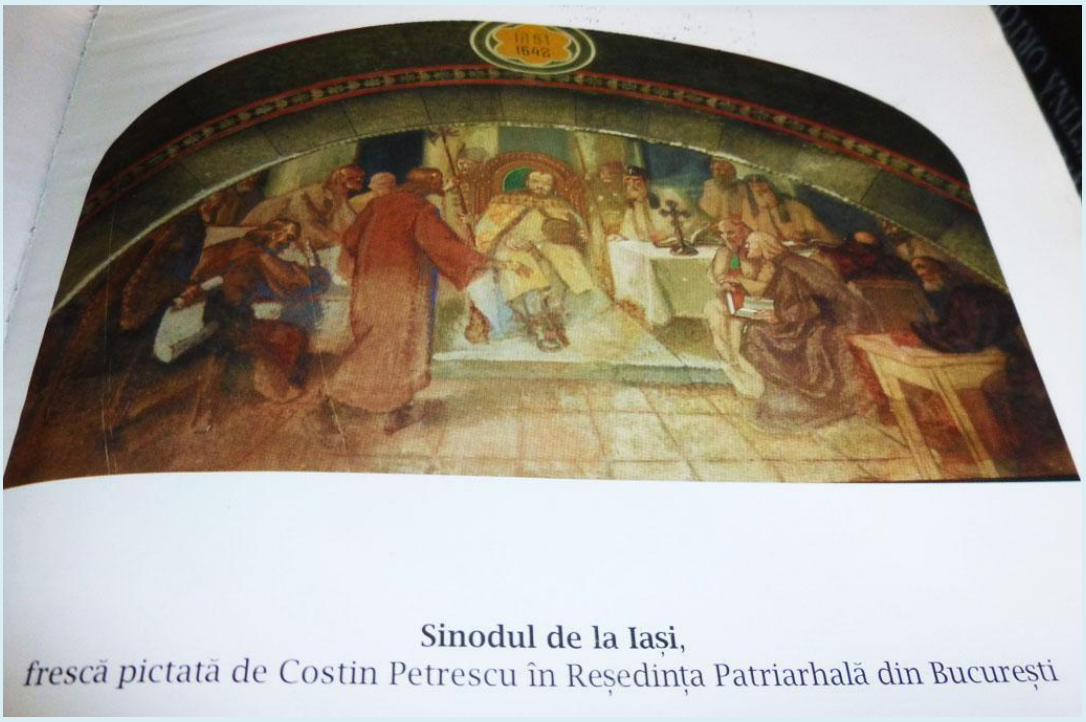

Sinodul de la Iași,
frescă pictată de Costin Petrescu în Reședința Patriarhală din București

Programul sărbătorii Sfintei Parascheva cuprinde, în acest an, o serie de evenimente legate de un moment foarte important pentru Biserica noastră - 370 de ani de la desfăşurarea lucrărilor Sinodului de la Iaşi, cel care a definitivat Mărturisirea de credinţă, devenită, ulterior, o normativă a întregii Ortodoxii.

În octombrie 1642, la Iaşi, în Sala Gotică a Bisericii „Trei Ierarhi“, o seamă de înalţi prelaţi, reprezentanţi ai Ortodoxiei ruse, greceşti şi latine discutau pe marginea unui act extrem de important pentru Biserica Răsăritului - Mărturisirea de credinţă a mitropolitului de Kiev, Petru Movilă. O pravilă stabilită de acesta pentru Biserica Ortodoxă din Ucraina, ce avea să fie extinsă, în urma Sinodului de la Iaşi, în întreaga Ortodoxie.

Însemnătatea acestui eveniment poate fi înţeleasă pe deplin dacă evaluăm contextul istoric al epocii. Totul porneşte din Ucraina, ţară ortodoxă aflată la acea vreme sub dominaţia Poloniei, stat romano-catolic. Astfel, în anii 1595-1596, aici se realizase o unire (Uniaţie) a unei părţi a Bisericii Ortodoxe din Ucraina, cu Biserica Romei din Polonia, aşa cum peste aproape un secol şi jumătate avea să se întâmple şi în Transilvania.

În 1633, Petru Movilă devine mitropolit al Kievului. În această calitate încearcă să întărească Biserica Ortodoxă din Ucraina, aflată în suferinţă şi slăbită din cauza Uniaţiei. „În momentul în care a luat fiinţă această nouă realitate bisericească - Biserica Greco-Catolică din Ucraina - ierarhia ortodoxă a fost

practic desfiinţată, activitatea în mănăstiri şi prin preoţi a fost redusă, încât, atunci când Petru Movilă a venit mitropolit, a avut foarte multe de recuperat. El a luat o serie de măsuri - a înfiinţat episcopii noi, a înfiinţat noi protopopiate, o mulţime de tiparniţe, a sporit rolul aşa-numitelor frăţii ortodoxe, constituite din clerici, preoţi de mir şi credincioşi, cu scopul de a întări Biserica şi, mai cu seamă, misiunea acesteia“, ne-a explicat pr. prof. Ion Vicovan, specialist în Istoria Bisericii Ortodoxe Române şi decan al Facultăţii de Teologie „Dumitru Stăniloae“ din Iaşi.

Măsurile luate de mitropolitul Movilă erau necesare însă şi din alt punct de vedere. În anul 1629, la Geneva, apăruse o Mărturisire de credinţă ortodoxă, dar care cuprindea anumite elemente calvine. Presupusul autor era Chiril Lukaris, fost patriarh de Constantinopol, foarte cunoscut în spaţiul răsăritean. Această mărturisire a fost apoi folosită de calvini în acţiunile lor de atragere de adepţi.

Drept urmare, având în vedere situaţia creată de Uniaţie, dar şi de intensa circulaţie a acestei mărturisiri, Petru Movilă a considerat necesară întocmirea unei Mărturisiri ortodoxe de credinţă, prin care să arate ce este Ortodoxia, adică dreapta credinţă, şi să anihileze influenţele catolice sau calvine.

Mărturisirea de credinţă, dezbătută mai întâi în Sinodul de la Kiev

Odată întocmit acest act, mitropolitul Petru Movilă l-a supus dezbaterii Sinodului de la Kiev, reunit în septembrie 1640. „Mărturisirea a fost scrisă în limba latină şi se numea Expunerea credinţei ortodoxe pentru Rusia Mică, cum i se spunea atunci Ucrainei. Mitropolitul Movilă nu gândea nicicum că aceasta va fi generalizată în tot spaţiul ortodox. El o concepuse pentru Biserica Ucraineană“, susţine pr. prof. Ion Vicovan.

Sinodul reunit la Kiev a analizat mărturisirea scrisă de Petru Movilă şi a constatat că două puncte importante nu ţin de spiritul Ortodoxiei: existenţa purgatoriului, acel loc intermediar între Rai şi iad, şi momentul prefacerii darurilor. „De aceea, Sinodul de la Kiev a considerat necesară dezbaterea într-o instanţă superioară, într-un alt sinod, lărgit, dar neutru faţă de mărturisirea supusă discuţiei. A apărut ideea, foarte bine primită, ca acest sinod să aibă loc în Moldova, probabil şi pentru că Petru Movilă era moldovean de origine, dar şi pentru că aici păstorea Sfântul Ierarh Varlaam, un mare cărturar, care ar fi putut susţine şi economic un astfel de sinod, ce s-a desfăşurat pe parcursul a 40 de zile“, consideră părintele Vicovan.

Lucrările Sinodului de la Iaşi, desfăşurate la „Trei Ierarhi“

Prin urmare, în perioada 15 septembrie-27 octombrie 1642, capitala Moldovei devine gazdă a unui sinod lărgit, ale cărui lucrări s-au desfăşurat în fosta trapeză a Mănăstirii „Sfinţii Trei Ierarhi“ din Iaşi, cunoscută astăzi ca Sala Gotică.

Sinodul de la Iaşi a reunit delegaţii ale celor trei mari ramuri ale Ortodoxiei: Biserica Slavă, Biserica Latină şi Biserica Greacă, despre care dă mărturie doctorul danez Scogardi, medicul personal al domnitorului Vasile Lupu. Potrivit informaţiilor existente, au participat trei delegaţii: una din partea ucraineană, formată din Isaia Kozlovski, Iosif Gorbaţki şi Ignatie Staruşici, care participaseră şi la sinodul de la Kiev, una din partea constantinopolitană, reprezentată de Porfirie, fost mitropolit de Niceea, şi ieromonahul Meletie Syrigul, şi a treia din partea română, formată din mitropolitul Varlaam şi episcopii Evloghie al Romanului, Anastasie al Rădăuţilor şi Gheorghe al Huşilor, precum şi domnitorul Vasile Lupu. Mitropolitul Petru Movilă nu a participat, tocmai pentru ca dezbaterile să fie libere.

Sinod sau conferinţă panortodoxă, la Iaşi?

Sinodul reunit la Iaşi a reluat, aşadar, dezbaterea acelei Mărturisiri de credinţă, scrisă în limba latină, doar pentru Ucraina. Potrivit prof. Vicovan, aceasta a cuprins 261 de întrebări şi tot atâtea răspunsuri şi a fost elaborată în trei părţi, potrivit celor trei virtuţi cardinale: credinţă, nădejde şi dragoste. Respectiv, delegaţiile celor trei ramuri ale Ortodoxiei au lămurit Simbolul de credinţă, Tatăl nostru şi Fericirile. „Sinodul de la Iaşi este important din cel puţin două motive. Că aici s-au corectat cele două puncte de credinţă, fiind îndreptate în spiritul tradiţiei noastre: nu există purgatoriu, iar momentul prefacerii darurilor este cel al epiclezei - rugăciunea de invocare a Duhului Sfânt. Şi este important şi pentru faptul că ceea ce s-a întâmplat la Iaşi a stat la baza aprobării Mărturisirii, care a devenit normativă pentru întreaga Biserică. Îmi place foarte mult formula pe care a utilizat-o regretatul mitropolit al Ardealului, Antonie Plămădeală, numindu-l «eveniment mondial»“, a subliniat pr. prof. dr. Ion Vicovan.

Aşadar, forma finală a Mărturisirii de credinţă, adoptată la Iaşi, a fost apoi tradusă în limba greacă, prezentată şi supusă dezbaterii Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol şi aprobată de aceasta în 1643. În anii următori, Mărturisirea a fost aprobată şi de celelalte patriarhii apostolice, Alexandria, Antiohia şi Ierusalim, devenind, astfel, Mărturisirea de credinţă a Răsăritului. În „precuvântarea“ ediţiei din 1942 a Mărturisirii de credinţă, tipărită cu grija mitropolitului Bucovinei, Tit Simedrea, este consemnată hotărârea patriarhului ecumenic Partenie I cu privire la Mărturisirea de credinţă definitivată la Iaşi. „Hotărâm cu votul de obşte al sinodului ca tot creştinul cucernic şi ortodox aflat în Biserica apostolească de Răsărit să o citească şi să nu o lepede“.

„În ultima vreme, Sinodul de la Iaşi a fost privit diferit. De pildă, N. Iorga îl numea «soboraş», referindu-se la participarea restrânsă. Alexandru Elian, care a făcut o traducere în 1981, l-a numit conferinţă panortodoxă. A existat o dezbatere care încerca să lămurească ce a fost până la urmă: conferinţă panortodoxă sau sinod? Eu cred că a fost sinod, iar primul argument este acela că în istorie au existat sinoade care n-au dat canoane. Uitându-ne în istoria bisericească universală, vom vedea că, în astfel de cazuri, nu participarea este determinantă, ci mai cu seamă procentul de receptare. Deci, deşi a fost un sinod cu reprezentare redusă, deşi nu a dat canoane, prin faptul că a definitivat o mărturisire de credinţă, care, mai apoi, a devenit normativă pentru întreaga Ortodoxie, capătă o importanţă aparte“, consideră profesorul Ion Vicovan.

40 de ediţii ale Mărturisirii de credinţă, expuse la „Trei Ierarhi“

În cadrul manifestărilor dedicate sărbătorii Sfintei Parascheva din acest an sunt incluse şi două mari evenimente care marchează împlinirea a 370 de ani de la desfăşurarea lucrărilor Sinodului de la Iaşi. Astfel, mâine, chiar în Sala Gotică, acolo unde în 1642 se întruneau pentru dezbateri sinodalii, are loc inaugurarea unei expoziţii de carte ce cuprinde 40 de ediţii şi ediţii critice ale Mărturisirii de credinţă, publicate, de-a lungul timpului, atât în spaţiul românesc, cât şi în alte ţări. Cărţile ce vor fi expuse la „Trei Ierarhi“ fac parte din colecţia Bibliotecii Ecumenice „D. Stăniloae“ a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei. „Cea mai veche ediţie din biblioteca noastră este din 1699, este originală şi a fost tipărită la Snagov“, a explicat dna Virginia Popa, directoarea Bibliotecii „D. Stăniloae“.

Prima ediţie tipărită a Mărturisirii de credinţă a apărut în anul 1667, la Amsterdam, în limba greacă. Cea dintâi ediţie tipărită în limba română a apărut la Buzău, în 1691. Potrivit prof. Ion Vicovan, până în prezent au fost publicate 21 de ediţii ale Mărturisirii, în limba română.

Rolul şi locul Mărturisirii de credinţă în Biserica Ortodoxă

Mărturisirea de credinţă a mitropolitului Petru Movilă se va afla luni şi în centrul dezbaterilor ce vor avea loc în cadrul simpozionului organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae“ din Iaşi. Intitulat „Mărturisirea de credinţă - Locul şi rolul ei în Tradiţia Bisericii Ortodoxe“, simpozionul se va bucura de prezenţa unor profesori de la Academia Teologică „Petru Movilă“ din Kiev, precum şi din Statele Unite, Anglia, Republica Moldova şi din centrele universitare din România.

„Pentru că suntem în Moldova şi pentru că este chiar perioada în care s-a şi ţinut Sinodul de la Iaşi, în 1642, am vrut să marcăm cei 370 de ani care au trecut de atunci şi am dorit ca simpozionul nostru să pornească de la Mărturisirea lui Petru

Movilă. Ne propunem să reflectăm şi să analizăm în ce măsură Mărturisirea de credinţă de atunci este importantă astăzi. Atunci a răspuns unei necesităţi teologice de moment, de context. Astăzi contextul este acelaşi sau este diferit? La aceste întrebări vom încerca să răspundem“, a precizat pr. prof. Ion Vicovan, decanul Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Iaşi.

Maria Burlă - „Sinodul de la Iași”, zugrăvit în biserica Mănăstirii Frumoasa

Sinodul de la Iași din 1642, care a adoptat celebra „Mărturisire de Credință” a Sfântului mitropolit Petru Movilă se poate admira și astăzi în pictura bisericii de la Mănăstirea Frumoasa. Pe arcul-dublou dintre pronaos și naos, alături de cele șapte sinoade ecumenice, este zugrăvit și Sinodul de la Iași, orașul vechi fiind pictat pe fundal.

Mărturia acestui mare eveniment desfășurat în capitala Moldovei, care a fost Sinodul de la Iași, mărturie pictată în biserica Mănăstirii Frumoasa are o importanță deosebită pentru posteritate. Lucrările sinodului au început pe 15 septembrie 1642 și au avut loc în Sala Gotică a Mănăstirii „Sfinții Trei Ierarhi”.

Au participat reprezentanți greci, slavi și latini ai Ortodoxiei care au discutat și corectat textul de la Kiev, alcătuit de Sfântul mitropolit Petru Movilă.

Prințul român Petru Movilă s-a călugărit și a păstrat numele de mirean, tocmai pentru autoritatea și puterea pe care o avea familia lui în Polonia. Ajunge stareț la Lavra Pecerska și apoi arhiepiscop (în 1633) și mitropolit al Kievului. Acesta a avut un rol covârșitor în vremea sa, dăruind Bisericii o scriere dogmatică cu autoritate canonică, care s-a constituit într-un îndreptar de credință pentru credincioșii acelor timpuri.

„Un text eficient și suficient, care se distinge prin fermitate teologică”

„Oricine poate constata viabilitatea și vitalitatea acestei Mărturisiri, care, spre deosebire de celelalte mărturisiri, a rezistat și a fost socotită mereu carte de căpătâi pentru întreaga Biserică Ortodoxă. Avem o moștenire mare, pentru că textul, alcătuit cu binecuvântarea unui român, Petru Movilă, și definitivat pe pământ românesc, aici la Iași, este un text eficient și suficient, distingându-se prin fermitate teologică, alcătuit într-un duh pașnic, neprecizându-se numele autorului”, a afirmat pr. lect. dr. Danielescu, cu prilejul împlinirii a 370 de ani de la desfășurarea acestui eveniment.

O altă frescă a Sinodului de la Iași se mai găsește și în Reședința Patriarhală din București, pictată de Costin Petrescu.

Arhimandrit Ioanichie Bălan - Episcopul Melchisedec Ştefănescu și lupta pentru unirea Principatelor Române

Între anii 1857-1859, arhimandritul Melchisedec a stăruit cu timp şi fără timp la unirea Principatelor Române, folosind cu multă înţelepciune, atât catedra, cât şi amvonul. El lua ca temelie a unirii românilor cuvintele Mântuitorului Care zice: „Precum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia întru Noi una să fie” (Ioan 17, 21). El dovedea prin cuvânt şi faptă că unirea fraţilor români, de acelaşi neam şi limbă, de aceeaşi credinţă şi trăire creştină, este o datorie evanghelică sfântă, după modelul unităţii treimice şi al sfinţilor din Ceruri.

Episcopul Melchisedec Ştefănescu de la Episcopia Romanului (1823-1892)

Venerabilul Episcop Melchisedec al Romanului a fost unul din cei mai luminaţi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române din a doua jumătate a secolului XIX.

Originar din comuna Gârcina, judeţul Neamţ, tânărul Mihail - după numele de botez - era cel dintâi născut din cei 11 copii ai preotului Petrache şi ai prezbiterei Anastasia Ştefănescu. Tatăl său a fost un bun preot şi un adevărat slujitor al Bisericii lui Hristos. El a păstorit parohia Gârcina timp de 50 de ani. Iar mama sa „a fost model virtuţilor femeii de ţară, cu deosebire, al soţiei preotului de ţară”. Dând copiilor lor o educaţie creştinească aleasă, cinci dintre ei au îmbrăţişat viaţa călugărească.

Cel dintâi chemat de Hristos a fost Mihail. Între anii 1834-1838 urmează Seminarul de la Socola din Iaşi. După ce stă patru ani de zile ca învăţător de sat,

reia cursurile şi în anul 1843 este numit profesor de retorică, pastorală, istorie şi geografie, la seminar dovedindu-se un talentat dascăl şi catehet. În acelaşi an primeşte tunderea monahală cu numele de Melchisedec, iar în anul următor este hirotonit ierodiacon.

Fiind dăruit de Dumnezeu cu multă înţelepciune şi cu o viaţă duhovnicească exemplară, între anii 1848-1851 ierodiaconul Melchisedec îşi continuă studiile la Academia Teologică de la Kiev, înfiinţată de Mitropolitul Petru Movilă. Apoi este hirotonit ieromonah şi numit profesor de patristică, drept canonic, liturgică şi teologie comparată la Socola, unde funcţionează până în anul 1856. Pe drept cuvânt, arhimandritul Melchisedec Ştefănescu a fost un eminent profesor ai Seminarului de la Socola, un devotat slujitor al Bisericii lui Hristos şi un neegalat pedagog şi părinte duhovnicesc al viitorilor candidaţi de preoţie. Numeroşi elevi formaţi de dânsul au ajuns buni preoţi, egumeni, profesori şi ierarhi aleşi în Moldova.

Arhimandritul Melchisedec, prin personalitatea şi cultura sa, ridică Seminarul la Socola – cel dintâi seminar teologic din ţara noastră (1803) şi prima şcoală gimnazială din Principate cu predarea în limba română – la nivelul unei adevărate academii teologice româneşti. Aici au crescut şi s-au format mii de slujitori ai sfintelor altare.

În anul 1856, arhimandritul Melchisedec este numit rector al Seminarului de la Huşi, reuşind în câţiva ani să-l reorganizeze în întregime, pe măsura celui de la Iaşi, cu local propriu, cu profesori buni şi la un nivel duhovnicesc satisfăcător. Aici s-au format peste o mie de preoţi buni pentru Biserica lui Hristos, pregătiţi cu părintească grijă de acest mare pedagog.

Între anii 1857-1859, arhimandritul Melchisedec a stăruit cu timp şi fără timp la unirea Principatelor Române, folosind cu multă înţelepciune, atât catedra, cât şi amvonul. El lua ca temelie a unirii românilor cuvintele Mântuitorului Care zice: „Precum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia întru Noi una să fie” (Ioan 17, 21). El dovedea prin cuvânt şi faptă că unirea fraţilor români, de acelaşi neam şi limbă, de aceeaşi credinţă şi trăire creştină, este o datorie evanghelică sfântă, după modelul unităţii treimice şi al sfinţilor din Ceruri. Unitatea românilor, spunea el, va duce nu numai la întărirea naţională şi la risipirea vrajbei dintre fraţi, dar în aceeaşi măsură şi la întărirea Ortodoxiei româneşti, pentru a putea rezista prozelitismului religios străin, care căuta să dezbine Neamul şi Biserica noastră apostolică.

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, Patericul românesc, Editura Mănăstirea Sihăstria, pp. 462-463)

Maria Burlă - Ce ne spun Sfinții Români din biserica nouă a Mănăstirii Pângărați?

În lăcașul de rugăciune al Mănăstirii Pângărați, toți sfinții pictați au ceva să-ți spună, fiecare în parte. Iar dacă îți faci timp câteva minute să-i asculți, citindu-le învățătura, cu siguranță vei pleca mai bogat sufletește.

Când intri într-o biserică, te închini mai întâi la sfintele icoane şi la sfintele moaşte, dacă acea biserică are. Spui o rugăciune pentru nevoile tale, te aşezi în genunchi sau într-o strană să te reculegi un pic. În acest timp, la Pângăraţi poţi lectura concentratele duhovniceşti ale sfinţilor pictaţi. Fiindcă cel ce are pururi înaintea ochilor săi cuvântul lui Dumnezeu, să-l citească sau să-l asculte cu smerenie și să-l păzească cu credință.

Iată comoara și testamentul sfinților neamului nostru românesc din biserica nouă a Pângăraţilor:

Sfântul cuvios Chiriac de la Tazlău: „Dacă Împărăţia Cerurilor pofteşti, defaimă banii şi de dumnezeiasca răsplătire te ţine. A trăi după Dumnezeu este cu neputinţă dacă eşti iubitor de dezmierdări şi iubitor de arginţi”.

***

Sfântul cuvios Nicodim de la Tismana: „Domnul a spus: întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei - dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii. Cel ce are toate darurile lui Dumnezeu, iar dragoste nu are, nimic nu-i foloseşte”.

***

Sfântul cuvios Iosif de la Bisericani: „Bine este a nu te mânia. De ce urăşti pe omul care te-a mâhnit? Nu el ţi-a făcut nedreptate, ci diavolul! Urăşte boala, nu pe cel bolnav! Nu-ţi osândi aproapele, căci tu îi cunoşti păcatul, dar pocăinţa nu”.

***

Sfântul cuvios Rafail de la Agapia Veche: „Trecând odată Avva Pimen prin Egipt, a văzut o femeie şezând la un mormânt şi plângând cu amar. Şi a zis: de vor veni toate veseliile lumii acesteia, nu vor muta sufletul ei de la plâns. Aşa şi călugărul trebuie să aibă de-a pururi plânsul în sine”.

Sfântul ierarh Grigorie Dascălu: „Săracii sunt doctorii, binefăcătorii şi ocrotitorii sufletelor noastre. Atunci când nu facem milostenie este ca şi cum am fi lipsiţi de viaţă. Credinţa fără fapte este moartă”.

***

Sfântul ierarh Teodosie de la Brazi: „Nu există om pe care să-l părăsească Dumnezeu, ci există numai oameni care L-au părăsit pe Dumnezeu. Apa are însuşirea să spele noroiul de pe trup, iar milostenia să nimicească murdăriile sufleteşti”.

***

Sfântul cuvios Antipa de la Calapodeşti: „Dacă vrei să nu pui în primejdie mântuirea sufletului tău, să eviţi în tot chipul a judeca pe alţii. Prin faptul de a nu judeca pe nimeni şi a rămâne tăcut, îţi păstrezi pacea. Atunci când omul se află într-o astfel de stare, primeşte descoperiri dumnezeieşti”.

***

Sfântul cuvios Sofronie de la Cioara: „Va veni vremea când oamenii vor înnebuni şi când vor vedea pe cineva că nu înnebuneşte, se vor ridica asupra lui zicând: El este nebun pentru că nu este asemenea nouă”.

***

Sfântul cuvios Gheorghe de la Cernica: „Mânia este cel mai primejdios sfătuitor pentru oricine. Tot ce se întreprinde la mânie nu e niciodată chibzuit. Un cuvânt rău şi pe cei buni îi face răi, iar un cuvânt bun şi pe cei răi îi face buni.

***

Sfântul cuvios Iosif de la Văratec: „Viaţa fără cuvânt mai mult foloseşte decât cuvântul fără viaţă. Căci viaţa chiar şi în tăcere foloseşte, iar cuvântul, chiar şi strigând, supără. Dar dacă cuvântul şi viaţa se vor întâlni, fac o icoană a toată înţelepciunea”.

***

Sfântul ierarh Petru Movilă: „Pricina tuturor relelor sunt păcatele. Din pricina păcatelor vin întristările; din pricina păcatelor, tulburările. Din pricina păcatelor, războaiele; din pricina păcatelor, bolile şi toate patimile greu de vindecat care ne necinstesc”.

***

Sfântul ierarh Pahomie al Romanului: „Atunci când ne aducem aminte de păcatele noastre, Dumnezeu le uită. Iar când le uităm noi, îşi aduce aminte Dumnezeu de ele”.

***

Sfântul ierarh Iachint al Ţării Româneşti: „Nu este bogat cel ce stăpâneşte multe, ci acela care nu are nevoie de nimic. Căci care este folosul celui care stăpâneşte întreaga lume, dar trăieşte în mai multă mâhnire decât cel care nu are nimic”?

***

Sfântul ierarh Ghelasie de la Râmeţ: „Aşezarea lăuntrică este aceea care îi face pe oameni bogaţi sau săraci, iar nu posedarea banilor sau lipsa lor”.

***

Sfânta cuvioasă Teofana Basarab: „Om este cel ce a înţeles ce este trupul: că este stricăciune şi vremelnicie”.

***

Sfânta cuvioasă Teodora de la Sihla: „Sufletul curat este cel care s-a eliberat de patimi şi se bucură neîncetat de dragostea dumnezeiască”.

***

Sfânta muceniţă Filofteia de la Argeş: „Pacea este izbăvirea de patimi. Dar ea nu poate fi aflată fără lucrarea Duhului Sfânt”.

***

Sfântul cuvios Amfilohie de la Pângărați: „Să fie ochii Tăi deschişi ziua şi noaptea la biserica aceasta, la acest loc pentru care Tu ai zis: numele Meu va fi acolo”.

***

Sfântul cuvios Simeon de la Pângărați: „Fiilor, de veţi rămâne tari în ostenelile călugăreşti, va dura şi obştea voastră cât va binevoi Dumnezeu”.

Arhim. Veniamin Goreanu - Sfântul ierarh Petru Movilă, tipograf și înnoitor al vieții bisericești

Anul 2016, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române An omagial al educaţiei religioase a tineretului creştin ortodox şi An comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul şi al tipografilor bisericeşti, ne-a oferit prilejul de a evoca personalitățile care au avut o contribuție deosebită la promovarea credinței creștine ortodoxe, atât în spațiul românesc cât și dincolo de granițe, prin activități pastoral-misionare, cultural-educaționale și editoriale.

În acest sens, în Patriarhia Română, la loc de cinste în galeria marilor ierarhi cărturari și a iscusiților tipografi s-a aflat Sfântul Antim Ivireanul, care a lucrat în ogorul Ortodoxiei românești, deși era de origine georgiană, așa cum Sfântul ierarh Petru Movilă a fost trimis de Dumnezeu din sânul poporului român pentru a păstori, în vremuri grele, credincioșii din Mica Rusie, Ucraina de astăzi.

Petru Movilă s-a născut la Suceava în data de 21 decembrie 1596, primind la botez numele Petru, dat după numele străbunicului său după tată, voievodul Petru Rareş. Tatăl său, Simion Movilă, fost pârcălab de Hotin, era acum portar al Sucevei şi hatman al oastei moldovene. Mama sa, Marghita, care ulterior s-a călugărit primind numele Melania, era fiica boierului Hâra din Zăhăreşti-

Suceava. Fiind de viță nobilă, întrucât era nepotul voievodului Ieremia Movilă (1595-1606) și al Mitropolitului Gheorghe Movilă, a primit o educație aleasă, fapt care l-a făcut apreciat de contemporani și l-a ajutat în activitatea la care Dumnezeu l-a chemat ca egumen al Lavrei Peșterilor și Mitropolit al Kievului.

Şi-a început studiile la Suceava cu un dascăl trimis de Frăţia Ortodoxă din Lvov, apoi a continuat la şcoala Frăţiei Ortodoxe din Lvov, la colegiul La Felche din Franţa, la Sorbona, la Academia Zamoyski, învățând limbile latină, greacă, slavonă și polonă, precum și celelalte discipline care se predau aici: gramatica, poetica, retorica, dialectica, teologia.

Trebuie să amintim că în Ucraina acelor vremuri erau puține școli și pregătirea era destul de modestă, însă în acestea se formau viitorii slujitori ai Sfintelor Altare. Cunoscând importanța școlii și a educației pentru tineri, ca ierarh a acordat o atenție deosebită formării tinerei generații prin înființarea de școli.

În anul 1621, Petru Movilă, cu grad de ofiţer, a participat la lupta de la Hotin împotriva turcilor, sperând că va obţine tronul Moldovei. Armata polonă e înfrântă, iar tânărul Petru Movilă îşi schimbă haina militară pe cea monahală, retrăgându-se în 1625 la Lavra Pecersca din Kiev, una din cele mai vestite mănăstiri ortodoxe din timpurile acelea. La puțin timp de la închinovierea ca frate, a primit tunderea în monahism, păstrându-şi numele de Petru. La 6 septembrie 1627, pe când avea vârsta de doar 31 de ani, fiind apreciat pentru râvna față de cele sfinte, cultura teologică și profană pe care o deținea, este ales stareţ al Mănăstirii Lavra Pecersca din Kiev.

Ca egumen al mănăstirii, a promovat valorile și interesele creştinilor ortodocşi din spațiul ucrainean, care în mare parte erau influențate de uniație, aflându-se la distanță de doar trei decenii după Unirea de la Brest-Litovsk, din anul 1596. În această calitate, semnează actele Sinodului de la Kiev din 16 august 1628, prin care erau condamnați cei care au aderat la uniație, încurajând păstrarea credinței ortodoxe și restabilirea drepturilor Bisericii Ortodoxe. În același an, a împiedicat introducerea de către Arhiepiscopul Meletie Smotriţki a unui catehism redactat sub influență catolică. A desfășurat o amplă lucrare misionară de restaurare a mănăstirii, dar și de revigorare a vieții monahale, prin tipărirea mai multor cărți și intensificarea vieții duhovnicești, fiind foarte apreciat pentru toate aceste activități.

Trebuie să amintim că, în calitate de egumen, arhimandritul Petru Movilă susţine, în Dieta electivă, alegerea ca rege al Poloniei a lui Vladislav III, fapt care a condus la recunoașterea drepturilor ortodocșilor în frunte cu Arhiepiscopul şi Mitropolitul de Kiev şi cei patru episcopi. Înțelegând importanța formării duhovnicești a preoților și monahilor, a pus bazele unui

colegiu în Lavră, ulterior din acesta dezvoltându-se Academia Duhovnicească din Kiev, consolidând lucrarea misionară şi prin Frăţiile Ortodoxe".

În anul 1633, vrednicul arhimandrit Petru Movilă, egumenul Lavrei Peşterilor, a fost ales Mitropolit al Kievului, fiind confirmat de regele Poloniei la 12 martie şi înscăunat la 28 aprilie 1633 în Biserica moldovenească (Valasscaia) din Lvov. La întronizarea sa au fost prezenţi Mitropolitul Varlaam al Moldovei, trimis de domnul Moldovei, Miron Barnovski, ruda sa şi ultimul ctitor care desăvârşeşte construcţia acestei frumoase biserici româneşti din centru Rusiei Roşii.

Totodată, regele Vladislav al Poloniei a recunoscut şcoala ortodoxă a lui Petru Movilă de la Lavra Pecersca drept colegiu teologic (Colegiul Kievean), a mai recunoscut dreptul ortodocşilor de a avea tipografii, spitale, frăţii, şi li s-au înapoiat biserici, inclusiv cele din Kiev, dintre cele răpite de uniaţi.

În plan educațional, în anul 1632 întemeiază la Kiev un colegiu, care la scurt timp devine o instituţie de învăţământ renumită, un centru de cultură teologică și laică care se bucura de mare prestigiu, prin profesorii renumiți și de înaltă pregătire, de care se bucurau cei care urmau cursurile acestei instituții. Mitropolitul Petru Movilă reformează sistemul existent de învățământ din Ucraina, elaborând programe școlare și selectând profesorii care vor preda în aceste școli. Aceasta a făcut ca școala întemeiată de Petru Movilă să fie recunoscută drept Academie, devenind un centru important de învăţământ nu doar pentru Ucraina, ci şi pentru tot Estul Europei. Dintre absolvenții acestei Academii au fost selectați și aleși în secolul XVIII toţi ierarhii din Rusia, fie că erau sau nu ucraineni. Mulți dintre absolvenții Academiei au ajuns profesori de renume în şcolile şi seminariile din întreaga Rusie, fiind solicitaţi de instituţiile de învăţământ de la Petersburg, Moscova, Smolensc, Tver, Suzdal, Kostroma, Cernigov şi Harikov etc. La această şcoală a studiat și Dimitrie Eustatievici Braşoveanu, precum și stareţul Paisie Velicicovschi ş.a.

Mitropolitul Petru Movilă a înțeles că nu putea să modernizeze învățământul fără a intensifica și activitatea tipografică, fapt pentru care modernizează tipografia Lavrei Pecerska, sporind numărul meşterilor tipografi. În aceste condiții, au văzut lumina tiparului mai multe cărţi: Liturghierul (1629), Nomocanonul (1629), Antologhionul (1636), Triodul ales (1637), Evanghelia de învăţătură (1637), Triodul de post (1640). Cunoscând importanța înzestrării clericilor cu toate cărțile de cult necesare, a reeditat în anul 1646 Evhologhionul sau Trebnicul mare (Molitfelnicul). De asemenea, a mai scris Scurte eseuri ştiinţifice despre articole de credință și un Mic Catehism Rus.

În predoslovia Antologhionului din 1636 scria: V-am dat şi nu voi înceta până la moarte să vă dau cărţi şi profesori, iar în Predislovie către cititor, la cea de-a II-a

ediţie a Liturghierului (1639), menţiona: Acest Liturghier timp de câţiva ani l-am tradus de pe texte greceşti, l-am confruntat cu textul ediţiilor greceşti şi al liturghiilor noastre vechi, pentru a edita un liturghier deplin şi corect. Din aceste texte vedem grija sa pentru luminarea clericilor și a poporului şi efortul personal depus pentru editarea și diortosirea cărților de cult. Apreciind activitatea sa publicistică și educațională, mitropolitul Macarie al Moscovei l-a numit părinte al teologiei ortodoxe.

De asemenea, o grijă aparte a avut-o și față de frații săi din Țările Române. La rugămintea domnitorului Matei Vodă Basarab, Petru Movilă ajută la înființarea tipografiilor de la Câmpulung (1635), Govora (1637) şi Târgovişte (1646), trimiţându-le tiparniţe şi meşteri tipografi.

În Moldova, la cererea lui Vasile Lupu, înființează o tiparniță la Iaşi în 1642, de sub ale cărei teascuri au ieşit primele cărţi româneşti, după cele apărute în Transilvania în secolul al XVI-lea. Tot el a ajutat să se deschidă la Iași o școală domnească, un colegiu după tipul celui din Kiev, transformat apoi în Academia Latino-Greco-Slavonă.

Din cele peste 50 de tipărituri îngrijite de Petru Movilă, cea mai importantă din lucrările sale este Mărturisirea Ortodoxă, care după sinodul de la Iași din anul 1642 a devenit una dintre cele mai importante cărți sistematice care au circulat în lumea răsăriteană, fiind tradusă în mai multe limbi și reeditată pentru uzul credincioșilor.

Activând departe de țara sa, mitropolitul Petru Movilă vorbea cu nostalgie, în repetate rânduri, despre descendenţa sa românească, numindu-se deseori “prinţ al Ţării Moldoveneşti”, folosind stema “străluciţilor Movileşti, domni ai Ţării Româneşti şi ai Moldovei”, pe care „o imprima cu insistenţă în tipăriturile sale şi în cele sprijinite de el”.

Trece la Domnul la vârsta de doar 50 ani, fiind înmormântat în biserica mare a Mănăstirii Pecersca, în plină desfăşurare a activităţii sale, lăsând nerealizate multe idei şi proiecte.

Presimţind apropierea morţii, mitropolitul Petru al Kievului își dictează la 22 decembrie 1646 testamentul, exprimându-și fidelitatea față de credinţa ortodoxă, prin cuvintele: În credinţa sfântă, în care m-am născut, m-am educat şi cu nevrednicie, din voia şi îndurarea lui Dumnezeu port demnitatea de Mitropolit, în această credinţă, sfârşindu-se viaţa mea, doresc să mă prezint, şi înaintea măreţiei Domnului meu”, lăsând toată averea moştenită de la părinţi Bisericii, pentru restaurarea „bisericilor lui Dumnezeu, cele ruinate, care ajunseseră într-o

stare demnă de plâns, iar parte pentru înfiinţarea de şcoli”. Doar o mică parte a averii, „câştigată în poziţia de civil”, o lasă lui Moise Movilă, fratele său.

Din viaţa Sfântului ierarh Petru Movilă aflăm că făcea zilnic metanii, iar în zilele când oficia Sfânta Liturghie, precum şi în prima şi în ultima săptămână a Postului mare, nu mânca nimic. Urmând practica cuviosului Teodosie, începătorul vieţii de obşte de la Pecerska, menționată în Patericul de la Pecerska (1636), încă din primii ani de călugărie purta sub hainele obişnuite o cămaşă de pocăinţă de păr, cu nasturi care lăsau uneori umflături pe corp, și se încingea cu un brâu de fier, cu dinţi ascuţiţi, pentru mai multă nevoință.

Pentru multele osteneli, pentru lucrarea pastoral-misionară, educațional-editorială și tipografică, personalitatea sa marcând viața bisericească din întreaga Rusie de la începutul secolului al XVII-lea, prin zidirea de biserici și mănăstiri, înființarea de școli, spitale și tipografii, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ucrainene a hotărât, în ședința din data de 6 decembrie 1996, înscrierea în rândul Sfinților Bisericii Ortodoxe Ucrainene a Mitropolitului Kievului şi al Galiției Petru (Movilă) (1596-1647), stabilind ca acesta să fie prăznuit în ziua de 31 decembrie stil vechi (13 ianuarie stil nou).

Ulterior, în anul 2002, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat înscrierea Sfântului ierarh Petru Movilă în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, stabilind zi de prăznuire ziua de 22 decembrie.

Sfântul ierarh Petru Movilă este ocrotitorul spiritual al parohiei ortodoxe ucrainene nou-înființate în București, din inițiativa și cu binecuvântarea prea fericitului Părinte patriarh Daniel, în luna iulie 2016, pentru membrii personalului diplomatic și ai comunității ucrainene din capitala României.

COLECȚIA ACATISTE ȘI VIEȚI DE SFINȚI

Viața și Acatistul Sfântului Ierarh

PETRU MOVILĂ

Mitropolitul Kievului

Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă

„Apărătorule și mărturisitorule al Ortodoxiei, luminătorule al neamurilor, fiule al Moldovei și Părinte al Ucrainei, Sfinte Ierarhe Petru, mult nevoitorule, roagă-te lui Hristos Dumnezeu, să ne apere credința și să mântuiască sufletele noastre.”

Troparul Sfântului Ierarh Petru Movilă,
Mitropolitul Kievului

www.editurapatriarhiei.ro
ISBN 978-973-616-252-7

Icoane

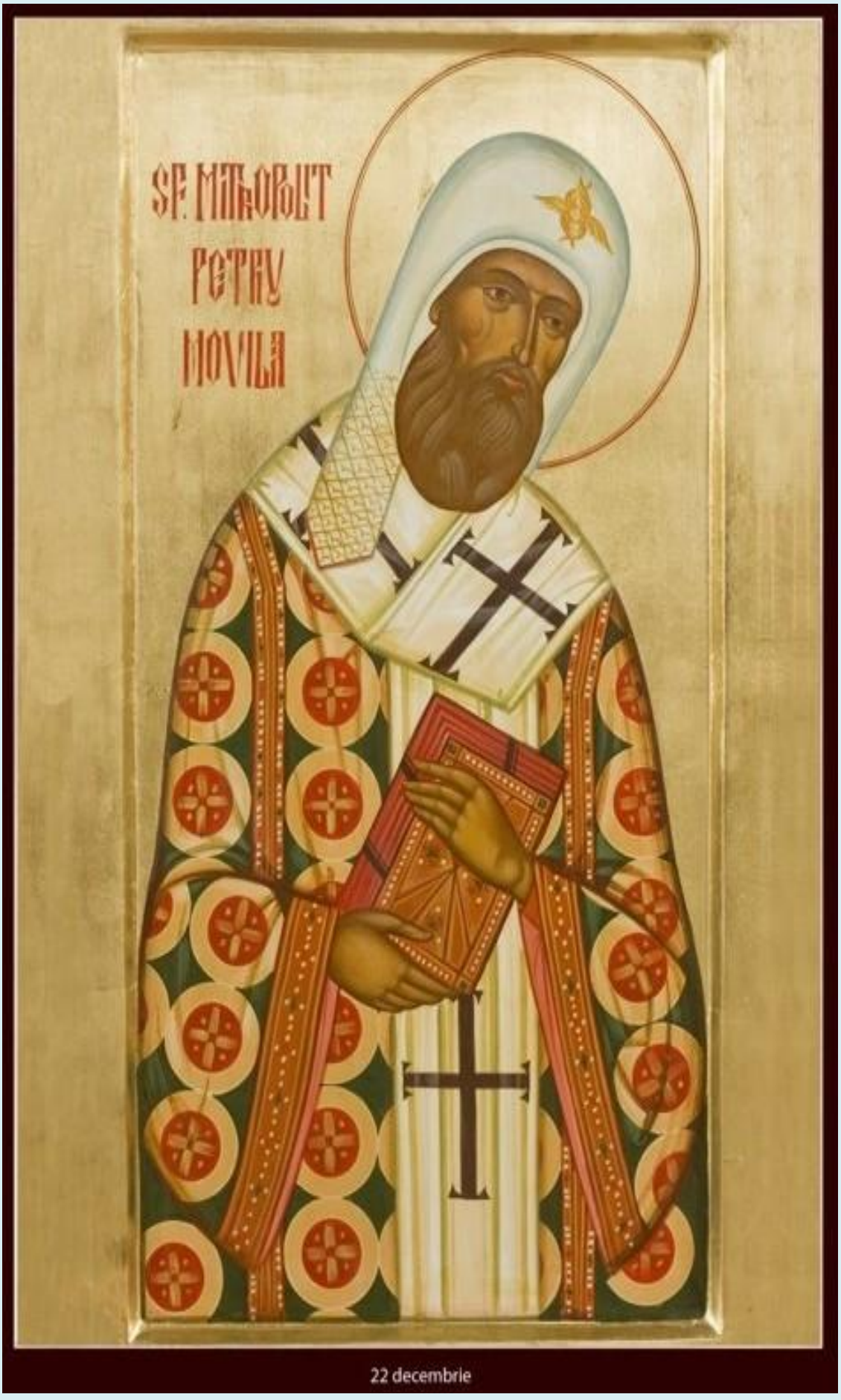
SF. MITROPOLIT
PETRU
MOVILA
22 decembrie

SFÂNTUL
MITROPOLIT
PETRU
MOVILĂ
22 decembrie

SF. PETRU
MOVILA
MITROPOLITUL
KIEVULUI

SF. IER. PETRU MOVILA

SF. PETRU
MOVILĂ
MITROPOLITUL
KIEVULUI

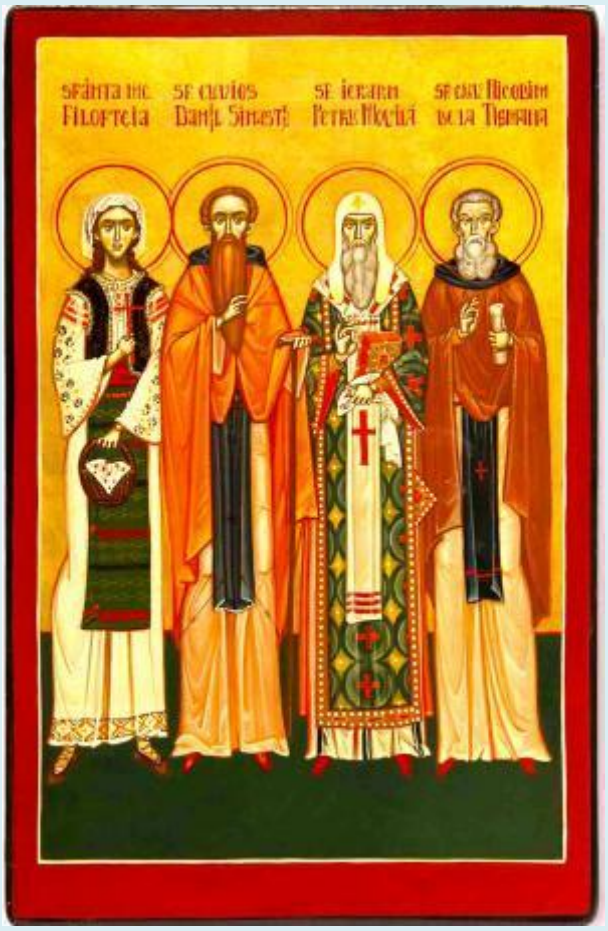

Sfinții Filofteia, Daniil Sihastru, Petru Movilă, Nicodim de la Tismana

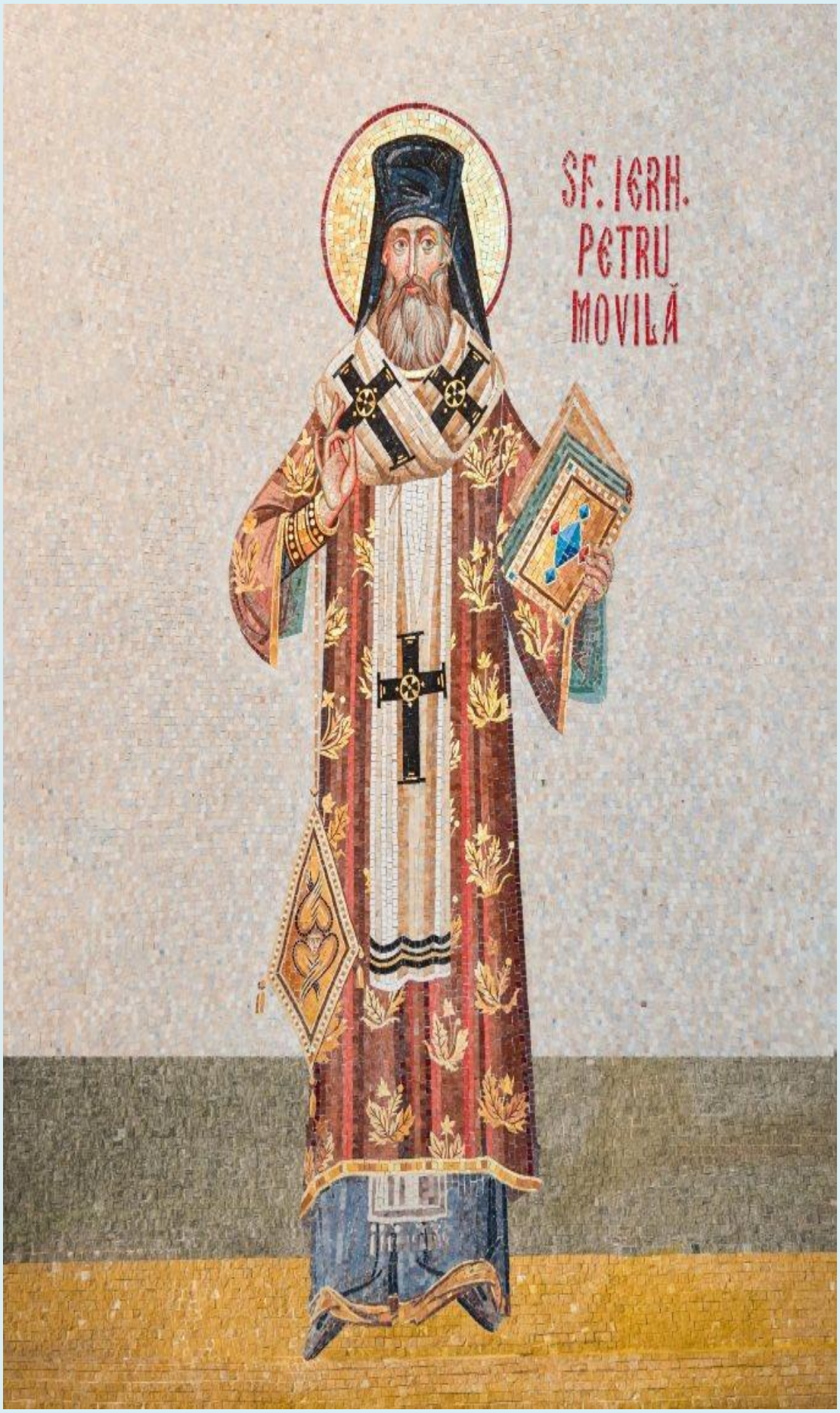
SF. IERH.
PETRU
MOVILĂ

SF. IER.
PETRU MOVILĂ
MITROPOLITUL
KIEVULUI

Sfântul Ierarh Petru Movilă,
Mitropolitul Kievului
S-a născut la Suceava, în anul 1596
A studiat limbile latină, greacă, slavonă și polonă
A luat parte la două lupte ale polonilor împotriva turcilor
A fost tuns în monahism, la Lavra Pecerska, după anul 1625
A apărat ortodoxia în fața prozelitismului catolic
BASILICA.RO

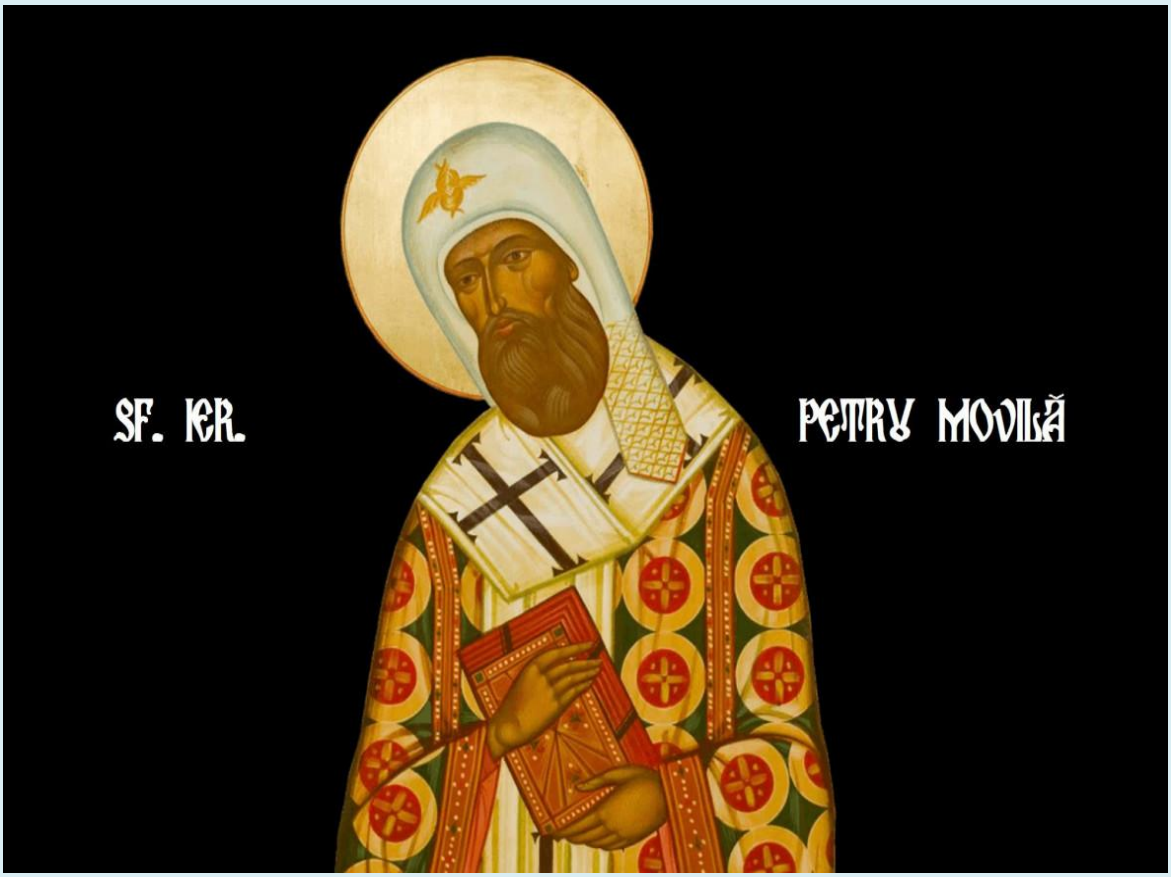
SF. IER.
PETRV MOVILĂ

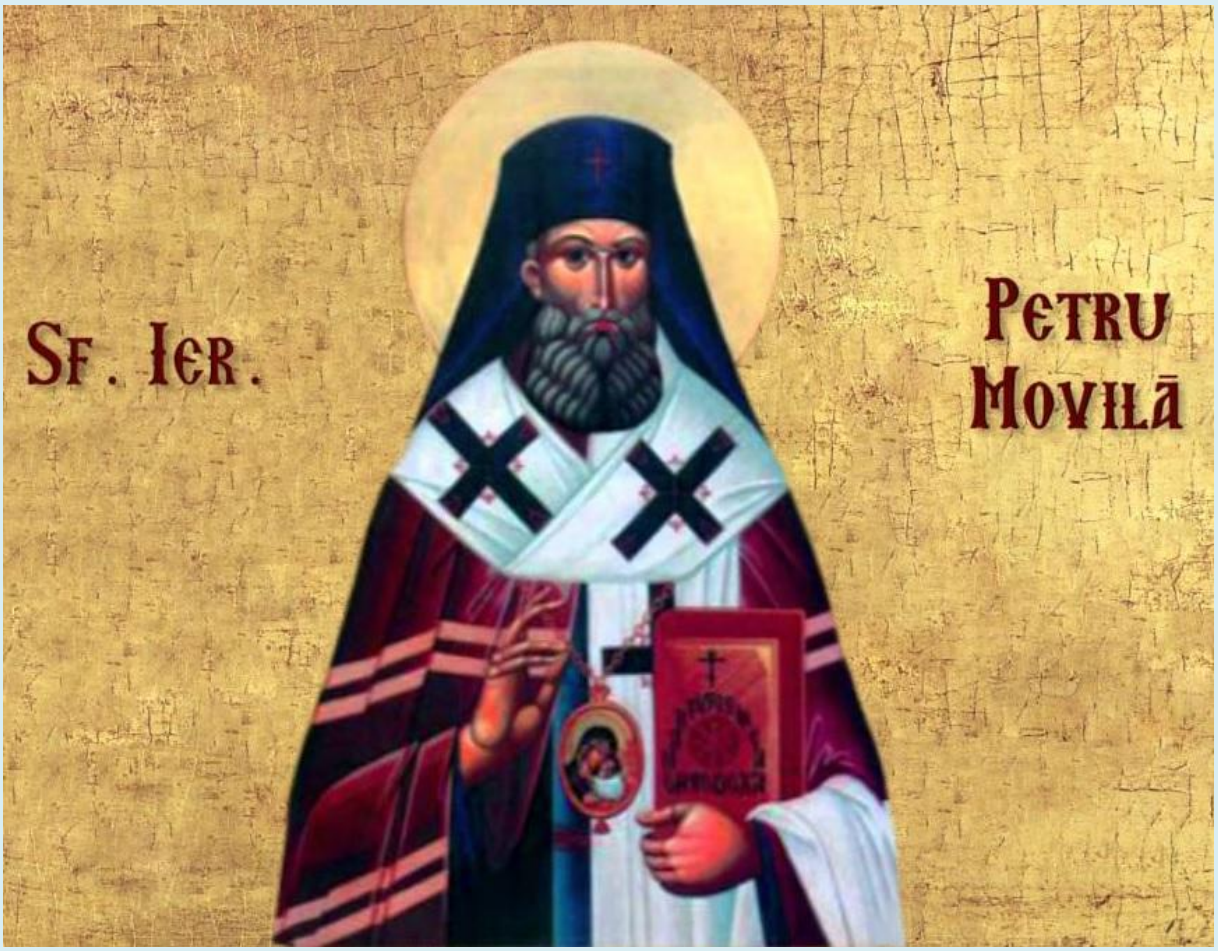
Sf. Ier.
Petru
Movilă

SF. IERH.
PETRU
MOVILĂ

Troparul Sfântului Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului

22 Decembrie - Glasul 4

Apărătorule şi mărturisitorule al Ortodoxiei, luminătorule al neamurilor, fiule al Moldovei şi Părinte al Ucrainei, Sfinte Ierarhe Petru, mult nevoitorule, roagă-te lui Hristos Dumnezeu, să ne apere credinţa şi să mântuiască sufletele noastre.

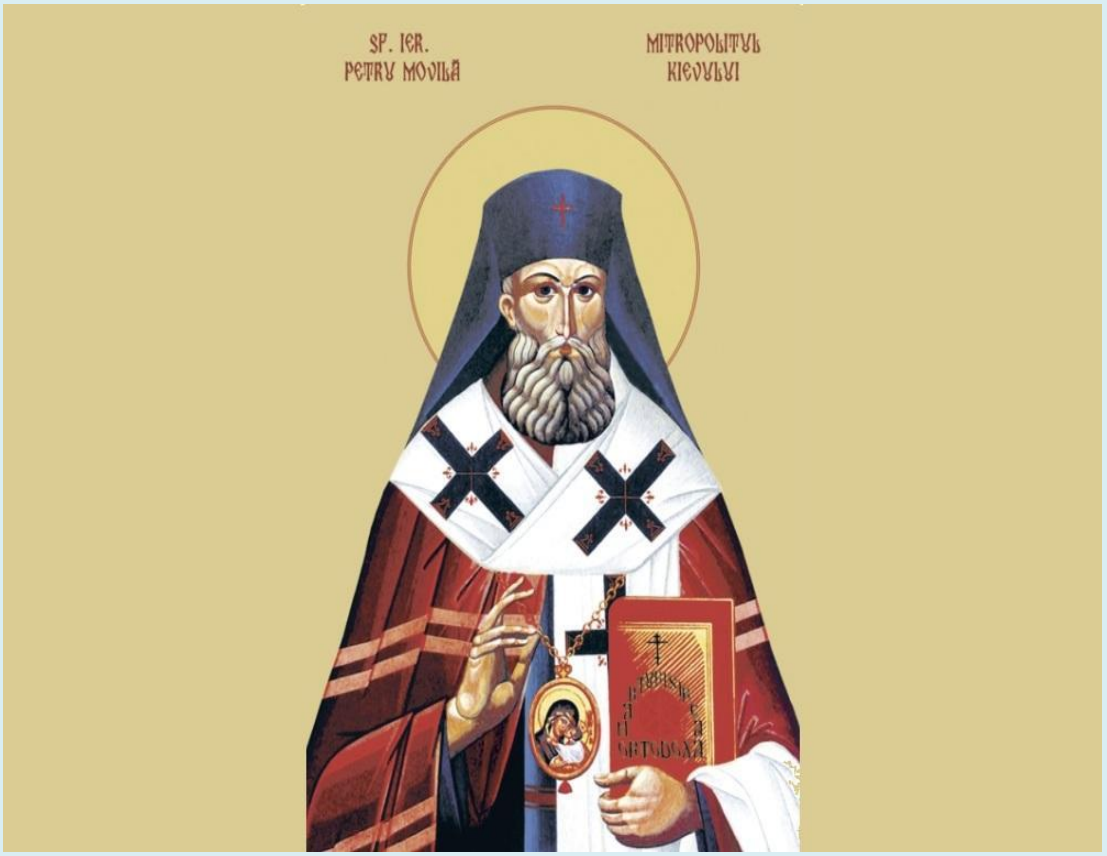

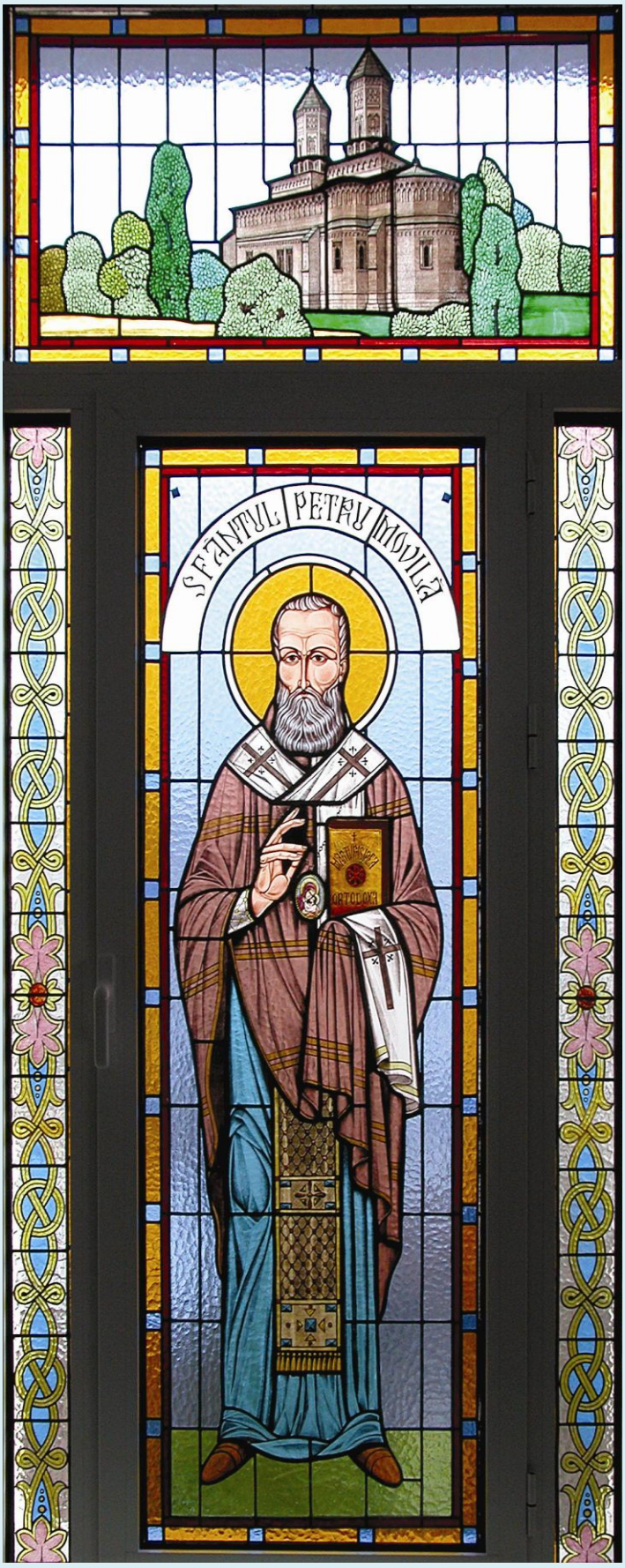

Bucură-te, Sfinte ierarhe Petru, apărător al dreptei credinţe!